

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. _____

din _____ 2022

cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025

În temeiul art. 5 lit. a) și art. 6 lit. h) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 252, art. 412), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025, se anexează.

2. Autoritățile și instituțiile publice responsabile:

1) vor realiza acțiunile incluse în Planul de acțiuni privind implementarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025;

2) vor prezenta anual, Ministerului Afacerilor Interne, până la 10 februarie, precum și la solicitare, rapoarte privind gradul de realizare a acțiunilor incluse în Planul respectiv.

3. Ministerul Afacerilor Interne va prezenta Guvernului:

1) anual, până la data de 15 martie, raportul de progres privind implementarea Programului;

2) până la data de 15 aprilie 2024, raportul de evaluare intermediară pentru 2 ani;

3) până la data de 15 aprilie 2026, raportul de evaluare finală.

4. Finanțarea acțiunilor prevăzute în Program se va efectua din contul și în limitele alocațiilor aprobate în aceste scopuri în bugetele autorităților implicate, precum și din alte surse, conform cadrului normativ.

5. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Afacerilor Interne.

6. Hotărârea Guvernului nr. 233/2020 cu privire la aprobarea Strategiei naționale antidrog pentru anii 2020-2027 și a Planului național de acțiuni antidrog pentru anii 2020-2021 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020, nr. 104-105 art. 320), se abrogă.

7. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU

Natalia GAVRILIȚA

Contrasemnează:

Ministrul afacerilor interne

Ana REVENCO

Ministrul justiției

Sergiu LITVINENCO

Ministrul finanțelor

Dumitru BUDIANSCHI

Ministrul sănătății

Ala NEMERENCO

PROGRAMUL de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025

I. INTRODUCERE

Programul de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 (în continuare - *Programul*) este un document de politici publice, care urmărește stabilirea unui set de obiective și acțiuni pe termen mediu privind prevenirea și combaterea criminalității în Republica Moldova (în continuare - *RM*), într-o manieră eficientă, concentrată pe rezultate, care să diminueze acest fenomen.

Programul asigură alinierea cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (în continuare - *ODD*), altfel cunoscute ca Obiective Globale. Obiectivele setate în acest document contribuie la realizarea indicatorilor globali, cum ar fi:

- 3.5 Consolidarea prevenirii și tratarea abuzului de substanțe, inclusiv abuzul de narcotice și consumul excesiv de alcool;
- 11.7 Până în 2030, asigurarea accesului universal la spații verzi și publice sigure, incluzive și accesibile, în special pentru femei și copii, persoanele în vârstă și persoanele cu dizabilități;
- 16.1 Reducerea în mod semnificativ toate formele de violență și ratele de deces asociate oriunde;
- 16.2 Încetarea abuzului, exploatării, traficului și tuturor formelor de violență și tortură împotriva copiilor;
- 16.4 Până în 2030, reducerea semnificativă a fluxurilor financiare și de arme ilicite, consolidarea recuperării și restituirii bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de criminalitate organizată.
-

Programul asigură transpunerea mai multor obiective strategice, trasate în documentele de politici publice și documentele de planificare, cum ar fi Strategia Națională de Dezvoltare “Moldova Europeană 2030” (în continuare - *SND ”Moldova Europeană 2030”*), care oferă o viziune pe termen lung, centrată pe nevoile cetățeanului și este racordată la obiectivele de dezvoltare durabilă, care fac parte din Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite (în continuare - *Agenda 2030*).

Subsecvent, documentul de politică publică propus, va contribui la implementarea SND „Moldova Europeană 2030”, în special a obiectivului strategic nr. 9 „*Promovarea unei societăți pașnice și sigure*”, direcția de politici 5.29 „*Politici și management de securitate și ordine publică*”, precum și a următoarelor ținte strategice, în conformitate cu Agenda 2030:

- reducerea continuă și dinamică a tuturor formelor de violență, în special a violenței în familie și a violenței sexuale (ținta strategică 16.1);
- stoparea abuzului, neglijării, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor (ținta strategică 16.2);
- combaterea tuturor formelor de crimă organizată și a traficului de armament (ținta strategică 16.4);
- monitorizarea conținutului mediatic și online pentru a minimiza expunerea copiilor și adolescenților la violență, abuzul și exploatarea sexuală reflectată în mijloace de informare în masă și promovată în media și online (filme, știri, jocuri, conținutul rețelelor sociale) și pentru a reduce pe termen mediu și lung violența și agresivitatea din partea spectatorilor/utilizatorilor minori;
- screening-ul, prevenirea și combaterea adecvată a infracțiunilor motivate de prejudecată, etnie, discriminare, ținând cont de vulnerabilitatea persoanelor;
- revizuirea mecanismului cu privire la accesul la arme din perspectiva restricționării acestuia și stabilirea unei proceduri riguroase de monitorizare, marcare și control asupra armelor din circuitul civil.

De asemenea, Programul va integra și indicatorii de monitorizare și evaluare ai SND „Moldova Europeană 2030”, și anume:

- reducerea numărului victimelor omorului intenționat la 100 mii populație;
- reducerea numărului victimelor traficului de ființe umane la 100 mii populație;
- reducerea numărului victimelor infracțiunilor de violență sexuală la 100 mii populație.

Totodată, acest document de politici vine să asigure punerea în aplicare a obiectivelor setate în Strategia de dezvoltare a domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030 (în continuare - *SDDAI*), în particular, prevenirea și combaterea criminalității.

Potrivit prevederilor Programului de activitate al Guvernului „Moldova vremurilor bune”, diminuarea numărului infracțiunilor împotriva omului sau a proprietății, inclusiv a celor comise cu utilizarea tehnologiilor informaționale, reprezintă o prioritate asumată.

În context, prin Programul său, Guvernul și-a asumat în calitate de obiectiv de dezvoltare „reducerea cu 15% a infracțiunilor contra vieții și sănătății omului, a violurilor și hărțuirii sexuale și a violenței pe bază de gen, a accidentelor, înecurilor, incendiilor și intoxicațiilor”.

Întru susținerea acestui obiectiv, Ministerul Afacerilor Interne vine cu o viziune strategică și cu un set de acțiuni prioritare expuse în prezentul Program.

Totodată, Programul vine să implementeze angajamentele asumate de Republica Moldova în raport cu Uniunea Europeană, și anume, cele prevăzute de Acordul de Asociere pentru anii 2021-2027 dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

Urmare a dialogului și schimbului de opinii în cadrul Consiliului Justiție și Afaceri Interne al Uniunii Europene, s-a constatat că, Moldova are capacități să apere Europa împreună cu statele UE și că, poziția geografică și capacitățile țării noastre sunt

importante în stabilitatea și pacea întregului continent european. Practic, prin invitarea și participarea RM la Consiliul Justiție și Afaceri Interne, alături de decidenții europeni în domeniul afacerilor interne, Republicii Moldova îi este recunoscut rolul de producător de securitate pentru spațiul european, formând împreună cu țările-membre ale UE o centură de securitate fortificată la frontiera cu războiul.

În baza ultimelor rapoarte referitoare la punerea în aplicare a Acordului de Asociere dintre RM-UE, Guvernul a fost îndemnat să-și intensifice lupta împotriva corupției, împotriva spălării banilor, a contrabandei cu arme, criminalității organizate și dezmembrarea acestora, inclusiv a traficului de persoane.

Mai mult, Acordul de Asociere dintre RM-UE trasează un șir de priorități ce vizează prevenirea și combaterea criminalității și anume privind:

Prevenirea și combaterea criminalității organizate

- prin elaborarea unui document de politici nou și cuprinzător privind prevenirea și combaterea criminalității organizate;
- crearea și consolidarea efectivă a unui sistem paralel de investigații financiare axat pe identificarea, înghețarea și confiscarea activelor generate de criminalitatea organizată;
- dezvoltarea unui sistem eficient de cooperare cu Europol, Eurojust și alți parteneri internaționali în ceea ce privește investigarea grupurilor de criminalitate organizată, identificarea, înghețarea și confiscarea activelor generate de criminalitatea organizată și aflate în străinătate;
- raționalizarea pentru a asigura cea mai eficientă repartizare a competențelor în materie de infracțiuni fiscale și economice între diferitele autorități;
- consolidarea participării autorităților moldovenești la Proiectul de analiză a criminalității organizate din Europa de Est (EEOC);
- dezvoltarea capacităților și aptitudinilor Centrului de expertiză judiciară și criminalistică în conformitate cu standardele și bunele practici europene la nivel local și național.

Drogurile

- continuarea cooperării în domeniul prevenirii consumului de droguri, prin intermediul proiectelor și programelor regionale, și prin alinierea deplină a politicilor în materie de droguri la pozițiile UE, precum și participarea în deplină măsură la programul EU4Monitoring Drugs, gestionat de Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie;

Traficul de ființe umane

- asigurarea consolidării capacităților în cadrul instituțiilor de aplicare a legii, al parchetelor și al instituțiilor judiciare pentru a asigura cooperarea cu agențiile UE și cu statele - membre ale UE în prevenirea și combaterea traficului de persoane;
- consolidarea capacităților pentru a asigura identificarea timpurie, precum și furnizarea de asistență și sprijin eficace/corespunzător tuturor victimelor sau

potențialelor victime ale traficului de persoane, inclusiv asistență juridică, medicală, psihologică și socială prin intermediul autorităților profesionale/ONG-urilor, ținând cont de o abordare specifică de gen și sensibilă la nevoile copiilor.

Criminalitatea cibernetică

- intensificarea eforturilor de combatere a criminalității cibernetice, inclusiv prin crearea unui cadru juridic și instituțional cuprinzător, în conformitate cu Convenția de la Budapesta;

- angajarea, de comun cu instituțiile partenere ale UE, în formarea capacităților profesionale și crearea capacităților tehnice pentru a combate eficient criminalitatea informatică.

Securitatea informațională

- asigurarea implementării măsurilor privind componenta de securitate cibernetică a Strategiei de securitate informațională a Republicii Moldova pentru anii 2019-2024 și a Planului de acțiuni al acesteia (HP nr. 257/2018);

- consolidarea securității cibernetice prin transpunerea în legislația națională a Directivei (UE) 2016/1148 a Parlamentului European și a Consiliului din 6 iulie 2016 privind măsurile pentru un nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și sistemelor informatice în Uniune (Directiva NIS);

- identificarea și desemnarea oficială a unei echipe naționale CERT (Cyber Emergency Response Team), și stabilirea unei divizări clare a muncii și a competențelor, între agențiile implicate în asigurarea securității cibernetice.

Poliția/Organele de aplicare a legii

- vor avansa cooperarea operațională și strategică cu Europol, inclusiv prin schimbul de informații operaționale și strategice;

- se vor implica mai puternic în ciclul de politici ale UE privind criminalitatea internațională organizată și gravă/EMPACT;

- vor continua reforma cuprinzătoare a Poliției, în conformitate cu standardele și bunele practici europene, pentru a dezvolta în continuare o forță polițienească accesibilă, responsabilă, eficientă, transparentă, lipsită de corupție, profesionistă și cu resurse suficiente la nivel național și local;

- vor consolida responsabilitatea și vor întreprinde măsuri de asigurare că, nu există nicio influență nejustificată, asupra Poliției;

- vor consolida cooperarea operațională (interoperabilitate) între serviciile și unitățile de informații financiare, poliție, inspecție financiară, servicii și unități fiscale și vamale prin interoperabilitate și schimburi de date (de exemplu, pe baza unor acorduri personalizate privind schimbul de date). Numirea ofițerilor de legătură între servicii pentru a facilita cooperarea operațională, precum și schimburile temporare de personal în scopuri de formare.

Integrarea europeană reprezintă un obiectiv strategic al politicii externe și interne a Republicii Moldova, menit să asigure crearea pe plan intern a unui sistem de securitate,

stabilitate și prosperitate, guvernat de valorile democratice și respectul față de drepturile omului și libertățile fundamentale. Drept urmare, eforturile Republicii Moldova au fost și sunt orientate spre implementarea cu responsabilitate a angajamentelor asumate pe plan extern în raport cu Uniunea Europeană, cum este Acordul de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană. În baza Raportului referitor la punerea în aplicare a Acordului de asociere UE-Republica Moldova (2019/2201(INI)), Guvernul Republicii Moldova a fost îndemnat să-și intensifice lupta împotriva corupției, împotriva spălării banilor, a contrabandei cu arme și criminalității organizate și dezmembrarea acestora, inclusiv a traficului de persoane și de droguri. Totodată, s-a reiterat faptul că prin consolidarea eforturilor a autorităților de a preveni și a urmări marea corupție și criminalitatea organizată va fi posibilă restabilirea încrederii cetățenilor și asigurarea unor reforme de durată. Mai mult, recomandările țin de punerea în aplicare a unor măsuri suplimentare la nivelul legislației naționale pentru prevenirea și combaterea traficului de persoane și creșterea substanțială a calității serviciilor oferite victimelor, precum și o mai bună protecție, asistență și sprijin acordat victimelor criminalității, în special copiilor, în timpul investigațiilor și după procesul judiciar. În acest scop, se solicită sporirea cooperării dintre autoritățile judiciare și cele de aplicare a legii din Republica Moldova cu statele – membre ale UE, pentru a reduce criminalitatea transfrontalieră, în special, a traficului de persoane și traficului de droguri ilegale.¹

De menționat, că amenințările transnaționale și modurile de operare a infractorilor sunt în continuă evoluție, ultimii desfășurându-și activitatea atât în mediile offline, cât și online. Deși în prima linie în lupta împotriva criminalității se află autoritățile naționale, acționarea coordonată la nivel regional, în parteneriat, este esențială pentru a asigura o cooperare eficientă în schimbul de date, de informații și de cunoștințe, care să fie sprijinite de un cadru comun de drept penal. Pentru a face față provocărilor criminale transnaționale, sunt necesare angajamente internaționale privind combaterea criminalității, în special, cu țările din imediata vecinătate.

Reieșind din concluziile rapoartelor analitice cu privire la criminalitate, din ultimii ani, au fost identificate prioritățile de intervenție în vederea prevenirii și combaterii acestui fenomen, atât la nivel național, cât și transnațional și anume: (a) criminalitatea informatică; (b) producerea și comercializarea drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora; (c) armele și munițiile cu destinație civilă; (d) criminalitatea organizată; (e) traficul de ființe umane și traficul de copii; (f) infracțiunile ce atentează la viața, sănătatea și patrimoniul persoanei.

Întru implementarea priorităților și a domeniilor de intervenție expuse, vor fi instituite noi instrumente, care vor servi la diminuarea impactului urmare activităților organizațiilor criminale, va spori capacitatea de reacție și investigare a infracțiunilor, comise cu utilizarea tehnologiilor informaționale, precum și va fi asigurat un schimb de date avansat, care să permită efectuarea analizei tendințelor fenomenului criminalității pe diverse domenii (*circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor, substanțelor*

¹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0166_RO.html

stupefiante, psihotrope, precursori și analogilor acestora, securitate cibernetică, traficul de ființe umane, infracțiuni contra patrimoniului și a persoanei). De asemenea, va fi asigurată implementarea soluțiilor la problemele identificate din perspectiva beneficiarilor finali, și anume, a cetățenilor Republicii Moldova. Or, rezultatele implementării Programului, urmează a fi sesizate în mod prioritar de societate, apoi de reprezentanții sistemului organelor de aplicare a legii.

II. ANALIZA SITUAȚIEI

2.1. Context general

Criminalitatea afectează cetățenii și comunitățile în cele mai diverse și severe modalități. Viața, integritatea fizică, libertatea, patrimoniul, liniștea și încrederea în propria siguranță, viața economică și socială a cetățenilor sunt în pericol atâta timp, cât fenomenul de criminalitate persistă și se multiplică.

După cum s-a menționat, că modurile de operare a infractorilor sunt în continuă evoluție, căpătând un caracter transnațional tot mai evidențiat, aceștia desfășurând-și activitatea atât în mediile offline, cât și online.

Analiza situației criminogene din țară constată că, pe parcursul ultimilor zece ani constată că, mari schimbări în situația infracțională – nu s-au produs. Astfel, dacă în anul 2012 numărul cauzelor penale gestionate de organele competente din subordinea MAI a constituit 32 996, în anul 2021 numărul acestora a fost de 25 398 cauze , înregistrându-se o descreștere cu doar 7 599 cauze (*Figura nr.1*). În context, combaterea criminalității rămâne o problemă actuală pentru toate organele implicate în acest proces.

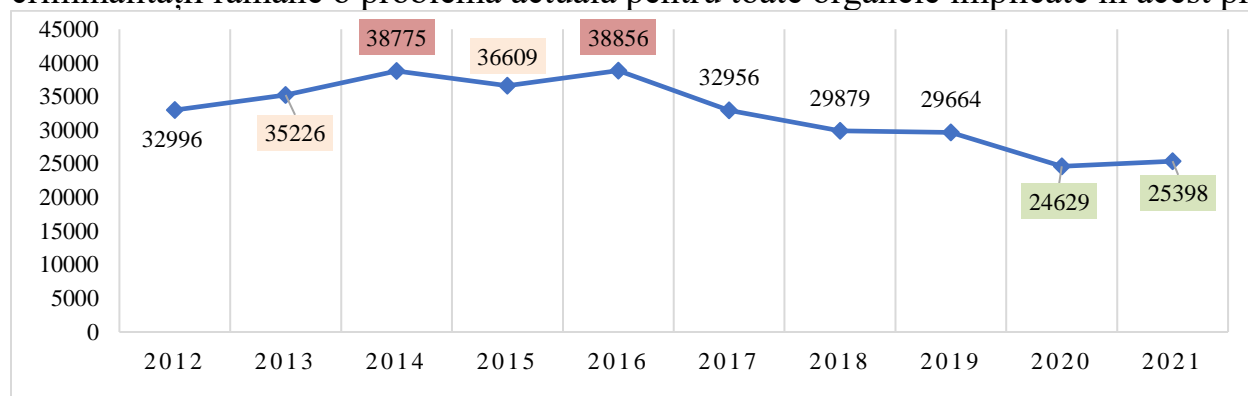


Figura nr. 1: Numărul cauzelor penale în gestiunea MAI

Din 25 398 cauze penale gestionate de organele de urmărire penală ale MAI în anul 2021, în adresa organelor procuraturii au fost remise 16 423 cauze (64,66%), iar 11 242 (44,26%) - au fost expediate instanței de judecată.

Însă, dacă analizăm situația criminogenă produsă la general pe teritoriul țării în anul 2021 se constată că, în această perioadă au fost înregistrate 27,2 mii infracțiuni, sau cu 3,1% mai mult comparativ cu anul 2020. Analizând situația criminogenă din perioada ultimilor 5 ani, vedem că în anul 2021 indicatorul în cauză s-a redus cu 23,7% comparativ cu anul 2017. Rata infracționalității în anul 2021 a constituit 105 infracțiuni la 10 mii locuitori comparativ cu 101 în anul 2020 și 130 în anul 2017 (*Figura nr. 2*).

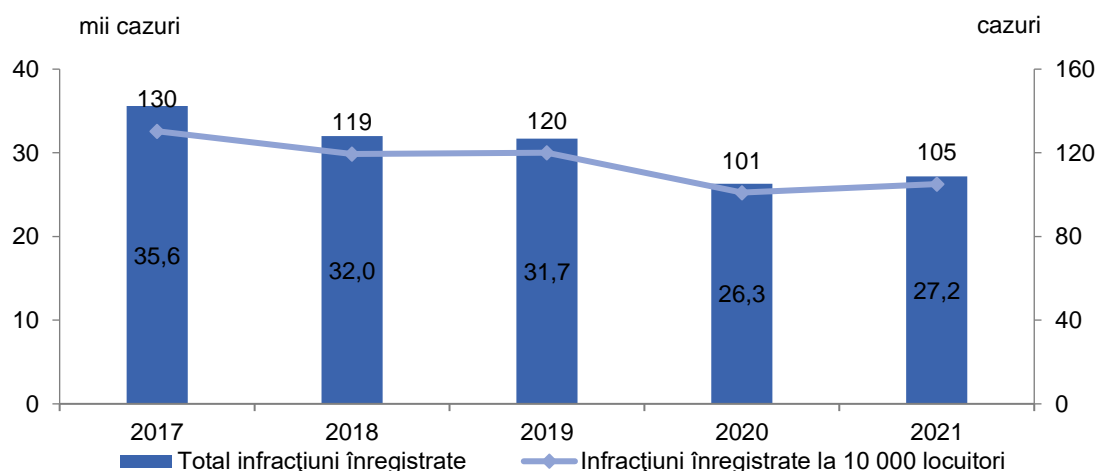


Figura nr. 2: Rata infracționalității, 2017-2021

2.2. Descrierea problemelor pe domenii particulare de intervenție

2.2.1. Criminalitatea informatică

Tehnologia informațională a evoluat extrem de mult în ultimul deceniu, implicit au evoluat și metodele de comitere a diverse genuri de infracțiuni, cu utilizarea tehnologiilor informaționale. Criminalitatea informatică, în prezent, este considerată de multe state, o amenințare gravă la adresa drepturilor omului, a statului de drept și a funcționării societăților democratice. În mod cert, fenomenul criminalității informatice necesită o abordare intra-sectorială, reieșind din complexitatea proceselor și efectelor pe care le produce. Pe lângă criza sanitară, o creștere accelerată a numărului și diversității tentativelor de atacuri cibernetice la nivel global, a fost înregistrată în anul 2020, și nici Republica Moldova nu a constituit o excepție. Aproximativ 39% din numărul total de atacuri cibernetice, sunt lansate de rețelele de grupuri de criminalitate cibernetică, motivate de obținere a profiturilor ilicite. Factorul uman continuă să fie cea mai slabă verigă și, odată cu accesul sporit al utilizatorilor la dispozitivele conectate, nivelul de amenințare și soliditatea răspunsurilor solicitate, sunt într-o traiectorie de continuă creștere. Pe teritoriul Republicii Moldova sunt găzduite sistematic platforme Dark Web, care oferă utilizatorilor posibilitatea ca activitățile lor din mediul online să rămână anonime și care necesită a fi monitorizate permanent.

De menționat, că în anul 2021, cea mai mare piață ilegală din lume de pe dark web, DarkMarket, a fost închisă în urma unei operațiuni internaționale, la care au participat autorități din Germania, Australia, Danemarca, Moldova, Ucraina, Regatul Unit și SUA. Peste 4.650 de bitcoin și 12.800 de monero (*valute electronice*) - echivalentul la 140 de milioane de euro, au fost tranzacționate pe platforma DarkMarket. Platforma a fost folosită de aproximativ 500.000 de persoane. Dintre acestea, în jur de 2.400 erau vânzători, mulți dintre ei infractori, care se foloseau de

paravanul ascuns al platformei pentru a vinde bani contrafăcuți, cartele SIM anonime, date de acces ale unor carduri bancare furate, precum și droguri.

Urmare cercetării cazurilor ce țin de domeniul criminalității informatice, au fost identificate un șir de probleme, care urmează a fi soluționate și anume:

Politici insuficiente de securitate cibernetică. La nivel național nu există un Centru de reacție la incidentele de securitate cibernetică care să fie responsabil de prevenirea și reacția la incidentele din domeniul securității cibernetice; utilizarea în masă a produselor program nelicențiate; comercializarea cartelor de telefonie mobilă PrePay fără a identifica cumpărătorul acestora; existența multiplelor puncte de acces wireless deschise la rețeaua globală Internet (cu acces nesecurizat, fără identificarea utilizatorului); lipsa unui control comprehensiv din partea instituțiilor financiare privind securitatea tranzacțiilor cu utilizarea cardurilor bancare.

Capacitatea instituțională redusă de a preveni și combate criminalitatea informatică. Lipsa posibilității de monitorizare a spațiului digital/virtual; insuficiența licențelor pentru produsele software, care ar permite investigarea unor infracțiuni; coordonarea deficitară inter-instituțională, inclusiv inter-departamentală a fluxului informațional; lipsa punctelor de colectarea/extragere a datelor informatice din dispozitive electronice de către echipele de investigație la nivel regional sunt probleme, care necesită a fi rezolvate în procesul de implementare a Programului.

Lipsa de intervenție a statului în acest domeniu, anual va genera pierderi financiare semnificative întreprinderilor, cetățenilor și sectorului public prin plăți pentru „ransomware” (*din engleză ransom- răscumpărare și software - sistem de programe pentru computer*), costuri de recuperare a incidentelor și costuri pentru măsuri sporite de securitate cibernetică.

Problemele identificate, lăsate fără atenție, împiedică prevenirea infracțiunilor informatice și celor comise cu utilizarea tehnologiilor informaționale, ca urmare sunt afectate:

- **entitățile** economice, care sunt supuse atacurilor prin intermediul tehnologiilor informaționale, prin accesarea site-urilor phishing (*clone ale portalelor web*), astfel documentele comerciale (contabile, cu secret comercial), bazele de date sunt criptate sau sustrase, iar pentru întoarcerea acestor se estorchează mijloace financiare;
- **utilizatorii** de sisteme informatice, care accesează conținutul infracțional, astfel datele cu caracter personal a acestora nu va fi în siguranță, vor fi manipulări și șantaj cu aceste date;
- **va exista mereu o frică** că probabil copilul nostru va accesa în spațiu online materiale cu conținut obscen menit să-i afecteze integritatea psihologică;
- **statul** care nu asigură protecția adecvată în mediul online;
- **atacurile** asupra infrastructurilor critice (*ca de exemplu spitalele*) au un impact semnificativ și pot avea consecințe grave, inclusiv pierderi de vieți omenești;
- **dezvoltarea** fenomenului de criminalitate informațională din lipsa incriminării suficiente a infracțiunilor informaționale ;

- **nivel** scăzut de atragerea afacerilor digitale și a investițiilor străine în Moldova, din lipsa asigurării protecției adecvate în mediul online;

- **fenomenul** de criminalitate tradițional migrează în spațiul online, permițând, spre exemplu, comercializarea drogurilor pe pagini web create în acest sens.

Cele expuse constituie o necesitate categorică și necondiționată, care impune rezolvarea problemelor identificate prin acțiunile de implementare a Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025.

2.2.2. Consumul și traficul ilicit de droguri

Consumul și traficul ilicit de droguri rămâne o problemă pentru societate, iar răspunsul autorităților la acest fenomen necesită o abordare echilibrată și integrată, bazat pe analiză, în funcție de impactul major pe care-l are asupra sănătății, siguranței și bunăstării cetățenilor Republicii Moldova.

În pofida eforturilor punitive de interdicere a consumului de droguri, piața moldovenească a drogurilor, ca și cea europeană, se caracterizează prin disponibilitatea unei game variate de droguri, de puritate, sau potență, din ce în ce mai mare.

Analiza caracteristicilor cazurilor noi înregistrate de consum de droguri ar putea doar într-o măsură oarecare să reflecte tendințele de consum de droguri în țară. La finele anului 2020, în baza de date a Instituției Medico-Sanitară Publică Dispensarul Republican de Narcologie, numărul cumulativ a consumatorilor de droguri înregistrați oficial era de 11586 cazuri și 537 cazuri noi.

Anii	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Numărul cazurilor noi în evidență medicală	923	603	890	668	569	537
La 100 mii locuitori	26,0	17,0	25,0	18,8	21,5	20,6
Numărul cazurilor în evidență medicală	11045	11259	11661	11805	11924	11586
La 100 mii locuitori	296,5	317,0	328,7	332,2	451,5	446,1

**Numărul total a cazurilor în evidența medicală este în descreștere în anul 2020 ca rezultat a actualizării informației despre starea persoanelor aflate în evidența medicală*

Tabelul nr. 1: Numărul cazurilor noi înregistrate de consum de droguri în Republica Moldova, conform bazei de date a DNR

Pe parcursul anului 2020, au fost înregistrate 895 infracțiuni legate de traficul de droguri (Figura nr. 3) atestându-se o descreștere a numărului total de crime legate de droguri, comparativ cu anul 2019 .

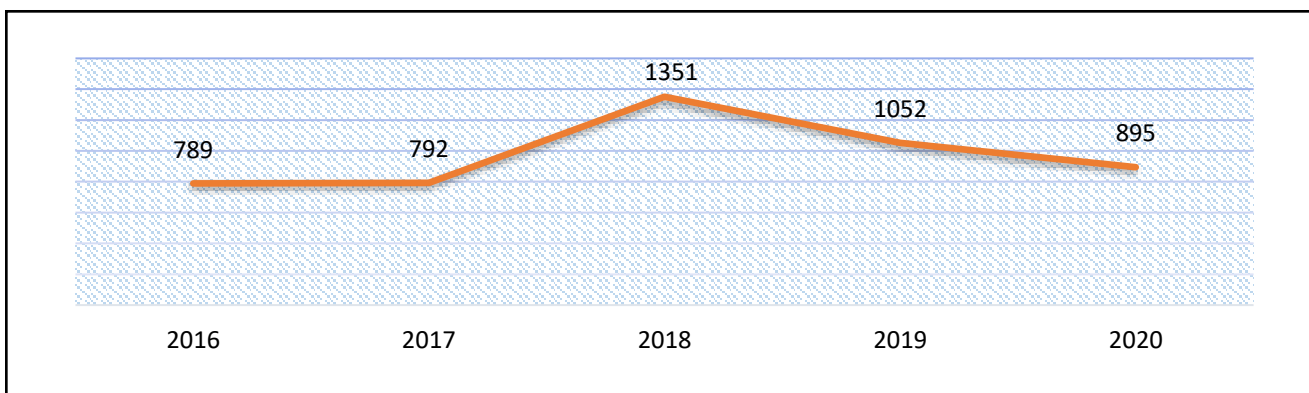


Figura nr. 3: Numărul de infracțiuni legate de traficul de droguri 2016-2020

Un obiectiv prioritar pentru organele competente în domeniu îl constituie - relevarea filierelor de contrabandă și punere în circulație a drogurilor ilicite. Capturile de droguri sunt calificate de experți, mai puțin ca un indicator al ofertei de droguri, dar mai degrabă ca un indicator direct al activităților de aplicare a legii în domeniul drogurilor, cu reflectarea în același timp a vulnerabilităților traficantilor.

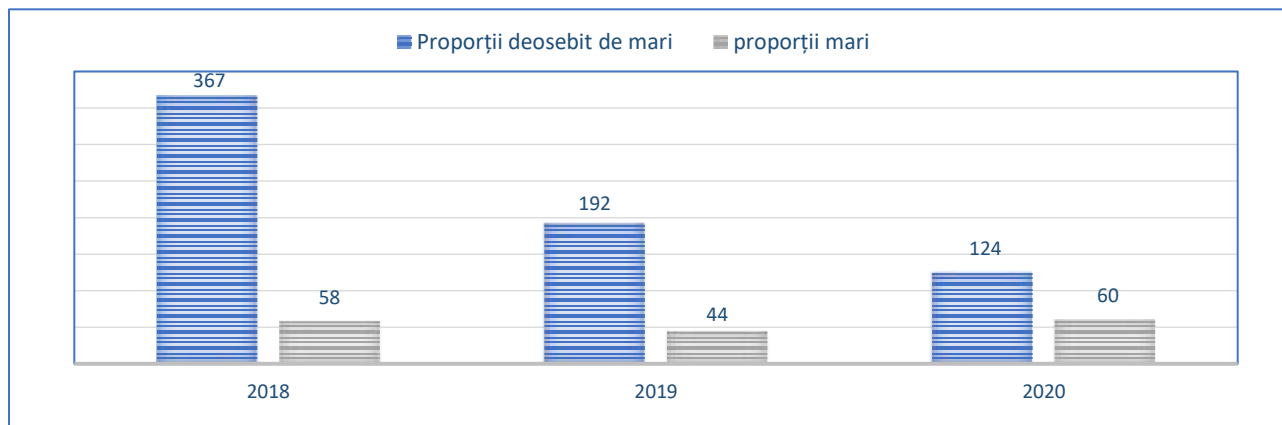


Figura nr. 4: Număr dosare capturi de droguri, 2018-2020, conform bazei de date a MAI

De asemenea, la capitolul depistării cantităților mari de droguri art. 217 alin. (4) lit. b) din Codul penal (*proporții deosebit de mari*), pe parcursul anului 2020 s-au înregistrat 124 de cazuri, iar la art. 217¹ alin. (3) lit. f) din Codul penal (*proporții mari*), s-au înregistrat 60 cazuri (*Figura nr. 4*).

La compartimentul distribuția pe vârste a persoanelor implicate în infracțiunile legate de traficul de droguri, grupul persoanelor în vârstă de 30 de ani și mai mult, are cea mai mare pondere de-a lungul timpului în infracțiunile legate de traficul de droguri. Infracțiunile legate de droguri sunt comise de către persoane cu vârsta cuprinsă între 18 – 24 ani și a celor de peste 30 ani, în cea mai mare parte de gen masculin (*Figura nr.5*).

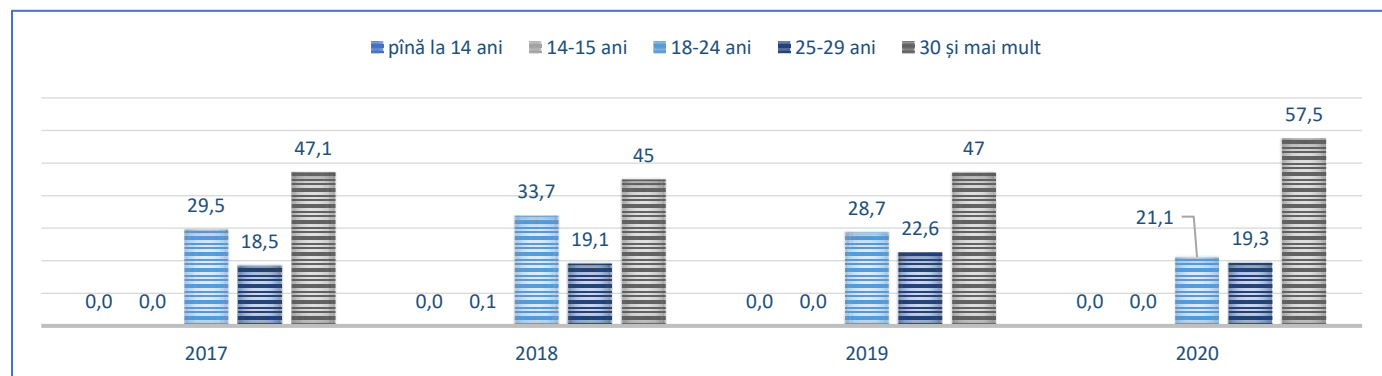


Figura nr. 5: Distribuția după grupuri de vârstă %, persoane documentate pentru trafic de droguri 2017-2020, conform bazei de date a MAI

Traficul și consumul ilicit de droguri devin tot mai complexe, din mai multe considerente, inclusiv, din cauza războiului din Ucraina (*țara de origine a drogurilor sintetice pentru piața RM*). Deschiderea frontierelor, mutațiile de ordin politic și economic, apariția unor consumatori care sunt solvabili financiar și își pot permite acest mod de viață, creșterea cererii și ofertei pentru majoritatea substanțelor aflate sub control internațional, schimbările aduse de globalizare și de rapiditatea mijloacelor de comunicații – iată factorii principali, care favorizează acest gen de infracțiuni.

Totodată, infractorii implicați în traficul ilicit de droguri, abordează din ce în ce mai profesionist, și se adaptează cu flexibilitate rapidă, la noile condiții economice și tehnologice. Astfel, în ultimul timp, se observă o intensitate sporită a comercializării drogurilor prin intermediul instrumentelor de comunicații electronice, cu utilizarea diverselor instrumente financiare, carduri bancare. Utilizarea platformelor de comunicare socială și aplicațiile de comunicare criptată, a internetului în general și a darknet-ului (*internetul întunecat este un tip de rețea suprapusă ce face parte din rețeaua globală de internet*) joacă un rol decisiv în creșterea ofertei de droguri și accesibilitatea acestora. Organizarea procesului de traficare ilicită a drogurilor a devenit mult mai sofisticat, implică mai multe persoane, care au calități de curieri, depozitari de droguri, membri ai grupărilor criminale.

Pentru combaterea mai eficientă a acestui flagel, este necesară înlăturarea mai multor impedimente, în special de ordin normativ și funcțional. Unul din ele este lipsa cadrului normativ, care ar permite într-o manieră simplificată, completarea tabelelor și listelor substanțelor stupefiante, psihotrope și precursorilor acestora, supuse controlului. De menționat, că *ultimele modificări au fost operate în anul 2017*, iar substanțele noi cu proprietăți psihoactive depistate, care trebuie incluse în această listă, cresc vertiginos. Spre exemplu, doar pe parcursul anului 2021, de către Direcția antidrog

din cadrul Inspectoratului Național de investigații al IGP, au fost identificate peste 600 substanțe, care necesită a fi introduse sub controlul statutului.

O altă problemă ține de percepția cvasi-generală, precum că statul, ar trebui să-și asume mai activ rolul promotor în combaterea consumului de droguri, fără a oferi o abordare comprehensivă funcției de prevenire, tratament și reducere a riscurilor, ceea ce este absolut greșit. Fenomenul consumului de droguri necesită abordare interdisciplinară și echilibrată, bazată pe colaborarea mai multor servicii specializate, care să ofere suport consumatorilor de droguri. Un consumator de droguri nu trebuie privit în primul rând ca un infractor, față de care să fie aplicate măsuri coercitive, ci din perspectiva unei persoane aflate în dificultate, care are nevoie de o gamă variată de servicii: medicale, sociale, juridice, psiho-emoționale. Rolul poliției este unul important în procesul redirectionării acestor persoane către serviciile specializate, însă mecanismul de trimitere către aceste servicii a persoanelor cu asemenea necesități, este unul lacunar și trebuie fortificat.

Înțelegerea acestor probleme se datorează inclusiv Strategiei națională antidrog pentru anii 2020-2027, care a orientat intervenția statului în trei domenii strategice

generale ale politicii moderne în domeniul drogurilor: reducerea cererii de droguri, reducerea riscurilor condiționate de consumul de droguri și reducerea ofertei de droguri.

În acest fel, este necesară continuarea promovării politicii naționale antidrog:

- orientate spre suportul și reeducarea consumatorilor de droguri;
- stoparea tendinței de creștere și diminuarea consumului de droguri ilegal, precum și la îmbunătățirea calității vieții pentru consumatorii de orice tip de droguri;
- includerea sub controlul statului a tuturor tipurilor de droguri noi depistate;
- întărirea capacităților instituționale în lupta împotriva traficului ilicit de droguri;
- îndeplinirea angajamentelor asumate față de partenerii internaționali, în lupta împotriva traficului și consumului ilicit de droguri.

Lipsa de intervenție a statului în acest domeniu, constituie o amenințare la adresa securității și sănătății publice, la nivel național. În acest sens, sursele de realizare a drogurilor se vor multiplica și diversifica, iar acțiunile din partea statului vor fi mai restrânse și insuficiente.

Subsecvent, experiența documentelor de politici publice anterioare, a reliefat lipsa de acoperire financiară pentru realizarea acțiunilor și obiectivelor stabilite, respectiv lipsa asigurării sustenabilității, având un efect negativ în combaterea traficului și consumului ilicit de droguri.

2.2.3. Infracțiunile ce atentează la viața, sănătatea și proprietatea persoanei

Infracțiunile ce atentează la viața, sănătatea și proprietatea persoanei, rămân în topul infracțiunilor, comise an de an. Ultimele statistici arată că, divizarea infracțiunilor după categorii, a scos în evidență preponderența infracțiunilor asupra patrimoniului, urmată la mare distanță de cele din domeniul transportului (Figura nr. 6).

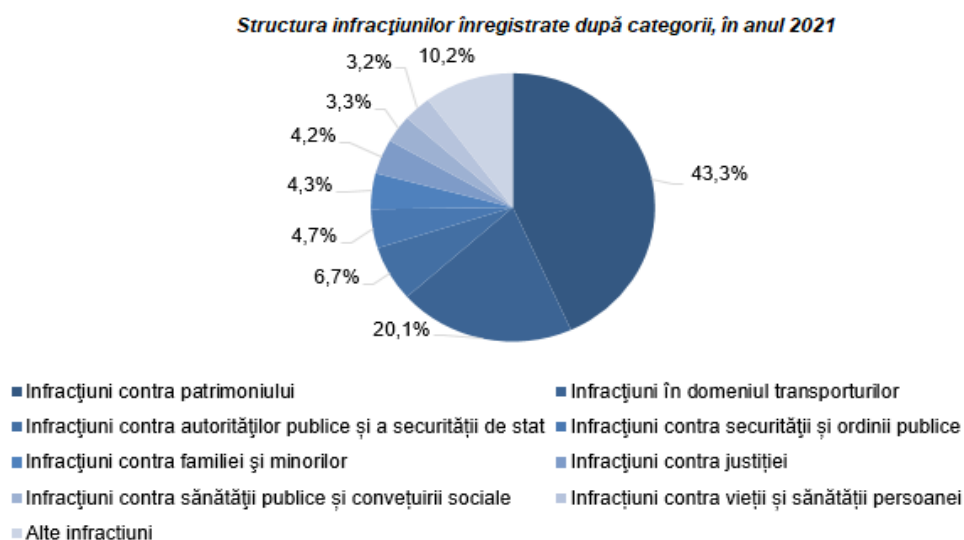


Figura nr.6: Structura infracțiunilor înregistrate după categorii, în anul 2021²

² <https://statistica.gov.md/newsvew.php?l=ro&idc=168&id=7312>

Astfel, cu o cotă de 43,3%, infracțiunile patrimoniale ocupă primul loc în clasament, cea mai mare pondere revenind furturilor, care constituie 7 642 cazuri, sau 66,1% din numărul total de infracțiuni patrimoniale.

Problemele legate de infracțiunile de furt și prevenirea acestora atât în toate țările lumii, cât și în Republica Moldova, atrag nu numai specialiștii în criminologie, ci și reprezentanți ai altor științe, cetățenii, jurnaliștii și politicienii, deoarece situația criminologică afectează situația socio-economică și moral-psihologică a statului.

Din categoria infracțiunilor „**contra vieții și sănătății persoanei**”, ponderea cea mai mare de săvârșire o reprezintă infracțiunile ce țin de *vătămarea integrității corporale* – 78%:

Contra vieții și sănătății persoanei	2016	2017	2018	2019	2020	2021	TOTAL	% din totalul de infr. contra vieții și sănătății înregistrate
Omoruri	168	142	159	167	162	134	932	14%
Vătămări intenționate	1176	973	937	821	668	659	5234	78%

Datele statistice privind vătămarea intenționată a integrității corporale sau a sănătății sunt îngrijorătoare, în anul 2021 fiind înregistrate 659 vătămări intenționate a integrității corporale sau a sănătății (10,2%).

Urmare identificării persoanelor suspectate de comiterea acestor infracțiuni se constată, că în marea majoritate acestea au vârsta peste 30 de ani, urmași de tineri, cu vârste cuprinse între 18-24 de ani, persoanele din ambele categorii, fiind neangajate în câmpul muncii.

Pe parcursul anului 2021 în Republica Moldova au fost înregistrate 134 infracțiuni de omor, fiind înregistrată descreștere comparativ cu anii precedenți(2020 -162 infracțiuni, și respectiv în 2019-167 de infracțiuni).

Analizând evoluția cazurilor de omor, pentru perioada anilor 2010 – 2020, se constată că în anul 2010 s-au înregistrat cele mai multe cazuri de omor, iar cele mai puține – în anul 2017. Din anul 2014 până în anul 2020 numărul acestora se menține aproximativ la aceleași valori, deviind în creștere în anii 2016 și 2019.

În baza art. 145 Cod penal (Omorul intenționat), în perioada anilor 2016- 2021, au fost înregistrate 932 de cauze penale. Din numărul total (599) de persoane suspecte identificate, 91% (545) sunt bărbați și 9% (54) sunt femei, predominând persoanele cu vârsta mai mare de 30 ani (*Figura nr. 7*).



Figura nr. 7: Cauze penale de omor intenționat pe sex și vârste, conform bazei de date a MAI

Conform datelor deținute de către MAI, 16,8% dintre suspecți se aflau în stare de ebrietate în timpul comiterii infracțiunii (Figura nr. 8).



Figura nr. 8

Din numărul total de omoruri comise în perioada analizată, 22,28% infracțiuni au fost comise în locurile publice, 6,63% cu aplicarea armei de foc, iar 0,76% - cu aplicarea substanțelor explozive.

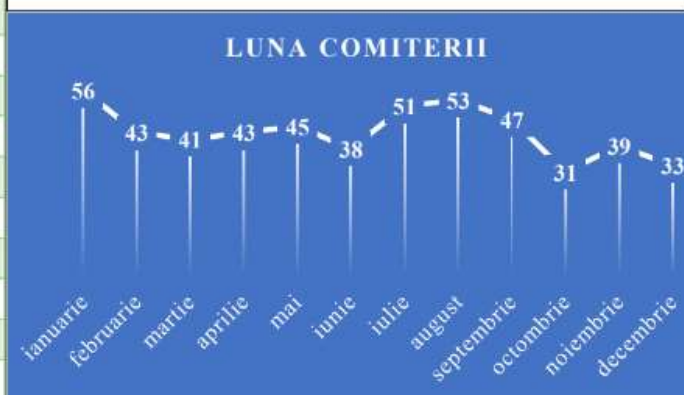
Politica de neamestec la acest capitol va spori creșterea atât a numărului de furturi, cât și a infracțiunilor „contra vieții și sănătății persoanei”, dar cel mai important - teama populației și crearea amenințării insurmontabile în societate. Aceste infracțiuni afectează în mod direct sferele vitale ale activităților oamenilor și destabilizează astfel situația din țară, fiind suportate pierderi considerabile asociate cu activitățile angajaților poliției pentru a documenta și descoperi infracțiunile, de asemenea, procedurile judiciare și întreținerea persoanei condamnate.

Urmare a analizei detaliate asupra modurilor de operare în cazul infracțiunilor de omor intenționat, vătămări corporale grave și violența sexuală, a fost constatat faptul că în 78% din cazuri, respectivele

infracțiuni au fost comise urmare a consumului de alcool. Cele mai multe cauze penale intentate se referă la cazurile de viol și raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16

ANUL comiterii	Nr. c.p.
2005	1
2006	1
2010	1
2012	2
2015	3
2016	5
2017	3
2018	6
2019	11
2020	74
2021	413
Total	520

Majoritatea cauzelor penale intentate în 2021 se referă la faptele săvârșite în anul curent (79,4%). După luna comiterii, cu un număr mai mare de infracțiuni, se evidențiază: ianuarie, august și iulie.



ani, acestea constituie 68,4% din numărul total de cauze penale privind viața sexuală, urmează acțiunile violente cu caracter sexual (17,1%), iar 6 cauze penale au fost pornite concomitent în baza a 2 articole prevăzute de Codul penal.

Majoritatea agresorilor sunt bărbați, celibatari, din categoria de vârstă 18-35 de ani, din mediul rural, neîncadrați în procesul de studii sau în câmpul muncii. Fiecare al 4-lea agresor este anterior judecat, iar fiecare al 3-lea săvârșește infracțiunea fiind în stare de ebrietate alcoolică. Motiv din care o atenție deosebită în cadrul Planului de acțiuni este acordată problemei de reglementare a consumului de alcool pe teritoriul național.

Concomitent, un alt aspect important este faptul că infracțiunile comise din acest domeniu, cauzează în primul rând, suferință, durere, daune materiale și morale victimelor.

2.2.4. Criminalitatea organizată

Grupurile criminale organizate și organizațiile criminale prezintă o componentă transnațională importantă, deoarece 60% din grupurile infracționale active își desfășoară activitatea în statele - membre ale UE. Grupurile criminale organizate (în continuare – GCO), funcționează tot mai frecvent ca rețele dinamice, preocupate să își anonimizeze activitatea sau să creeze aparența de legalitate a acțiunilor, exploatând vulnerabilitățile sistemului social, economic și juridic.

În perioada anilor 2016-2020 pe teritoriul Republicii Moldova, conform datelor deținute au fost documentate/anihilate - 95 de grupări criminale, cu 594 de membri. (Figura nr. 9)

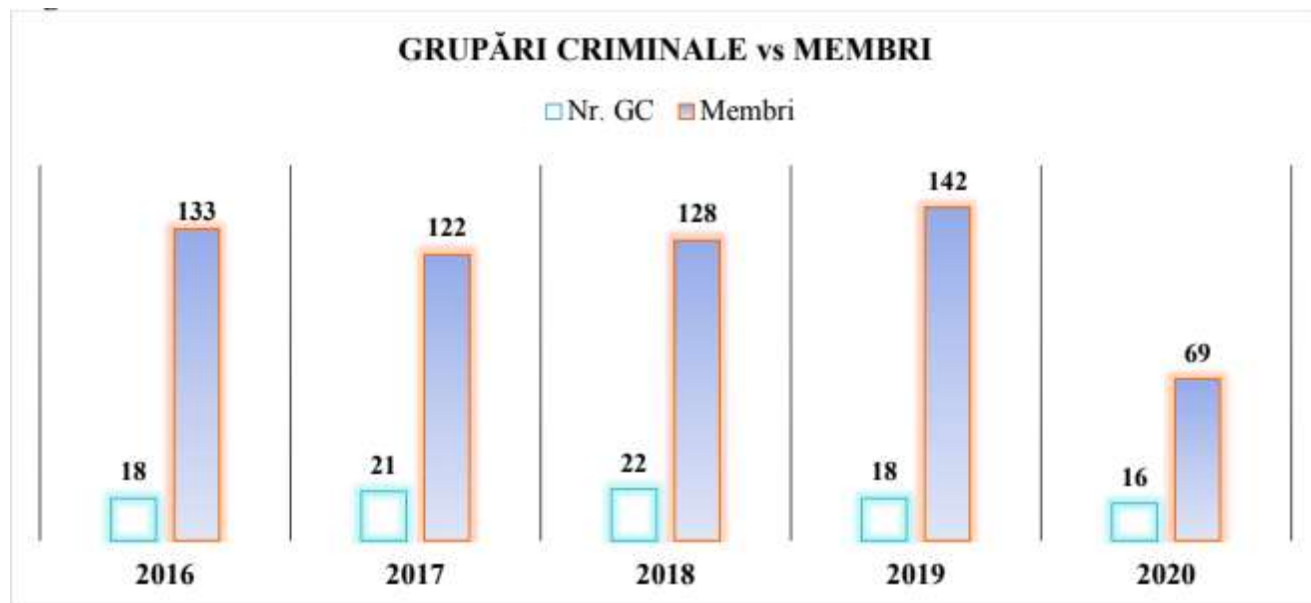


Figura nr. 9: Numărul GC și membrilor

Intensificarea măsurilor și intervențiilor împotriva criminalității organizate, reprezintă o prioritate atât pentru instituțiile de aplicare a legii, administrația publică locală și centrală, cât și pentru opinia publică.

Manifestările principale ale criminalității organizate au inclus: trafic ilicit de droguri, furturi, escrocherii, tâlhării, trafic de ființe umane, contrabandă, evaziune, spălare de bani, șantajul, exploatarea forței de muncă, ba chiar și acțiuni aparent legale, dar cu urmări delictuale.

Diversificarea activităților ilegale și a metodelor aplicate de interlopi continuă, se extind în afara frontierelor Republicii Moldova, de aceea necesită o abordare sporită din partea autorităților și identificarea celor mai performante instrumente de contracarare a fenomenului.

Criminalitatea organizată a demonstrat un grad înalt de infiltrare în structurile sociale, politice, economice, financiare, antreprenoriale și administrative, precum și capacitatea de spăla în economia legală veniturile provenite din infracțiuni.

Luând în considerație structura grupărilor criminale documentate, se atestă că mai bine de jumătate din ele, cca 56%, sunt formate dintr-o rețea liberă și fluidă, care deseori se bazează pe indivizi cu anumite abilități ce se constituie în jurul unei serii continue de activități criminale. 33% din GC sunt reprezentate de o rețea relativ bine organizată, dar nestructurată și înconjurată de o rețea de indivizi implicați în activități infracționale, iar cca 11% sunt GC bine organizate, structurate ierarhic, cu sisteme interne de control și disciplină.

Figura nr. 10

Evoluția și amenințările acestui fenomen sunt cunoscute însă fenomenul este alimentat și de o serie de alți factori, cum ar fi: apariția unor noi metode de operare prin utilizarea canalelor sofisticate de comunicare; calificarea insuficientă a colaboratorilor care activează în instituțiile de resort responsabile de combaterea crimei organizate; lipsa unui cadru funcțional de protejare și recuperare a victimelor grupărilor criminale; cooperarea internațională insuficientă privind prevenirea și combaterea criminalității organizate.

Politica de neingerință la acest compartiment va avea impact negativ nu doar asupra proceselor economice, dar și a celor sociale, moral-psihologice, social-culturale din societate. Criminalitatea organizată actualmente deține capacitate financiară și economică, care nu este controlată nici de stat și nici de societate, iar lipsa intervenției

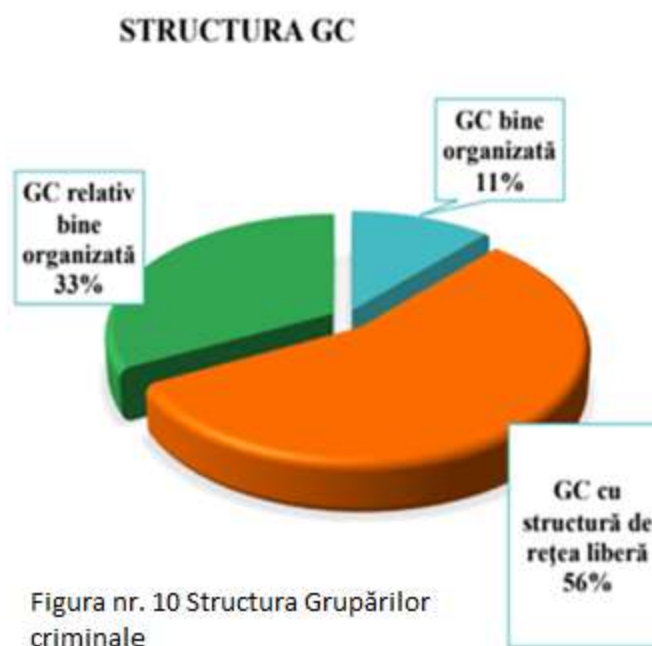


Figura nr. 10 Structura Grupărilor criminale

cu politici publice va favoriza obținerea de super profituri de către lumea interlopă, prin depozitarea statului și a societății de bunuri.

2.2.5. Traficul de ființe umane

Traficul de ființe umane este o infracțiune care încalcă drepturile fundamentale ale oamenilor. Acesta implică exploatarea criminală a persoanelor vulnerabile, în scopul exclusiv de a obține câștiguri pecuniare.

Republica Moldova rămâne în mare parte o țară - sursă pentru femeile, copiii și bărbații supuși traficului de persoane (TFU).

Conform statisticilor oficiale, numărul de victime ale traficului de persoane identificate, începând cu anul 2015 au fost în permanentă creștere, de la 309 în anul 2015, 232 în 2016, 249 în 2017, 365 în 2018 și 341 în anul 2019, când s-a constatat o mică diminuare, comparativ cu anul 2018.

În perioada anilor 2015-2019, 47% dintre victimele supuse traficului, au fost femei (față de 68% în perioada anilor 2011-2015).

Copiii (241 fete și 78 băieți) în această perioadă au reprezentat 21% din victimele identificate (13% - în perioada anilor 2011-2015).

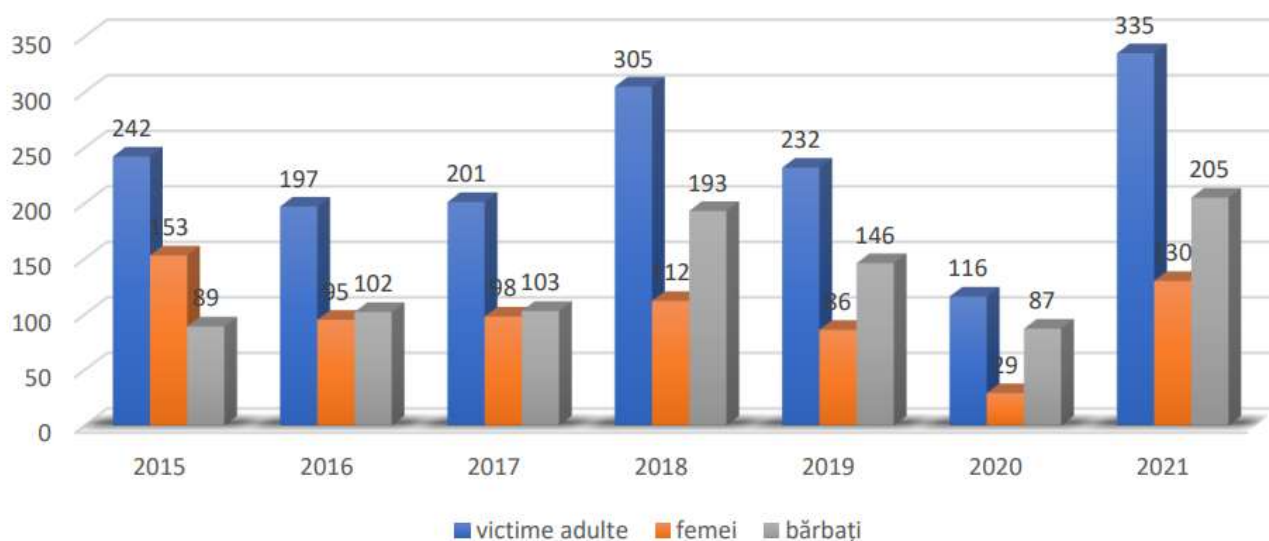


Figura nr. 10: Numărul de victime ale TFU³

După forma de exploatare a victimelor adulte în anul 2021 a fost înregistrată următoarea situație: 264 victime (180 bărbați și 84 femei) au fost supuse exploatării prin muncă (comparativ cu 88 victime identificate în anul 2020), 24 victime (toate femei) au fost supuse exploatării sexuale (comparativ cu 24 victime identificate în anul 2020), 3 victime (2 bărbați și o femeie) au fost supuse exploatării prin cerșit (analogic anului 2020), identificate 43 victime (21 femei și 22 bărbați) exploatate în scopul însușirii

³ [https://lastrada.md/pic/uploaded/Tendinte%20TFU%20rom TFU.pdf](https://lastrada.md/pic/uploaded/Tendinte%20TFU%20rom%20TFU.pdf)

îndemnizațiilor sau prestațiilor sociale (în aceeași perioadă a anului 2020 nu au fost identificate victime de asemenea categorii), identificată 1 victimă (bărbat) a traficului de organe, țesuturi și celule (analogic anului 2020).

Sub aspectul țărilor de destinație, țările Uniunii Europene rămân a fi o destinație constantă cu trend descendent, fiind identificate 299 de victime ale traficului de ființe umane (*188 bărbați și 111 femei*).

Totodată au fost înregistrate cazuri de trafic de ființe umane pe teritoriul Republicii Moldova. În anul 2021 au fost identificate 18 victime adulte și 22 victime minori.

Cele mai specifice probleme identificate de autorități în exercițiul prevenirii și combaterii TFU sunt în principal: capacitatea redusă de identificare a formelor de recrutare/exploatare online; lipsa serviciilor și asistenței specializate destinate victimelor pe termen lung; nivelul slab de cooperare dintre diferiți actori implicați în prevenirea și combaterea TFU; sistem național de referire a victimelor către servicii specializate slab dezvoltat.

2.2.6. Traficul ilicit de arme și muniții

Republica Moldova depune eforturi pentru prevenirea, controlul și eradicarea proliferării armelor ilicite în conformitate cu inițiativele și standardele regionale și internaționale, precum și reglementările privind armele, munițiile și explozibilele/substanțele explozive.

Staționarea trupelor militare și armamentul din depozitele militare, amplasate în regiunea transnistreană, necontrolată de autoritățile constituționale ale RM (depozitele din localitatea Cobasna), generează un risc sporit de insecuritate.

O amenințare pentru securitatea statului o constituie și războiul din Ucraina. În zona de conflict circulă armament necontrolat, care poate fi comercializat pe piața neagră și respectiv, poate ajunge pe teritoriul Republicii Moldova și utilizat de către grupările criminale sau organizațiile teroriste.

Armele de foc, armele de calibru mic și armamentul ușor ilicite contribuie în continuare la instabilitate și violență în Uniunea Europeană, în vecinătatea imediată a acesteia, precum și în restul lumii. Armele de calibru mic ilicite alimentează terorismul și conflictele la nivel global, ridicând piedici în calea eforturilor UE de asigurare a dezvoltării durabile și de gestionare a crizelor, a eforturilor sale umanitare și de stabilizare a situației în unele zone din vecinătate.

În interiorul țării, armele de foc ilicite au un impact clar asupra securității interne, întreținând criminalitatea organizată.

Traficul ilicit de arme și muniții dincolo de amenințările invocate, a fost și continuă să fie o problemă, ce necesită a fi abordată, astfel încât consecințele acesteia să poată fi cel puțin predictibile și pasibile de intervenții.

Armele de foc ilicite facilitează traficul de droguri și de ființe umane prin intimidare și coerciție, alimentează conflictele dintre grupurile criminale vizând

controlarea teritoriului și acordă putere teroriștilor. Atacurile teroriste din Europa au ilustrat legătura dintre criminalitatea organizată și terorism, în special în ceea ce privește traficul de arme de foc, și reprezintă un indicator clar al unei amenințări multidimensionale care implică diferite zone ale criminalității. Evaluarea amenințării reprezentate de formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată (SOCTA) realizată de Europol a semnalat că atacurile teroriste recente, atât din interiorul UE, cât și din restul lumii, comise de teroriștii jihadiști cu arme de foc obținute prin trafic au demonstrat consecințele letale ale acestui comerț ilicit.

Problema este amplificată și de lipsa personalului specializat în evidența și păstrarea armelor; controlul insuficient asupra armurierilor licențiați; aplicarea unor sancțiuni blânde pentru încălcarea termenului de vizare a permisului de arme.

Reieșind din problemele identificate, traficul ilicit de arme și muniții necesită un răspuns prompt din partea autorităților prin armonizarea cadrului juridic, modernizarea structurii administrative și facilitarea consolidării capacităților; eficientizarea activităților de asigurare a respectării legii, prin facilitarea cooperării operaționale, a schimbului de informații și a cooperării în domeniul analizei balistice.

III. OBIECTIVE GENERALE

Prevenirea și combaterea criminalității este un obiectiv în sine ambițios, acest Program venind să intervină punctual, drept răspuns la cele mai stringente probleme regulatorii, operaționale și funcționale, în așa mod, încât acestea să fie realizabile într-un termen mediu (3 ani). Obiectivele Programului au fost identificate în baza unui exercițiu detaliat, urmare analizei SWOT, pe domenii specifice, la baza căruia a stat arborele problemelor și soluțiile privind rezolvarea acestora. Într-un final, au fost identificate domeniile de intervenție, în jurul cărora s-au trasat 6 obiective generale, acestea fiind:

1. Crearea și facilitarea accesului la instrumente și mecanisme adecvate în combaterea și prevenirea criminalității informatice.

Obiectivul în cauză are drept scop perfecționarea cadrului normativ cât și fortificarea capacităților instituționale pe domeniul prevenirii și combaterii fenomenului infracțional. În mod cert fenomenul criminalității informatice necesită o abordare intra-sectorială reieșind din complexitatea proceselor și efectelor ce le produce.

2. Mecanism național eficientizat de prevenire, combatere a producerii și comercializării drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, precum și a precursorilor.

Implementarea unui mecanism național de prevenire și combatere a fenomenelor asociate drogurilor este unica soluție în lupta cu producerea și comercializarea drogurilor pe teritoriul național. Republica Moldova reprezintă un spațiu de tranzit pe rutele consacrate de trafic cu droguri de mare risc destinate pieței de consum internaționale, totodată, în contextul conflictului militar din Ucraina, fiind și o zonă de tranzit pentru droguri sintetice. Grupurile criminale care acționează pe teritoriul țării

sunt implicate preponderent în intermedierea operațiunilor de trafic de droguri, susținând operaționalizarea și gestionarea rutelor de transport în beneficiul unor rețele mai ample active la nivel internațional. Pentru combaterea eficientă a acestui flagel, este necesară înlăturarea mai multor impedimente, în special de ordin normativ și funcțional.

3. Revizuirea mecanismului cu privire la accesul la arme din perspectiva restricționării și stabilirea unor proceduri riguroase de monitorizare, marcare și control asupra armelor din circuitul civil.

Traficul ilicit de arme și muniții necesită un răspuns prompt din partea autorităților prin armonizarea cadrului juridic, modernizarea structurii administrative și facilitarea consolidării capacităților; eficientizarea activităților de asigurare a respectării legii, prin facilitarea cooperării operaționale, a schimbului de informații și a cooperării în domeniul analizei balistice.

4. Sporirea capacităților de identificare și neutralizare a grupurilor și organizațiilor criminale cu grad sporit de risc.

Despre evoluția și amenințările acestui fenomen este o informație cunoscută, însă acestea sunt alimentate și de o serie de alți factori, cum ar fi: apariția unor noi metode de operare prin utilizarea canalelor sofisticate de comunicare; calificarea insuficientă a colaboratorilor care activează în instituțiile de resort responsabile de combaterea crimei organizate; lipsa unui cadru funcțional de protejare și recuperare a victimelor grupărilor criminale; cooperarea internațională insuficientă privind prevenirea și combaterea criminalității organizate.

5. Reducerea vulnerabilităților naționale în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane și traficul de copii.

Cele mai specifice probleme identificate de autorități în exercițiul prevenirii și combaterii TFU sunt în principal: capacitatea redusă de identificare a formelor de recrutare/exploatare online; lipsa serviciilor și asistenței specializare destinate victimelor pe termen lung; nivelul slab de cooperare dintre diferiți actori implicați în prevenirea și combaterea TFU; sistem național de referire a victimelor către servicii specializare slab dezvoltat.

6. Îmbunătățirea capacităților de prevenire și combatere a infracțiunilor ce atentează la viața și proprietatea persoanei.

Infracțiunile care atentează la viața, sănătatea și proprietatea persoanei rămân în topul infracțiunilor comise an de an. Iar, ultimele statistici arată că divizarea infracțiunilor după categorii, a scos în evidență preponderența infracțiunilor asupra patrimoniului, urmată la mare distanță de faptele ilegale comise în domeniul transportului. Astfel, cu o cotă de 43.3% infracțiunile patrimoniale, ocupă primul loc în clasament. Din numărul total al infracțiunilor patrimoniale, cele mai multe reprezintă subcategoria de furturi, care constituie 7 642 cazuri sau 66,1% din numărul total de infracțiuni patrimoniale.

IV. OBIECTIVE SPECIFICE

Fiecare obiectiv general este detaliat în câteva obiective specifice, care vine să ofere o direcție mai clară cum vor fi atinse rezultatele scontate. La rândul său, obiectivul specific cuprinde acțiuni concrete, care urmează a fi realizate în termene concrete, astfel încât la sfârșitul perioadei de implementare a Programului rezultatele obiectivului specific, cât și a celui general, să poată fi cuantificat.

Tabelul nr. 2 Indicatori de rezultat al politicii publice

Obiectivul general	Obiectivul specific	Indicatori de rezultat al politicii publice	Valoarea de referință anul 2022	Ținta ce urmează a fi atinsă în anul 2025
1. Crearea și facilitarea accesului la instrumente și mecanisme adecvate în combaterea și prevenirea criminalității informatice.	Dezvoltarea capacităților instituționale în domeniul criminalității cibernetice în scopul asigurării unei reacții de răspuns eficiente a instituțiilor responsabile către anul 2024.	<i>Creșterea capacității de reacție prin diminuarea perioadei medii de examinare a infracțiunilor cibernetice și/sau a infracțiunilor în care sunt utilizate instrumente a tehnologiilor informaționale până la 45 zile.</i>	180 zile	45 zile
	Eficientizarea mecanismului privind colectarea datelor cu referire la incidentele de securitate cibernetică către anul 2025.	<i>Capacitatea de identificare a unor noi grupări criminale majorată cu 30%.</i>	5% (2021)	35%
	Sporirea gradului de sensibilizare a cetățenilor (inclusiv a copiilor) și informare privind pericolele din spațiul cibernetic/online.	<i>Diminuarea numărului de infracțiuni comise în mediul online (art.175, art.186, art.190, art. 208¹ CP) anual, cu 10%, începând cu 2023</i>	1073 (2021)	751
	Instituirea instrumentelor regulatorii pentru prevenirea și combaterea fenomenului crimei informatice cu utilizarea criptomonedelor către anul 2024.	<i>Sporirea relevării infracțiunilor de spălare de bani cu utilizarea criptomonedelor cu 10%</i>	10%	20%
	Eficientizarea procesului de combatere a infracțiunilor comise cu utilizare tehnologiilor informaționale și de comunicații electronice către anul 2025.	<i>Sporirea cu 10% anual a examinărilor infracțiunilor comise cu utilizarea tehnologiilor informaționale și/sau de comunicații electronice.</i>	35	49
	Diminuarea fenomenului de utilizare a serviciilor de telecomunicații anonime la săvârșirea infracțiunilor către 2025.	<i>Creșterea gradului de identificare a infractorilor "anonimi" cu 50%.</i>	0%	50%
2.Eficientizarea mecanismului național de prevenire, combatere a	Optimizarea către anul 2023 a procedurii de includere sub controlul statului a substanțelor psihotrope și analogilor acestora.	<i>Cel puțin 2 licențe de acces la sistemul de alertă timpurie al UE achiziționate și instalate.</i>	0	2

producerii și comercializării drogurilor, etnobotanicelor și analogilor acestora	Creșterea capacităților de investigare în mediu online a cazurilor de circulație ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, către anul 2025.	<i>Numărul cazurilor relevate și investigate prin utilizarea TIC de comercializare a drogurilor în mediul online, majorate cu 25%.</i>	34 cazuri 2021	43 cazuri
	Consolidarea activității de combatere a comerțului cu droguri în baza informațiilor privind locațiile acestora către anul 2024.	<i>Sporirea capacității de documentare a rețelelor infracționale cu 10%.</i>	4 cazuri	5 cazuri
	Implementarea conceptului de „justiție terapeutică”.	<i>Sporirea cu 38% a numărului de persoane referite la serviciile de asistență specializată</i>	35	48
3. Revizuirea mecanismului cu privire la accesul la arme din perspectiva restricționării și stabilirea unor proceduri riguroase de monitorizare, marcare și control asupra armelor din circuitul civil.	Sporirea capacităților de evidență și asigurarea controlului unic centralizat asupra circulației armelor către anul 2024.	<i>Majorarea cu 20% a numărului de arme cu destinație civilă luate la evidență, în Sistemul informațional automatizat „Registrul de stat al armelor”.</i>	80%	100%
	Asigurarea unei reacții de răspuns eficiente la tendințele infracționale în domeniul armelor și munițiilor.	<i>Majorarea, anuală, cu 10% a numărului de arme și muniții depistate.</i>	545 arme 15922 muniții (2021)	763 arme 22290 muniții
	Sporirea acțiunilor de mediatizare bazate pe principiul Problem Oriented Policy în vederea sensibilizării societății civile privind predarea benevolă a armelor din posesie ilegală.	<i>Creșterea cu 5% a numărului de arme și muniții predate benevol.</i>	147 arme 6850 muniții	155 arme 7192 muniții
4. Sporirea capacităților de identificare și neutralizare a grupurilor și organizațiilor criminale cu grad sporit de risc.	Consolidarea instrumentelor în domeniul prevenirii și combaterii criminalității organizate către anul 2024.	<i>Cel puțin 5 instrumente standard de asigurare a unui răspuns în materie de criminalitate organizată..</i>	0	5
	Asigurarea schimbului de date fără obstacole și accesul în timp util la informație către anul 2025.	<i>Creșterea gradului de utilizare a produselor analitice în procesul de documentare.</i>	10%	60%
	Diminuarea fenomenului criminalității organizate în penitenciare.	<i>Numărul cazurilor în diminuare cu 5%.</i>	50	45
5. Reducerea vulnerabilităților naționale privind traficul de ființe umane și copiii	Sporirea capacității de reacție la ultimele tendințe ale fenomenului traficului de ființe umane și copii bazată pe monitorizarea și analiza continuă a indicatorilor relevanți către anul 2024.	<i>Numărul victimelor traficului de ființe umane la 100 mii de populație în descreștere de la 7,0 în 2018 la 4,5 în 2025.</i>	7,0 victime a traficului de ființe umane la 100 mii de populație	4,5 victime a traficului de ființe umane la 100 mii de populație
	Crearea mecanismului de	<i>Instrument juridic aprobat .</i>	0	1

	stocare a informației dezagregate privind traficul de ființe umane și de copii către anul 2024.			
6. Îmbunătățirea capacităților de prevenire și combatere a infracțiunilor ce atentează la viața și proprietatea persoanei.	Instituirea unui mecanism multidisciplinar în abordarea fenomenului infracționalității comise sub influența alcoolului către anul 2023.	<i>Mecanism comun de abordare a fenomenului agreat.</i>	0	1
	Dezvoltarea instrumentelor inteligente de raportare a infracțiunilor, căutare a infractorilor și a persoanelor dispărute fără veste către anul 2025.	<i>Cel puțin 2 instrumente dezvoltate și implementate.</i>	0	2

V.IMPACT

Programul își propune în primul rând să aibă un impact asupra beneficiarilor săi finali, care sunt cetățenii Republicii Moldova, astfel încât efectele fenomenului criminalității să nu constituie o amenințare a vieții și bunăstării lor într-o societate modernă. Este evident că pentru atingerea unui astfel de impact, sunt necesare schimbări de ordin normativ, funcțional și operațional la diferite nivele ale administrației de stat. Or, o performanță sporită a activității autorităților de resort în prevenirea și combaterea criminalității este unul din instrumentele care poate garanta atingerea impactului așteptat.

Pe lângă beneficiarii finali ai Programului, care sunt cetățenii Republicii Moldova afectați de efectele fenomenului criminalității, unele obiective ale acestui document sunt adresate unor grupuri țintă specifice, care sunt mai vulnerabile în fața unor efecte ale fenomenului criminalității cum ar fi spre exemplu: *cetățenii cu o cultură informațională redusă - persoanele cu vârsta mai mare de 50 de ani și adolescenții.*

Acest grup de persoane nu întotdeauna au o înțelegere clară a riscurilor la care pot fi supuși în mediul online din lipsa culturii informatice, prin urmare devenind ușor victime ale infracțiunilor, oferind datele personale unor persoane neautorizate sau prin neaplicarea măsurilor minime de protecție a datelor în mediul online. Astfel, realizarea acțiunilor planificate pentru realizarea Obiectivului general nr. 1 din Program - crearea și facilitarea accesului la instrumentele și mecanismele adecvate în combaterea și prevenirea criminalității informatice, vor avea impact direct asupra grupurilor vulnerabile enunțate, instituțiile statului propunând-și să asigure o reacție de răspuns mai eficientă și coordonată, sensibilizând grupul vulnerabil prin informarea privind pericolele la care se pot expune accesând spațiul online și toate instrumentele sale aferente.

Acest program oferă o abordare nouă cu referire la *consumatorii de droguri*, care de cele mai dese ori sunt tratați drept infractori sau contravenienți, dar nu ca persoane

vulnerabile, lipsite ajutorul necesar ca să se integreze în societate și să depășească viciile de care suferă. Astfel, Obiectivul general nr. 2 – mecanism național eficientizat de prevenire, combatere a producerii și comercializării drogurilor, etnobotanicelor, analogilor și precursorilor este dedicat în mod special acestui grup țintă

Deținuții din sistemul național penitenciar constituie o categorie mai îngustă de persoane vulnerabile, dar care de asemenea necesită o atenție sporită în condițiile, în care scopul final este de a le oferi șansa unei integrări ulterioare în societate și de a diminua rata recidivelor comise de către aceștia. În multe situații recidivele sunt comise chiar fiind în detenție, deținuții fiind implicați în comiterea infracțiunilor în cadrul unor grupuri criminale organizate. Prin urmare, Obiectivul nr. 4 – sporirea capacităților de identificare și neutralizare a grupurilor și organizațiilor criminale cu grad sporit de risc, abordează și acest grup țintă.

Potențialelor victime și victimelor traficului de ființe umane îi este dedicat Obiectivul general nr. 5 – reducerea vulnerabilităților naționale în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane și traficului de copii. Acest grup țintă este unul extrem de variat având în vedere formele în care se poate realiza traficul de ființe umane. Astfel, în cazul exploatării sexuale profilul victimei este de regulă o persoană adultă de gen feminin, solitară, cu vârsta cuprinsă între 19-26 de ani, provenită de obicei dintr-o familie social-vulnerabilă sau incompletă, care nu are un loc de muncă, preponderent provine din mediul rural.

În cazul exploatării prin muncă, de cele mai dese ori victima are o vârstă cuprinsă între 36-55 ani, provenită din familie social – vulnerabilă, din mediul rural și nu are un loc de muncă.

În cazul exploatării pentru prelevarea de organe, țesuturi și/sau celule umane, victima, de regulă, este o persoană adultă, ce provine din mediul rural, din familii social - vulnerabile.

Minorii la fel constituie un grup expus riscului fenomenului traficului de ființe umane, în scopul exploatării sexuale și de muncă. În cazul exploatării sexuale, de regulă aceștia sunt copii cu vârste cuprinse între 16-17 ani, cu grad sporit și vizibil de vulnerabilitate, care provin din familii disfuncționale. Iar, în cazul exploatării prin muncă, victimele pot fi și mai tinere - cu vârsta de 14-16 ani, din familii monoparentale, social – vulnerabile, preponderent din mediul rural.

Persoanele greu ocupabile și consumatori de alcool, conform datelor existente, constituie profilul infractorilor în cazul infracțiunilor contra patrimoniului și a vieții și sănătății. Așa dar, Obiectivul general nr. 6 – îmbunătățirea capacităților de prevenire și combatere a infracțiunilor ce atentează la viața și proprietatea persoanei intervine cu o serie de acțiuni adresate din perspectiva profilului infractorilor. Acțiunile planificate vor asigura o abordare multidisciplinară a fenomenului infracționalității, comise sub influența alcoolului.

Impactul Programului poate fi monitorizat în baza indicatorilor listați în Planul de acțiuni ai Programului pentru fiecare acțiune planificată, cât și la nivel de obiective generale, după cum urmează:

Obiectivul general nr. 1.: Crearea și facilitarea accesului la instrumente și mecanisme adecvate în combaterea și prevenirea criminalității informatice

Impact:

Actualmente se atestă o capacitate de reacție insuficientă a autorităților responsabile de prevenirea și combaterea criminalității informatice. Pe lângă lipsa politicilor și instrumentelor tehnice adecvate, una din cauze o constituie coordonarea inter-instituțională deficitară, în special pe segmentul schimbului de date. Odată cu implementarea acțiunilor planificate de ordin normativ, funcțional și de capacitate a instituțiilor, va spori cu 25% gradul de sistare a accesului și conservare a datelor cu caracter infracțional.

Obiectivul general nr. 2.: Eficientizarea mecanismului național de prevenire, combatere a producerii și comercializării drogurilor, etnobotanicelor, analogilor și precursorilor acestora.

Impact:

Reieșind din descrierea problemei cu referire la consumul de droguri și altor substanțe stupefiante, psihotrope și analogilor acestora, cea mai stringentă rămâne a fi lipsa oricărei reglementări asupra unor substanțe “interzise” noi, care nu sunt incluse în tabelul și listele substanțelor stupefiante, psihotrope și precursorilor acestora, supuse controlului. Motiv pentru care, acestea nu pot fi urmărite, iar persoanele ce le comercializează deferite justiției. La realizarea acțiunilor propuse în Planul de acțiuni a programului, va spori cu 30% numărul substanțelor stupefiante, psihotrope și analogilor acestora nou-identificate. (de la 39 substanțe noi în 2017 până la 58 substanțe noi în 2025)

Suplimentar crearea mecanismelor de referire a consumatorilor de droguri și a altor grupuri cu risc sporit de infectare către serviciile comunitare de sănătate și sociale prin stabilirea parteneriatelor cu reprezentanții societății civile care oferă servicii de asistență, va contribui la atingerea țintei naționale ODD 3.5 „Fortificarea măsurilor de prevenire și tratament a consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope,,.

Obiectivul general nr.3.: Revizuirea mecanismului cu privire la accesul la arme din perspectiva restricționării și stabilirea unor proceduri riguroase de monitorizare, marcare și control asupra armelor din circuitul civil

Impact:

În contextul regional existent, problema unui control adecvat asupra armelor și munițiilor cu destinație civilă are efecte amplificate. În aceste condiții, acțiunile propuse în Planul de acțiuni a programului este de a fortifica controlul, prin consolidarea capacităților de evidență, a cooperării în domeniul analizei balistice, precum și reglementarea unor sancțiuni mai dure pentru încălcarea legislației în domeniu. Astfel, toate măsurile de ordin normativ, de consolidare a capacităților instituțiilor responsabile, precum și crearea unor instrumente electronice de evidență, vor duce la atingerea impactului scontat și anume la sporirea controlului armelor și munițiilor cu destinație civilă. Controlul asupra armelor și munițiilor cu destinație civilă cu 50% asigurat.

Obiectivul general nr. 4.: Sporirea capacităților de identificare și neutralizare a grupurilor și organizațiilor criminale cu grad sporit de risc

Impact:

Identificarea grupurilor și organizațiilor criminale cu grad sporit de risc reprezintă în sine un obiectiv constant al autorităților. Pentru a spori capacitatea de identificare și de reacție a autorităților, Planul de acțiuni a programului intervine cu măsuri regulatorii pentru a înlătura blocajele existente de ordin normativ, precum și de a stabili niște mecanisme de evidență și documentare utilizând tehnologiile informaționale privind grupurile criminale și riscurile ce le implică acestea; precum și uniformizarea procedurilor de operare. În realizarea cumulativă a acțiunilor propuse, impactul scontat îl constituie creșterea numărului de grupuri și organizații criminale anihilate cu 5% raportat la cele documentate

Obiectivul general nr. 5.: Reducerea vulnerabilităților naționale privind traficul de ființe umane și copiilor

Impact: Fenomenul traficului de ființe umane va rămâne încă o constantă a realităților Republicii Moldova, însă ceea ce urmează să însușească autoritățile responsabile este de a-și spori continuu capacitățile de reacție și de a monitoriza tendințele acestui fenomen prin analiza a cât mai multe date dezagregate. Drept urmare a acțiunilor planificate în Planul de acțiuni a programului impactul ce poate fi atins este descreșterea numerică a victimelor traficului de ființe umane raportate la 100 mii de populație, de la 7,0 în anul 2018 la 4,5 în anul 2025.

Obiectivul general nr.6.: Îmbunătățirea capacităților de prevenire și combatere a infracțiunilor ce atentează la viața și proprietatea persoanei

Impact:

Numărul victimelor omorului intenționat la 100 mii de populație în descreștere de la 6,7 în anul 2016 la 4,7 în anul 2025, precum și al numărului victimelor violenței sexuale de la 11,9 în anul 2019 la 8,0 în anul 2025.

Pentru ca acest impact să se producă, au fost identificate direcții de lucru prioritare pentru a proteja mai bine cetățenii și economia de grupurile infracționale și se propun acțiuni concrete pe termen mediu și lung, care vor fi realizate cu respectarea deplină a drepturilor fundamentale ale persoanei.

Alinierea tuturor proceselor și procedurilor la cele mai bune practici internaționale, cu respectarea abordării bazate pe drepturile omului, va reduce la minim eventualitatea încălcării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și posibilitatea unor situații, în care viața și sănătatea persoanei să aibă de suferit ca urmare a intervențiilor forțelor de ordine. Profesionalismul sporit al structurilor de ordine și securitate publică, va genera un nivel înalt de mulțumire și satisfacție în rândul societății și respectiv, vor fi diminuate cazurile de abuz în serviciu.

Implementarea Programului va avea drept impact inclusiv: crearea mecanismului eficient și adecvat de prevenire și combatere a criminalității informatice; eficientizare a domeniului de prevenire, combatere a producerii și comercializării drogurilor, etnobotanicilor, precursorilor și altor analoage; control fortificat al armelor și munițiilor din circuitul civil cu proceduri clare și riguroase de monitorizare, marcare și control, capacități sporite de identificare și neutralizare a grupurilor și organizațiilor criminale cu grad sporit de risc, sistem de prevenire și combatere a traficului de ființe umane și copii consolidat și centrat pe necesitățile victimelor cât și fortificarea proceselor de prevenire și combatere a infracțiunilor ce atentează la viața și proprietatea persoanei.

Combinate, toate aceste elemente vor constitui un instrument - cheie de dezvoltare a domeniului de prevenire și combatere a criminalității.

VI. COSTURI

Tabelul nr. 3 Costurile estimative pentru realizarea Programului (mii lei)					
Obiective Specifice	Costuri totale	Costuri pe ani			
		2022	2023	2024	2025
Dezvoltarea capacităților instituționale în domeniul criminalității cibernetice în scopul asigurării unei reacții de răspuns eficiente a instituțiilor responsabile către anul 2024 (O.1.1)	5 875,5 mii lei		4 235,0 mii lei		1 640,5 mii lei
Eficientizarea mecanismului privind colectarea datelor cu referire la incidentele de securitate cibernetică către anul 2025. (O.1.2)	250,0 mii lei		250,0 mii lei		
Sporirea gradului de sensibilizare a cetățenilor (inclusiv a copiilor) prin	617,5 mii lei				617,5 mii lei

informarea acestora privind pericolele la care se pot expune accesând spațiul cibernetic/online (O.1.3)					
Instituirea instrumentelor regulatorii pentru prevenirea și combaterea fenomenului crimei informatice cu utilizarea criptomonedelor către anul 2024. (O.1.4)	-				
Eficientizarea procesului de combatere a infracțiunilor comise cu utilizare tehnologiilor informaționale și de comunicații electronice către anul 2025. (O.1.5)	-				
Diminuarea fenomenului de utilizare a serviciilor de telecomunicații anonime la săvârșirea infracțiunilor către 2025.(O.1.6).	-				
Optimizarea către anul 2023 a procedurii de includere sub controlul statului a substanțelor psihotrope și analogilor acestora. (O.2.1.)	100,0 mii lei				100,0 mii lei
Creșterea capacităților de investigare în mediu online a cazurilor de circulație ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, către anul 2025. (O.2.2)	3 347,7 mii lei		778,5 mii lei	2 569,2 mii lei	
Consolidarea activității de combatere a comerțului cu droguri în baza informațiilor privind locațiile acestora către anul 2024.(O.2.3)	717,5 mii lei				717,5 mii lei
Implementarea conceptului de „justiție terapeutică” către finele anului 2025. (O.2.4)	-				
Sporirea capacităților de evidență și asigurarea controlului	35,0 mii lei			35,0 mii lei	

unic centralizat asupra circulației armelor către anul 2024. (O.3.1)					
Asigurarea unei reacții de răspuns eficiente la tendințele infracționale în domeniul armelor și munițiilor.(O.3.2)	4 500,0 mii lei			2 500,0 mii lei	2 000,0 mii lei
Sporirea acțiunilor de mediatizare bazate pe principiul <i>Problem Oriented Policy</i> în vederea sensibilizării societății civile privind predarea benevolă a armelor din posesie ilegală (O.3.3)	800,0 mii lei		50,0 mii lei	350,0 mii lei	400,0 mii lei
Consolidarea instrumentelor în domeniul prevenirii și combaterii criminalității organizate către anul 2024. (O.4.1)	-				
Asigurarea schimbului de date fără obstacole și accesul în timp util la informație către anul 2025 (O.4.2)	440,0 mii lei			140,0 mii lei	300,0 mii lei
Diminuarea fenomenului criminalității organizate în penitenciare. (O.4.3)	50,0 mii lei		50,0 mii lei		
Sporirea capacității de reacție la ultimele tendințe ale fenomenului traficului de ființe umane și copii bazată pe monitorizarea și analiza continuă a indicatorilor relevanți către anul 2024 (O.5.1)	2,0 mii lei			2,0 mii lei	
Crearea mecanismului de stocare a informației dezagregate privind traficul de ființe umane și de copii către anul 2024. (O.5.2)	10,0 mii lei			10,0 mii lei	
Instituirea unui mecanism multidisciplinar în abordarea fenomenului infracționalității comise sub influența alcoolului către anul 2023.(O.6.1)					
Dezvoltarea instrumentelor	693,0 mii lei			343,0 mii lei	350,0 mii lei

inteligente de raportare a infracțiunilor, căutare a infractorilor și a persoanelor dispărute fără veste către anul 2025. (O.6.2)					
Total	17 438,2 mii lei		5 363,5 mii lei	5 949,2 mii lei	6 125,5 mii lei

VII. SURSA DE FINANȚARE

Implementarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022–2025 urmează să fie făcută prin intermediul următoarelor programe/subprograme bugetare:

1. Programul „35 – Afaceri Interne”:
 - 3501 - Politici și management în domeniul afacerilor interne;
 - 3502 - Ordine și siguranță publică;
 - 3505 - Servicii de suport în domeniul afacerilor interne;
 - 3507 - Cercetări științifice aplicate în domeniul afacerilor interne.
2. Programul „40 – Justiția”;
3. Programul „43 – Sistemul Penitenciar”;
4. Programul „88 – Învățământ”;
5. Programul „06 - Afaceri externe și cooperarea externă”:
 - 0604 - Cooperare externă.
6. Programul „80 - Sănătatea publică și serviciile medicale”;
7. Programul „90 - Protecția socială”;
8. Programul „36 - Securitatea Națională”.

Adițional, vor fi identificate și sursele externe de finanțare pentru realizarea integrală a activităților planificate.

VIII. RISCURI DE IMPLEMENTARE

Riscuri	Impact	Probabilitatea	Soluția
Întârzieri în promovarea unor proiecte de acte normative din cauza unor posibile divergențe între instituțiile implementatoare.	Înalt	Înalt	Crearea grupurilor comune interinstituționale de lucru și promovarea în comun a unor proiecte de acte normative
Fluctuația mare de cadre în instituțiile implementatoare ce nu vor putea pune în aplicare în termeni	Mediu	Mediu	Majorări salariale în limita disponibilității bugetare.

utili acțiunile Programu-lui			Identificarea altor stimulente nepecuniare de motivare a personalului.
Perpetuarea crizei economice (inclusiv în contextul războiului din Ucraina) ceea ce poate duce la neacoperirea bugetară a mai multor activități din cadrul Programului	Înalt	Înalt	<p>Modificarea după caz a Programului prin extinderea unor termene de implementare.</p> <p>Identificarea partenerilor de dezvoltare care ar putea acoperi parțial sau total costurile anumitor activități din Program.</p>
Rezistența din cadrul sistemului la schimbare, la utilizarea noilor tehnologii informaționale, la asumarea unui rol mai pro-activ în realizarea competențelor funcționale.	Înalt	Înalt	<p>Instruirea intensivă a personalului.</p> <p>Expunerea personalului experiențelor similare din alte state (prin organizarea unor vizite de studii, instruirii.)</p> <p>Promovarea bazată pe merit a personalului care și-a asumat schimbările și care a atins rezultate vizibile în termen scurt și mediu.</p>
Schimbarea situației geopolitice, iminența unui conflict armat.	Înalt	Înalt	Ajustarea Programului și includerea unor noi obiective care să corespundă noilor realități și capacități ale statului.
Percepția cvasi-generală din partea cetățenilor a lipsei de reacție sau a lipsei de performanță a autorităților responsabile de prevenirea și combaterea criminalității	Mediu	Înalt	<p>Promovarea cât mai intensă a performanțelor autorităților responsabile într-un limbaj cât mai accesibil publicului.</p> <p>Organizarea evenimentelor de interacțiune cu cetățenii prin diverse campanii.</p>
Capacitățile limitate de atragere a resurselor financiare externe necesare pentru acoperirea necesităților de implementare a acțiunilor Programului fără acoperire	Înalt	Înalt	Implicarea personalului dedicat și aplicarea metodelor eficiente pentru atragerea fondurilor externe și control rigid asupra realizării acestora, pentru

din buget și resursele financiare insuficiente pentru implementarea tuturor acțiunilor incluse în Planul de acțiuni al Programului.			acoperirea necesităților/acțiunilor din Planul de acțiuni al Programului
---	--	--	--

IX. AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE

Responsabile de implementarea Programului sunt autoritățile și instituțiile publice implicate în domeniului de prevenire și combatere a criminalității:

- Ministerul Afacerilor Interne;
- Cancelaria de Stat;
- Ministerul Justiției;
- Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene;
- Ministerul Finanțelor;
- Ministerul Economiei;
- Ministerul Apărării;
- Ministerul Educației și Cercetării;
- Ministerul Sănătății;
- Ministerul Muncii și Protecției Sociale;
- Procuratura Generală;
- Serviciul de Informații și Securitate;
- Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale;
- Serviciul Vamal;
- Administrația Națională a Penitenciarelor;
- Centru Național Anticorupție;
- Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor;
- Serviciul de Protecție și Pază de Stat;
- Inspectoratul Național de Probațiune;
- Agenția de Guvernare Electronică;
- Agenția Servicii Publice;
- Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal;
- Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației;
- Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică;
- Biroul politici de reintegrare al Cancelariei de Stat.

În procesul de implementare a Programului, autoritățile responsabile vor coopera cu alte autorități ale administrației publice centrale și locale, organizațiile neguvernamentale, precum și partenerii de dezvoltare.

X. PROCEDURI DE RAPORTARE

Implementarea Programului se va realiza în conformitate cu Planul de acțiuni privind implementarea Programului privind prevenirea și combaterea criminalității pentru anii 2022-2025 în două etape:

Etapa I: anii 2022- 2023;

Etapa II: anii 2024- 2025.

Procesul de monitorizare și raportare se va realiza pe parcursul perioadei de implementare a Programului, în vederea stabilirii gradului de realizare a acțiunilor, gradului de conformitate a acțiunilor întreprinse cu cele planificate, identificării cauzelor nerealizării în termen a acțiunilor planificate și modificărilor pentru îmbunătățirea procesului de implementare. Rezultatele implementării vor fi incluse în raportul de progres privind implementarea Programului, care se elaborează anual de către Ministerul Afacerilor Interne, până la data de 15 martie, în baza informațiilor prezentate de către autoritățile/instituțiile responsabile de implementare. În cazul acțiunilor cu mai mulți responsabili de implementare, rolul de coordonator/executor primar al implementării îi revine primei autorități/instituții indicate. Executorul primar va generaliza informațiile executorilor secundari și o va prezenta în termenii stabiliți unității de analiză și monitorizare a Ministerului Afacerilor Interne. Rapoartele de progres trebuie să ofere, inclusiv, date cantitative cu privire la progresul realizării obiectivelor specifice și a indicatorilor de rezultat.

Procesul de evaluare a implementării Programului va fi desfășurat pentru formularea unei imagini obiective bazate pe relevanța, efectivitatea, eficiența, durabilitatea și impactul Programului pe termen mediu. Activitățile de evaluare privind implementarea Programului vor fi realizate după cum urmează:

1) după prima etapă de implementare (la mijlocul termenului), prin elaborarea unui raport de evaluare intermediară pentru 2 ani, până la data de 15 aprilie 2024;

2) după finalizarea perioadei de realizare a Programului, prin elaborarea unui raport de evaluare finală pentru 4 ani, până la data de 15 aprilie 2026.

Rapoartele de evaluare vor conține:

1) sumarul executiv (descrierea scopului și obiectivelor Programului, rezultatele obținute în procesul de implementare, concluziile și recomandările principale);

2) introducere (descrierea succintă a Programului, a scopului evaluării, a metodelor de evaluare și a constrângerilor în procesul de evaluare);

3) constatări (prezentarea detaliată a rezultatelor evaluării, în conformitate cu criteriile de relevanță, eficacitate, eficiență, durabilitate și, în cazul evaluării finale, impactul Programului);

4) concluzii (descrierea succintă a concluziilor făcute în baza evaluării);

5) recomandări (descrierea activităților recomandate pentru îmbunătățirea situației din domeniul sau subdomeniul inclus în Program și a documentului propriu-zis, în cazul evaluării intermediare).

Rapoartele de evaluare internă vor fi elaborate de unitatea de analiză și monitorizare a Ministerului Afacerilor Interne, cu suportul autorităților/instituțiilor responsabile de implementarea Programului.

În cazul, în care evaluarea intermediară atestă devieri de la activitățile planificate (acțiunile, indicatorii de rezultat și monitorizare), raportul evaluării intermediare poate constitui temei pentru inițierea procesului de modificare a Planului de acțiuni privind implementarea Programului.

Rapoartele de evaluare vor fi publicate pe pagina-web oficială a Ministerului Afacerilor Interne.

Anexă la
la Programul de prevenire și combatere a
criminalității pentru anii 2022-2025

PLANUL
de acțiuni pentru implementarea Programului de prevenire
și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Sursa de finanțare	Termen de realizare	Instituție responsabilă
Obiectivul general 1. Crearea și facilitarea accesului la instrumente și mecanisme adecvate în combaterea și prevenirea criminalității informatice						
1.1 Dezvoltarea capacităților instituționale în domeniul criminalității cibernetice în scopul asigurării unei reacții de răspuns eficiente a instituțiilor responsabile către anul 2024	1.1.1 Crearea subdiviziunilor regionale de investigare a infracțiunilor informatice	Statele de personal ale IGP modificate (suplinirea statelor cu 5 angajați)	213,2 mii lei	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul III 2024	Ministerul Afacerilor Interne
			1467,6 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		
	1.1.2 Crearea unității responsabile de monitorizare a spațiului digital/virtual ascuns (Darknet).	Statele de personal ale DIII al INI a IGP modificate (suplinirea statelor cu cel puțin 3 angajați)	57,3 mii	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul III 2024	Ministerul Afacerilor Interne
			83,0 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		
	1.1.3 Identificarea necesarului și dotarea subdiviziunilor specializate de combatere a infracțiunilor cibernetice, cu instrumente software și hardware necesare activității de investigare, analiză și examinare.	3 instrumente software și hardware achiziționate	În limitele alocațiilor bugetar	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul I 2023	Ministerul Afacerilor Interne
			2413,9 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		

	1.1.4. Instruirea și perfecționarea continuă a personalului responsabil de investigarea infracțiunilor informatice și a unității responsabile de monitorizarea spațiului digital/virtual ascuns privind cele mai noi instrumente de analiză și examinare, strategii, mecanisme în vederea prevenirii și combaterii criminalității cibernetice.	Numărul instruirilor organizate; numărul funcționarilor instruiți	În limitele alocațiilor bugetar	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul III 2025	Ministerul Afacerilor Interne
			1640,5 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		
1.2.Eficientizarea mecanismului privind colectarea datelor cu referire la incidentele de securitate cibernetică către anul 2025.	1.2.1 Încheierea acordurilor de colaborare cu companiile din domeniul comunicațiilor electronice, prestatorii de servicii de găzduire web, producători de soluții antifraudă și de securitate cibernetică, campanii de software tip antivirus, privind schimbul de informații cu privire la incidente de securitate cibernetică.	Cel puțin 2 acorduri de colaborare încheiate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul III, 2024	Ministerul Afacerilor Interne
	1.2.2 Aprobarea unei Proceduri Operaționale Standard aplicabile la nivel național, care va asigura că toate incidentele reale și potențiale de securitate a informațiilor să fie gestionate eficient, raportate prompt, și care să asigure cooperarea dintre CSIRT-uri (Centrele de reacție la incidente de securitate cibernetică)- în special CSIRT-urile	Proceduri Operaționale Standard aprobate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul IV 2024	Ministerul Afacerilor Interne CSIRT-urile naționale/guvernamentale

	naționale/guvernamentale, precum și subdiviziunile specializate ale Ministerului Afacerilor Interne					
	1.2.3 Crearea și operaționalizarea unei platforme naționale deschise de raportare a infracțiunilor/contravențiilor comise în mediul online.	Platforma creată și operaționalizată	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul IV 2023	Ministerul Afacerilor Interne
			250,0 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		
1.3. Sporirea gradului de sensibilizare a cetățenilor (inclusiv a copiilor) prin informarea acestora privind pericolele la care se pot expune accesând spațiul cibernetic/online.	1.3.1 Organizarea atelierelor tematice pentru profesori, psihologi școlari și părinți în promovarea siguranței copiilor în mediul online.	20 ateliere organizate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Semestrul II 2024	Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Educației și Cercetării
	1.3.2 Elaborarea/promovarea și distribuirea materialelor video și a broșurilor informative privind siguranța în mediul online.	5 materiale video promovate și distribuite 10000 broșuri diseminate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul IV, 2025	Ministerul Afacerilor Interne
			617,5 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		

1.4. Instituirea instrumentelor regulatorii pentru prevenirea și combaterea fenomenului crimei informatice cu utilizarea criptomonedelor către anul 2024	1.4.1. Elaborarea proiectului de act normativ privind reglementarea pedepselor penale pentru infracțiunile săvârșite cu criptomonede.	Proiect de act normativ aprobat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul II 2024	Ministerul Justiției Ministerul Afacerilor Interne Procuratura Generală Ministerul Finanțelor
1.5. Eficientizarea procesului de combatere a infracțiunilor comise cu utilizare tehnologiilor informaționale și de comunicații electronice către anul 2025	1.5.1. Ajustarea cadrului normativ național la standardele prevăzute de Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Lanzarote, 2007), ratificată prin Legea nr. 263/2011, precum și transpunerii Opiniilor interpretative și Opiniilor privind aplicarea Convenției, care au fost adoptate	Proiect de act normativ aprobat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul III 2024	Ministerul Justiției Ministerul Afacerilor Interne Procuratura Generală
	1.5.2. Ajustarea cadrului normativ național la Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, adoptată la Budapesta la 23 noiembrie 2001, în domeniul	Proiect de act normativ aprobat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul II 2023	Ministerul Justiției Ministerul Afacerilor Interne

	mecanismului de conservare a datelor informatice.					Procuratura Generală
	1.5.3.Îndeplinirea procedurilor de semnare și ratificare a celui de-al doilea Protocol Adicional la Convenția privind criminalitatea cibernetică (Convenția de la Budapesta 2001).	Procedură inițiată	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul II 2023	Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene Procuratura Generală Ministerul Justiției
	1.5.4. Incriminarea infracțiunilor de "Efectuarea de operațiuni financiare în mod fraudulos" și "Acceptarea operațiunilor financiare efectuate în mod fraudulos" în Codul Penal al Republicii Moldova	Proiect de act normativ aprobat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul II 2024	Ministerul Justiției Ministerul Afacerilor Interne Procuratura Generală
1.6. Diminuarea fenomenului de utilizare a serviciilor de	1.6.1 Modificarea Legii nr. 241/2007 privind comunicațiile electronice,	Proiect de act normativ aprobat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul I 2025	Ministerul Afacerilor Interne

telecomunicații anonime la săvârșirea infracțiunilor către 2025	prin interzicerea procurării unei cartele preplătite de telefonie mobilă fără prezentarea buletinului de identitate, permis de ședere, alt act ce atestă identitatea persoanei, precum și înregistrarea cartelei pe numele persoanei care a cumpărat-o.					<p>Serviciul de Informații și Securitate</p> <p>Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal</p> <p>Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației</p>
	1.6.2. Crearea instrumentelor regulatorii necesare în scopul obligării utilizatorilor de internet de a se autentifica cu numărul de telefon (național/internațional) la rețele WiFi publice (<i>prin: identificarea listei actelor normative ce urmează a fi modificate și elaborarea proiectului de act normativ</i>).	Proiect de act normativ aprobat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul I 2024	<p>Ministerul Afacerilor Interne</p> <p>Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației</p>
Obiectivul general nr. 2. Eficientizarea mecanismului național de prevenire, combatere a producerii și comercializării drogurilor, etnobotanicelor, analogilor și precursorilor acestora						

2.1. Optimizarea către anul 2023 a procedurii de includere sub controlul statului a analogilor de substanțe stupefiante și/sau psihotrope.	2.1.1. Elaborarea instrumentului de operaționalizare a procesului de completare a tabelelor și listelor substanțelor narcotice, psihotrope și precursorilor acestora, supuse controlului, cu listele analogilor de substanțe stupefiante și/sau psihotrope	Instrument de operaționalizare elaborat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul I, 2023	Ministerul Sănătății Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale Ministerul Afacerilor Interne
	2.1.2. Revizuirea mecanismelor existente cu privire la aprobarea tabelelor și listelor substanțelor stupefiante, psihotrope și precursorilor acestora, supuse controlului și a Listei substanțelor stupefiante, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, prin elaborarea și aprobarea actului normativ ce reglementează lista substanțelor stupefiante, psihotrope și precursorilor acestora, supuse controlului.	Proiect de act normativ aprobat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul II, 2023	Ministerul Sănătății Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Justiției
	2.1.3. Conectarea Republicii Moldova la Sistemul european de avertizare timpurie (EWS) pentru colectarea și schimbul de	2 licențe de acces la BD EWS achiziționate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul I, 2025	Ministerul Afacerilor Interne

	informații privind apariția substanțelor psihoactive noi (NPS), inclusiv la schimbările cauzate de apariția focarelor de epidemie.		100,0 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		Ministerul Sănătății
2.2. Creșterea capacităților de investigare în mediu online a cazurilor de circulație ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, către anul 2025	2.2.1 Evaluarea necesităților Inspectoratului General al Poliției în domeniul investigării infracțiunilor legate de circulația ilegală a drogurilor.	Raport de evaluare a necesităților elaborat; Echipament achiziționat (<i>1 microbuz dotat cu imprimantă portativă, 3 autoturisme, router wifi și calculator conectat la bazele de date disponibile, 21 calculatoare staționare, 25 laptopuri, 3 tablete, 1 dronă</i>)	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul III, 2024	Ministerul Afacerilor Interne Parteneri organizațiile necomerciale
			2569,20 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		
	2.2.2. Realizarea activităților de monitorizare și investigare a anunțurilor privind comercializarea drogurilor facilitate prin mijloace digitale (internet/darknet), prin intermediul serviciilor poștale și de curierat rapid.	Număr de magazine online destructurate; Număr de grupuri infracționale identificate și destructurate; Număr de adrese IP blocate, mijloace financiare și bunuri indisponibilizate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul II, 2025	Ministerul Afacerilor Interne
	2.2.3. Majorarea statelor de personal al Direcției antidrog a INI al IGP cu 3 unități.	Suplinirea statelor de personal cu 3 angajați (<i>dintre care 1 (una) unitate cu studii în domeniul IT sau specialist</i>)	57,0 mii lei	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul II, 2024	Ministerul Afacerilor Interne

		Numărul angajaților instruiți în domeniul combaterii comercializării drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în mediul online	633,4 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		
	2.2.4 Crearea unei secții specializate în investigarea traficului internațional de droguri în cadrul Direcției antidrog a INI al IGP	Secție creată din 5 persoane <i>Regulament aprobat</i>	88,10 mii lei	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul II, 2024	Ministerul Afacerilor Interne
2.3. Consolidarea activității de combatere a comerțului cu droguri în baza informațiilor privind locațiile acestora către anul 2024.	2.3.1. Desfășurarea operațiunilor tactice în urma analizelor informaționale de profil la nivel național și regional cu scopul identificării și documentării rețelelor infracționale implicate în cultivarea, producerea, transformarea și distribuția de droguri și altor substanțe psiho-active noi.	Laboratoare de producere a drogurilor depistate și destructurate; <i>Cel puțin 4 operațiuni realizate.</i>	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul II, 2025	Ministerul Afacerilor Interne
	2.3.2. Desfășurarea activităților de informare și instruire a membrilor comunității (în particular tineri și grupuri vulnerabile) privind consecințele consumului de droguri, substanțelor stupeficante, psihotrope, etnobotanice, plante care conțin astfel de substanțe, și/sau a analogilor lor.	Număr de activități/campanii de informare și prevenire desfășurate; Număr de instruiți organizate; Număr de participări la emisiuni radio și tv; Număr de articole publicate în presa	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul I, 2025	Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Sănătății
			717,50 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		
2.4. Implementarea conceptului de „justiție	2.4.1. Modificarea cadrului normativ privind	Proiect de act normativ aprobat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor	Trimestrul IV, 2024	Ministerul Justiției

terapeutică” către finele anului 2025	implementarea măsurilor alternative arestului preventiv și a pedepselor privative de libertate în cazurile asociate consumului de droguri.			responsabile		Procuratura Generală Ministerul Afacerilor Interne
	2.4.2. Efectuarea unei analize cu privire la cauzele penale pornite privind păstrarea drogurilor în scop de consum propriu pentru anii 2018- 2022.	Analiza elaborată și recomandări formulate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul II 2023	Ministerul Afacerilor Interne
	2.4.3. Stabilirea parteneriatelor cu reprezentanții societății civile care oferă servicii de asistență consumatorilor de droguri.	3 parteneriate stabilite Număr de consumatori referiți către serviciile specializate. Număr de persoane după reabilitarea socială și psihologică, înregistrate cu statut de șomer	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul IV, 2024	Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Justiției Inspectoratul Național de Probațiune Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
	2.4.4. Elaborarea analizei privind oportunitatea creării unei entități separate în domeniul prevenirii și combaterii consumului de droguri; identificarea celor mai bune practici internationale.	Analiză elaborată și transmisă spre informare Guvernului	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul IV, 2023	Ministerul Afacerilor Interne

Obiectivul 3. Revizuirea mecanismului cu privire la accesul la arme din perspectiva restricționării și stabilirea unor proceduri riguroase de monitorizare, marcare și control asupra armelor din circuitul civil.

3.1. Sporirea capacităților de evidență și asigurarea controlului unic centralizat asupra circulației armelor către anul 2024.	3.1.1 Elaborarea proiectului de modificare a hotărârii Guvernului nr. 293/2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă.	Hotărâre de Guvern aprobată	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul II 2023	Ministerul Afacerilor Interne
	3.1.2 Elaborarea proiectului de modificare a hotărârii Guvernului nr.1447/2016 cu privire la Comisia de stat pentru evaluarea, bonificarea și rebutarea armelor.	Hotărâre de Guvern aprobată	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul II 2023	Ministerul Afacerilor Interne
	3.1.3 Identificarea persoanelor responsabile de introducerea și vizualizare a resurselor informaționale ale sistemelor: „iARMS” al OIPC Interpol și Sistemul de Informații Schengen.	Cel puțin 12 persoane identificate și instruite. Crearea conturilor de acces.	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul II 2023	Ministerul Afacerilor Interne Serviciul Vamal al MF Serviciul de Informații și Securitate Centrul Național Anticorupție
	3.1.4 Realizarea operațiunilor dedicate prevenirii/combaterii utilizării platformelor online pentru comerțul ilicit cu arme de foc și/sau muniții.	Evaluarea trimestrială. Cel puțin 10 rapoarte de informare anual	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	2022-2025	Ministerul Afacerilor Interne
	3.1.5 Crearea accesului la Registrul de Stat al armelor și munițiilor pentru instituțiile abilitate în domeniul	Acces perfectat 56 utilizatori instruiți și conectați la sistem	35,0 mii lei	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul IV 2024	Ministerul Afacerilor Interne

	prevenirii și combaterii criminalității.					Procuratura Generală Centrul Național Anticorupție Serviciul de Informații și Securitate Serviciul Vamal al MF
	3.1.6 Creșterea culturii mînuirii armelor și munițiilor.	Cel puțin 1000 de recomandări eliberate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul III 2025	Ministerul Afacerilor Interne
	3.1.7 Monitorizarea și verificarea armurierilor, tirurilor de tragere, centrelor de instruire și a posesorilor de arme.	o dată în <u>semestru</u> cu elaborarea unui raport de monitorizare	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Semestrul II 2025	Ministerul Afacerilor Interne
3.2. Asigurarea unei reacții de răspuns eficiente la tendințele infracționale în domeniul armelor și munițiilor.	3.2.1 Elaborarea proiectului de modificare a Hotărârii Guvernului nr. 609/2018 cu privire la aprobarea Concepției Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al armelor”.	Hotărâre de Guvern aprobată	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul II 2023	Ministerul Afacerilor Interne
	3.2.2. Crearea Punctului Focal pe domeniul armelor de foc, munițiilor, substanțelor și materialelor explozive.	Punct focal creat Regulament elaborat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul IV 2023	Ministerul Afacerilor Interne Agenția Servicii Publice Serviciul Vamal al MF

						Serviciul de Informații și Securitate
	3.2.3. Extinderea funcționalității Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al armelor”.	4 câmpuri noi de evidență create pentru dezagregarea datelor necesare	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul II 2025	Ministerul Afacerilor Interne
			4.500,0 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		
3.3 Sporirea acțiunilor de mediatizare bazate pe principiul <i>Problem Oriented Policy</i> în vederea sensibilizării societății civile privind predarea benevolă a armelor din posesie ilegală	3.3.1. Organizarea campaniilor de informare a populației la nivel național, prin: spoturi de informare prin intermediul site-urilor oficiale, rețelelor de socializare și mijloacelor mass-media.	2 campanii desfășurate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul III 2025	Ministerul Afacerilor Interne
			700,0 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		
	3.3.2. Identificarea și stabilirea parteneriatului cu agențiile de publicitate în vederea plasării cu titlu gratuit pe ecranele din spațiul public a anunțului publicitar privind predarea benevolă la Poliție a armelor, munițiilor și materialelor explozive deținute ilegal.	2 proiecte finisate	100,0 mii lei	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul IV 2025	Ministerul Afacerilor Interne
Obiectivul 4. Sporirea capacităților de identificare și neutralizare a grupurilor și organizațiilor criminale cu grad sporit de risc.						
4.1. Consolidarea instrumentelor în domeniul prevenirii și combaterii criminalității organizate către anul 2024.	4.1.1. Modificarea Legii nr. 50/2012 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate, cu racordare la prevederile Codului de Procedură Penală. <i>(se va propune modificarea art. 3 prin intermediul căruia va fi stipulat faptul că sub incidența prezentei legi cad infracțiunile care, conform</i>	Proiect de act normativ aprobat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestru II 2024	Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Justiției

	<i>Codului penal, se consideră comise în participație complexă dacă la săvârșirea ei cel puțin un participant a contribuit în calitate de organizator, infracțiunile care, se consideră comise de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală)</i>					
	<p>4.1.2 Evaluarea acordurilor în domeniul prevenirii și combaterii criminalității, reieșind din amenințările la securitatea națională și regională, cu publicarea acestora pe pagina-web a instituției.</p> <p><i>Revizuirea acordurilor cu tarile CSI, acordurile care permit realizarea schimbului de informații. CCPI.</i></p>	5 Acorduri evaluate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestru III 2023	Ministerul Afacerilor Interne
4.2. Asigurarea schimbului de date fără obstacole și accesul în timp util la informație către anul 2025	4.2.1 Dezvoltarea soluțiilor inteligente (IT) pentru accelerarea schimbului de informații, colectarea de date, analiză și suport decizional în efectuarea activităților speciale de investigații.	Studiu de fezabilitate elaborat Caiet de sarcini elaborat și aprobat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestru I 2025	Ministerul Afacerilor Interne
			300,0 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		
	4.2.2 Instituirea unor mecanisme de evidență și documentare bazată pe informații cu privire la grupările criminale care reprezintă o amenințare la adresa securității naționale	Regulament elaborat Număr de profiluri ale grupurilor criminale elaborate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestru II 2025	Ministerul Afacerilor Interne

	4.2.3 Dotarea cu mijloacele tehnice de obținere a datelor pentru documentarea grupărilor criminale	Echipament procurat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestru III 2024	Ministerul Afacerilor Interne
			140,0 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		
	4.2.4 Armonizarea legislației penale la prevederile Convenției CoE privind infracțiunile asupra bunurilor culturale (Nicosia 2017).	Proiect de act normativ aprobat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestru II 2024	Ministerul Justiției Ministerul Afacerilor Interne
4.3. Diminuarea fenomenului criminalității organizate în penitenciare.	4.3.1.Elaborarea procedurii standard de operare pentru ofițerii de investigații.	SOP elaborat(e) Numărul de instruiți realizate	50,0 mii lei	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestru IV 2023	Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Justiției (Administrația Națională a Penitenciarelor) Serviciul de Informații și Securitate Centrul Național Anticorupție
	4.3.2 Modificarea instrucțiunilor privind interacțiunea ANP cu organele abilitate cu drept de a exercita activitatea specială	Modificări elaborate și aprobate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestru IV 2023	Ministerul Afacerilor Interne

	de investigații, în vederea îmbunătățirii metodelor, mecanismului și schimbului de informații privind criminalitatea organizată în penitenciare					Ministerul Justiției (Administrația Națională a Penitenciarelor) Centrul Național Anticorupție
	4.3.3 Elaborarea proiectului de act normativ referitor la blocarea comunicațiilor electronice în incinta instituțiilor penitenciare.	Proiect de act normativ aprobat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestru IV 2023	Ministerul Justiției
Obiectivul 5. Reducerea vulnerabilităților naționale în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane și traficului de copii.						
5.1. Sporirea capacității de reacție la ultimele tendințe ale fenomenului traficului de ființe umane și traficului de copii bazată pe monitorizarea și analiza continuă a indicatorilor relevanți către anul 2024.	5.1.1 Elaborarea ghidului privind procedurile de investigare, colectare și evaluare a informațiilor, în scopul <i>culegerii de date dezagregate și utilizare în procesul de analiză a fenomenului</i>	Ghid aprobat; Număr de instruiți organizate; Număr de persoane instruite	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestru IV 2024	Ministerul Afacerilor Interne Procuratura Generală
	5.1.2 Actualizarea procedurilor de investigare (colectare și evaluare a informațiilor). <i>(acțiunea presupune racordarea mecanismelor existente/indicatorilor de colectare și evaluare a datelor la rigorile actuale și la modurilor de operare noi)</i>	Proceduri modificate și/sau elaborate; Instruiți privind aplicarea procedurilor curente organizate; Număr de persoane instruite	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestru IV 2023	Ministerul Afacerilor Interne Procuratura Generală
	5.1.3 Organizarea evaluării și pregătirii profesionale ale organelor de urmărire penală	Evaluări realizate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestru I 2024	Ministerul Afacerilor Interne

	în aplicarea instrucțiunilor privind completarea chestionarelor de TFU/TC.					
5.2 Crearea mecanismului de stocare a informației dezagregate privind traficul de ființe umane și de copii către anul 2024.	5.2.1 Ajustarea bazei centrale de date privind evidența cauzelor penale pornite pe infracțiunea de trafic de ființe umane și trafic de copii la prevederile ghidului privind procedurile de investigare, colectare și evaluare a informațiilor.	Bază centrală de date ajustată; Date statistice colectate; Număr de analize efectuate și publicate.	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestru I 2024	Ministerul Afacerilor Interne Procuratura Generală Serviciul Vamal al MF
	5.2.2 Instruirea specialiștilor în utilizarea Băncii centrale de date.	Număr de instruiți realizate	10,0 mii lei	Bugetul instituției responsabile	Trimestru III 2024	Ministerul Afacerilor Interne
	5.2.3 Analiza datelor dezagregate privind cazurile de trafic de ființe umane și trafic de copii (cauze semnalate, cauze penale înregistrate, investigate, expediate în judecată, formele de exploatare, țările de origine, profilul detaliat al părților (victimă/traficant).	Date dezagregate colectate; Număr de analize efectuate și publicate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestru III 2024	Ministerul Afacerilor Interne
	5.2.4 Elaborarea profilului traficantului/victimei și aplicarea în domeniul de prevenire a TFU și TC (semestrial fie ad-hoc)	Criterii elaborate și aprobate; Profilul traficantului și victimei elaborat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestru II 2024	Ministerul Afacerilor Interne
Obiectivul 6. Îmbunătățirea capacităților de prevenire și combatere a infracțiunilor ce atentează la viața și proprietatea persoanei.						
6.1. Instituirea unui mecanism multidisciplinar în abordarea fenomenului infracționalității comise sub	6.1.1 Analiza situațională a problemelor generate de consumul de droguri și alcool	cel puțin 12 analize realizate	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestru IV 2025	Ministerul Afacerilor Interne

influența alcoolului către anul 2023	elaborată și diseminată trimestrial					Ministerul Sănătății Ministerul Muncii și Protecției Sociale Administrația publică locală Organizații necomerciale
	6.1.2 Analiza unui model de cooperare și schimb de date cu APL, Organizațiile necomerciale și celelalte instituții responsabile.	Raport de evaluare a necesităților elaborat	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestru IV 2025	Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Justiției Ministerul Muncii și Protecției Sociale Organizații necomerciale
6.2 Dezvoltarea instrumentelor inteligente de raportare a infracțiunilor, căutare a infractorilor și a	6.2.1 Dezvoltarea aplicației mobile prin care cetățenii ar putea ușor și simplu sesiza /raporta cazurile suspecte, fie	Aplicație funcțională și utilizată	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituției responsabile	Trimestrul IV 2024	Ministerul Afacerilor Interne

personalelor dispărute fără veste către anul 2024.	infracțiunile (<i>implementarea proiectelor Crime Stoppers, Spot Crime, Crime Report etc.</i>)		180,0 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		
	6.2.2 Reglementarea mecanismului de eliberare a informațiilor în regim prioritar pentru investigarea infracțiunilor excepțional și deosebit de grave.	Acord de colaborare semnat cu companiile TIC	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul I 2024	Ministerul Afacerilor Interne Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației Agenția de Guvernare Electronică
	6.2.3 Implementarea softului de recunoaștere facială pentru identificarea infractorilor aflați în căutare, cât și a persoanelor dispărute fără veste.	Implementarea softului Dezvoltarea aplicației	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul III 2025	Ministerul Afacerilor Interne Agenția Servicii Publice Serviciul de Informații și Securitate Centrul Național Anticorupție
			350,0 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		

	6.2.4 Acumularea, sistematizarea și utilizarea informațiilor despre persoanele care au săvârșit infracțiuni contra persoanei fie patrimoniului, în scopul determinării pe viitor a altor persoane să refuze să comită infracțiuni dat fiind inevitabilitatea identificării și condamnării.	Sporirea cu minim 50 de cazuri a informării societății despre rezultatele activității.	În limitele alocațiilor bugetare	Bugetul instituțiilor responsabile	Trimestrul II 2024	Ministerul Afacerilor Interne Serviciul Vamal al MF Procuratura Generală Serviciul de Informații și Securitate Centrul Național Anticorupție
			163,0 mii lei	Parteneri de dezvoltare Surse externe		

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de
prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 a fost elaborat de către Ministerul Afacerilor Interne.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 a fost elaborat în contextul punerii în aplicare a Strategiei de dezvoltare în domeniul afacerilor interne pentru anii 2022-2030 și implementării acțiunii nr. 24.1.7 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 235/2021 (Capitolul X XIV, Afaceri interne, obiectivul 24.1).

La baza noului document de politici publice stă Programul de activitate al Guvernului „Moldova vremurilor bune”, prin care Guvernul și-a stabilit ca obiectiv *„reducerea cu 15% a infracțiunilor contra vieții și sănătății omului, a violurilor și hărțuirii sexuale și a violenței pe bază de gen, a accidentelor, înecurilor, incendiilor și intoxicațiilor”*.

Proiectul Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 are drept scop stabilirea unui set de măsuri obiective și acțiuni pe termen mediu privind prevenirea și combaterea criminalității în Republica Moldova, într-o manieră eficientă și concentrată pe rezultate, astfel să diminueze acest fenomen.

Acest document asigură transpunerea mai multor obiective strategice ce se regăsesc în alte documente de politici publice și documente de planificare, cum ar fi Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2030, care oferă o viziune pe termen lung centrată pe nevoile cetățeanului și este racordat în același timp la obiectivele de dezvoltare durabilă care fac parte din Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite.

Adițional, necesitatea elaborării acestui document este impusă și de Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, semnat pe 27 iunie 2014 la Bruxelles, care prevede: asigurarea respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale; combaterea comerțului ilicit cu arme de calibru mic și armament ușor, inclusiv cu muniția aferentă acestuia; prevenirea și combaterea criminalității organizate și lupta împotriva drogurilor ilicite etc..

Subsecvent, Agenda de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană pentru anii 2021-2027, prevede asigurarea realizării unui șir de priorități ce vizează domeniul prevenirii și combaterii criminalității.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu are drept scop armonizarea legislației naționale la acquis-ul comunitar.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Scopul Programului constă în creșterea eficienței sistemului național de prevenire și combatere a criminalității prin crearea și facilitarea accesului la instrumente și mecanisme adecvate.

Programul instituie noi instrumente care pot fi folosite de organele de resort și măsurile necesare de a fi adoptate în următorii ani pentru a diminua impactul organizațiilor criminale, a spori capacitatea de reacție și investigare a infracțiunilor la comiterea cărora au fost utilizate diverse tehnologii informaționale, precum și asigurarea unui schimb de date eficient pentru a putea analiza tendințele fenomenului criminalității pe diverse domenii (*circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor, substanțelor stupefiante, psihotrope, precursori și analogilor acestora, securitate cibernetică, traficul de ființe umane, infracțiuni contra patrimoniului și a persoanei, etc*).

Programul își propune în primul rând implementarea soluțiilor la probleme identificate din perspectiva beneficiarilor finali, și anume a cetățenilor Republicii Moldova. Or, rezultatele acestui Program urmează a fi sesizate în mod prioritar de societate, după care de reprezentanții sistemului organelor de drept.

Proiectul Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 a fost elaborat cu respectarea prevederilor Legii nr. 100/2017 și a Hotărârii Guvernului nr. 386/2020.

Proiectul Programului cuprinde nouă capitole, după cum urmează:

I. Introducere – tezele inserate la acest compartiment explică contextul național, regional și internațional, condițiile care au dus la elaborarea Programului, precum și importanța intervențiilor de politici pe domeniul de activitate al ministerului – prevenirea și combaterea criminalității.

II. Analiza Situației - compartimentul respectiv cuprinde o analiză amplă a situației criminogene din țară, pe parcursul ultimilor zece ani, a problemelor identificate pe domenii particulare de intervenție și anume: criminalitatea informatică, consumul și traficul ilicit de droguri, infracțiunile ce atentează la viața, sănătatea și proprietatea persoanei, criminalitatea organizată, traficul de ființe umane și traficul ilicit de arme și muniții.

III. Obiective Generale – Obiectivele propuse vin să intervină punctual drept răspuns la cele mai stringente probleme regulatorii, operaționale și funcționale, astfel încât rezultatele să fie realizabile într-un termen mediu. Astfel, obiectivele au fost elaborate în urma unui exercițiu detaliat SWOT pe domenii specifice, a analizei arborelui problemelor și a soluțiilor. Într-un final, au fost identificate 6 domenii de intervenție, în jurul cărora s-au trasat 6 obiective generale:

Obiectivul nr. 1.: Crearea și facilitarea accesului la instrumente și mecanisme adecvate în combaterea și prevenirea criminalității informatice.

Indicator de impact: Sporirea cu 25% a gradului de sistare a accesului și conservare a datelor cu caracter infracțional.

Obiectivul nr. 2.: Eficientizarea mecanismului național de prevenire, combatere a producerii și comercializării drogurilor, etnobotanicelor, analogilor și precursorilor

acestora.

Indicator de impact: Sporirea numărului de identificare a substanțelor stupefiante, psihotrope și analogilor acestora cu 30%, de la 39 substanțe noi în 2017 până la 58 substanțe noi în 2025.

Obiectivul nr. 3.: Revizuirea mecanismului cu privire la accesul la arme din perspectiva restricționării și stabilirea unor proceduri riguroase de monitorizare, marcare și control asupra armelor din circuitul civil.

Indicator de impact: Controlul asupra armelor și munițiilor cu destinație civilă asigurat cu 50 %.

Obiectivul nr. 4.: Sporirea capacităților de identificare și neutralizare a grupurilor și organizațiilor criminale cu grad sporit de risc.

Indicator de impact: Creșterea numărului de grupuri și organizații criminale anihilate cu 5% raportat la cele documentate.

Obiectivul nr. 5.: Reducerea vulnerabilităților naționale în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane și traficului de copii.

Indicator de impact: Reducerea numărului victimelor traficului de ființe umane la 100 mii populație, de la 7,0 (2018) la 4,5 în 2025.

Obiectivul nr. 6.: Îmbunătățirea capacităților de prevenire și combatere a infracțiunilor ce atentează la viața și proprietatea persoanei.

Indicator de impact: Reducerea numărului victimelor omorului intenționat la 100 mii populație de la 6,7 la 5,7. Reducerea numărului victimelor de violență sexuală la 100 mii populație de la 11,9 la 9,0.

IV. Obiective Specifice - vor formula rezultatele specifice și măsurabile preconizate, derivate din obiectivele generale ale Programului. Fiecare obiectiv general este detaliat în câteva obiective specifice, care vine să ofere o direcție mai clară cum vor fi atinse rezultatele scontate. La rândul său, obiectivul specific cuprinde câteva acțiuni concrete ce urmează a fi realizate în termene concrete, astfel încât la sfârșitul perioadei de implementare a Programului rezultatele obiectivului specific, cât și a celui general să poată fi cuantificat.

V. Impact - Programul își propune în primul rând să aibă un impact asupra beneficiarilor săi finali, care sunt cetățenii Republicii Moldova, astfel încât efectele fenomenului criminalității să nu constituie o amenințare a vieții și bunăstării lor, într-o societate modernă. Este evident că, pentru atingerea unui astfel de impact, sunt necesare schimbări de ordin normativ, funcțional și operațional la diferite nivele ale administrației de stat. Or, o performanță sporită a activității autorităților de resort în prevenirea și combaterea criminalității este unul din instrumentele care poate garanta atingerea impactului așteptat.

VI. Costuri - Au fost menționate sursele financiare necesare a fi atrase pentru implementarea plenară a documentului, conform scopului stabilit

VII. Riscuri de implementare - Pentru a asigura implementarea eficientă a acestui document de politici publice, au fost identificate și descrise riscurile care ar putea afecta implementarea cu succes a acestuia. După identificarea riscurilor, a fost evaluată probabilitatea materializării, precum și formulate soluții de diminuare lor.

VIII. AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE - La capitolul respectiv, au fost identificate și indicate autoritățile și instituțiile responsabile de implementarea Programului.

IX. PROCEDURI DE RAPORTARE – Capitolul descrie metodele de monitorizare și evaluare, indicate autoritățile/instituțiile publice responsabile de raportare și periodicitatea monitorizării, evaluării și raportării rezultatelor implementării Programului.

5. Fundamentarea economico-financiară

Programul presupune atragerea unui volum important de finanțare. Estimarea generală a costurilor pentru implementarea și realizarea Programului a fost efectuată în baza priorităților și activităților identificate, precum și a instrumentelor disponibile în experiența națională și internațională. Programul este bazat pe principiile de sinergie și complementaritate dintre resursele financiare publice și cele atrase, inclusiv de la partenerii de dezvoltare. Costul estimativ pentru realizarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022–2025 se va efectua din contul mijloacelor financiare aprobate anual în bugetul public național și prin intermediul asistenței financiare și tehnice acordată de organizațiile internaționale și partenerii de dezvoltare ai Ministerului Afacerilor Interne.

Bugetul estimat pentru implementarea Programului este de 17 435,3 mii lei, care este repartizat pe ani după cum urmează:

- 2024 – 8409,8 mii lei;
- 2025 – 9025,5 mii lei.

Pentru implementarea unor acțiuni ce țin de realizarea atribuțiilor funcționale nu sunt necesare resurse financiare suplimentare, acestea fiind realizate din bugetul aprobat al autorităților și al instituțiilor implicate, în special pentru anul 2023.

Pentru asigurarea în volume depline a resurselor financiare au fost inițiate o serie de negocieri cu organizațiile internaționale și partenerii de dezvoltare ai Ministerului Afacerilor Interne pentru acordarea asistenței financiare și tehnice.

Astfel, sursele de finanțare ale Programului sunt constituite din:

- 422,5, mii lei acoperite din bugetul autorităților și instituțiilor responsabile de implementare;
- 17012,8 mii lei prin intermediul asistenței financiare și tehnice acordată de organizațiile internaționale și partenerii de dezvoltare ai Ministerului Afacerilor Interne.

Costul estimativ va servi drept argument și instrument pentru accesarea atât a fondurilor naționale, cât și a celor internaționale și va fi ajustat pe perioada implementării Programului, ținând cont de evoluția economiei naționale și de bugetele disponibile la nivel național.

Totodată, MAI va întreprinde măsurile care se impun în vederea identificării surselor externe de finanțare pentru realizarea integrală a activităților planificate. Astfel,

atragerea surselor externe pentru realizarea acțiunilor din Plan se va produce cu respectarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 377/2018 cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismului de coordonare și management al asistenței externe.

Realizarea unor acțiuni ale Programului ar putea genera costuri suplimentare față de cele planificate, care nu pot fi estimate la momentul elaborării Programului și urmează a fi determinate pe parcursul implementării.

Costurile estimative ale acțiunilor vor fi ajustate pe perioada implementării Planului de acțiuni, reieșind din volumele de alocații disponibile în bugetul de stat.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Având în vedere că acest proiect este un document de politici și nu un act cu caracter normativ, nu este necesară operarea modificărilor în alte acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Procesul de elaborarea a Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022–2025, a demarat în anul 2022, prin urmare aprobării Ordinului ministrului afacerilor interne nr. 27/2022, fiind constituit un grup de lucru în acest sens.

Programul a fost elaborat într-un cadru participativ, în care au fost antrenați mai mulți reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Interne, precum și ai instituțiilor subordonate acestuia, care au efectuat o analiză a celor mai stringente probleme cu care se confruntă societatea, precum și cele ce țin de prevenția și combaterea criminalității.

Adițional, în procesul de elaborare a proiectului programului au fost implicați reprezentanții organizațiilor neguvernamentale: LaStrada, Inițiativa Pozitivă și Uniunea pentru echitate și sănătate.

În procesul de consultări publice au fost de asemenea atrași mai mulți reprezentanți din domeniile conexe cum ar fi sistemul procuraturii, penitenciar, judiciar, etc, precum și reprezentanții partenerilor de dezvoltare ai Ministerului Afacerilor Interne.

În conformitate cu pct. 34, subpct. 6) din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020, Ministerul Afacerilor Interne a asigurat publicarea Conceptului documentului de politici publice, definitivat conform recomandărilor Cancelariei de Stat, pe pagina web a instituției și platformele de consultare publică, www.particip.gov.md, cu anunțarea privind inițierea procesului de elaborare a proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului, acordând suficient timp pentru colectarea propunerilor.

Ulterior proiectul documentului de politici a fost expediat în adresa Cancelariei de Stat, care în conformitate cu prevederile pct. 34 subpct.10) din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, a emis, Raportul de evaluare a calității și conformității proiectului Programului, precum și Ministerul Finanțelor, prin scrisoarea nr. 05-17/180/1131 din 18 august a emis un aviz cu referire la proiectul Programului.

Astfel toate recomandările și propunerile parvenite au fost analizate, respectiv proiectul fiind ajustat corespunzător.

În vederea respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022–2025 a fost plasat pe pagina-web oficială a Ministerului Afacerilor Interne www.mai.gov.md”, la compartimentul „Transparența”, secțiunea „Consultări publice”, rubrica „Consultări publice” și pe pagina-web „www.particip.gov.md”.

Proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025, a fost înregistrat la Cancelaria de Stat cu nr. unic de înregistrare 721/MAI/2022, fiind în același timp supus procedurii de avizare cu toți subiecții interesați. În acest context, proiectul a fost transmis pentru avizare către Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale (inclusiv Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă), Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Serviciul de Informații și Securitate, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Agenția de Guvernare Electronică, Banca Națională a Moldovei, Procuratura Generală, Serviciul Prevenire și Combaterea Spălării Banilor, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Agenția Servicii Publice, Cancelaria de Stat, Ministerul Justiției și Centrul Național Anticorupție.

Concomitent au parvenit avize de la Asociația Investitorilor Străini și SA „Moldtelecom”.

Toate propunerile și obiecțiile înaintate pe marginea prevederilor proiectului au fost incluse în Sinteza obiecțiilor și propunerilor aferentă proiectului în discuție.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul de act normativ este exceptat de la expertiza anticorupție, fiind un document de politici, în corespundere cu prevederile art. 28 alin. (2) lit. a) din Legea integrității nr. 82/2017.

9. Constatările expertizei juridice

A fost recepționat avizul nr. **04/9120 din 28.11.2022** parvenit de la Ministerul Justiției, toate constatările au fost analizate și detaliate în Sinteza obiecțiilor și propunerilor aferentă proiectului.

Secretar general al ministerului

Serghei DIACONU

SINTEZA
obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la proiectul de hotărâre
cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025
(număr unic 721/MAI/2022)

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Ministerul Muncii și Protecției Sociale	<p>1. În scopul sporirii accesului la măsurile de ocupare a forței de muncă și integrarea pe piața muncii a unor categorii vulnerabile, art. 23 alin. (3) din Legea 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, stabilește categoriile de șomeri care necesită suport suplimentar pe piața muncii, inclusiv persoanele care se luptă cu consumul de substanțe stupefiante ori psihotrope, după reabilitarea lor socială și psihologică. Respectiv, această categorie de persoane se pot adresa la subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), pentru a fi înregistrate cu statut de șomer și a beneficia de toate măsurile prevăzute în Legea citată, inclusiv subvenționarea angajatorilor pentru acceptarea angajării lor. Cu referire la acțiunea 2.4.3, prevăzută la Obiectivul general 2 din proiectul Programului: Stabilirea parteneriatelor cu reprezentanții societății civile, care oferă servicii de asistență consumatorilor de droguri, menționăm că ANOFM va dezvolta parteneriate cu reprezentanții societății civile, instituții de stat sau private, care oferă servicii de reabilitare categoriei date de persoane, pentru a stabili un mecanism de informare și referire a persoanelor după tratament/reabilitare, către subdiviziunile teritoriale ale ANOFM, pentru a fi înregistrate cu statut de șomer și acordarea serviciilor și măsurilor de ocupare, inclusiv angajarea în câmpul muncii.</p>	<p>Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>Luând în considerație prevederile Legii menționate, Ministerul Muncii și Protecției Sociale înaintea următoarea propunere la proiectul Programului: La acțiunea 2.4.3, Obiectivul general 2, se propune ca indicator de monitorizare pentru ANOFM „Număr de persoane după reabilitarea socială și psihologică, înregistrate cu statut de șomer”.</p>	
<p>Procuratura Generală</p>	<p>2. Cu privire la Planul de acțiuni privind implementarea Programului de prevenire și combatere a pentru anii 2022 — 2025 (în continuare — Plan), pentru acțiunile ce urmează a fi realizate, în special cele prevăzute la pct. 1.5.1., 1.5.2., 1.5.3., 2.4.1., 3.1.5., 5.1.1., 5.1.2., 5.1.3., 5.2.1., 6.2.3., considerăm just de a fi efectuată o delimitare a instituțiilor responsabile în calitate de coordonator de instituțiile care vor contribui la realizarea acestor acțiuni. La fel, se impune precizarea indicatorilor de îndeplinirea cărora vor fi responsabile instituțiile care vor contribui la implementarea acțiunilor din Plan. Or, în corespundere cu pct.42 din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 386 din 17.06.2020: „ 42. <i>în cazul în care documentul de politici publice prevede mai multe autorități și instituții publice responsabile pentru aceleași acțiuni, rolul de coordonator al implementării îi revine primei</i>". Prin urmare, prima instituție indicată va coordona implementarea acțiunii, urmată de instituțiile care contribuie la realizarea acesteia. în acest context, pentru certitudinea distribuirii sarcinilor între instituțiile care vor contribui la realizarea</p>	<p>Precizare</p> <p>După cum a precizat autorul propunerii că, pct. 42 din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 386 din 17.06.2020, <i>în cazul în care documentul de politici publice prevede mai multe autorități și instituții publice responsabile pentru aceleași acțiuni, rolul de coordonator al implementării îi revine primei</i>, astfel rolul de coordonator la acțiunilor menționate îi revine instituțiilor care în corespundere cu art.73 din Constituția Republicii Moldova, au dreptul la inițiativă legislativă, iar indicatorii de monitorizare „Proiect de act normativ aprobat” sunt rezultat al acțiunii (output) și sunt utilizați în proces de monitorizare pentru a da o apreciere privind progresul implementării acțiunilor din Program.</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>acțiunilor din Plan, în acord cu competențele Procuraturii, care în corespundere cu prevederile art.73 din Constituția Republicii Moldova nu este un subiect cu drept de inițiativă legislativă, considerăm oportună completarea la rubrica „Indicatorii de monitorizare”, în tot textul, după indicatorii „Proiect elaborat” sau „Proiect de act normativ aprobat de Guvern” după caz, cu următorii indicatori:</p> <ul style="list-style-type: none"> - numărul de participări în cadrul ședințelor grupului de lucru; - propuneri de modificare a cadrului normativ; - avize elaborate. <p>Indicatorii de monitorizare nominalizați, ar putea reveni ca sarcină instituțiilor care contribuie la realizarea acțiunilor din Plan, inter alia și Procuraturii Generale.</p>	<p>Respectiv indicatorii propuși de către Procuratură, nu descriu un rezultat (output), dar o contribuție (subacțiune), în realizarea acțiunii.</p>
	<p>3. Subsecvent, reieșind din funcțiile Procuraturii prevăzute la art.5 din Legea nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, nu este clar sub ce aspect Procuratura Generală va putea contribui la executarea și implementarea spre exemplu a acțiunilor prevăzute la:</p> <p>pct.1.6.1. Modificarea Legii Nr. 241/2007 privind comunicațiile electronice, prin interzicerea procurării unei cartele preplătite de telefonie mobilă fără prezentarea buletinului de identitate, permis de ședere, alt act ce atestă identitatea persoanei, precum și înregistrarea cartelei pe numele persoanei care a cumpărat-o;</p> <p>pct.1.6.2. Crearea instrumentelor regulatorii necesare în scopul obligării utilizatorilor de internet de a se autentifica cu</p>	<p>Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>numărul de telefon (național/internațional) la rețele Wi-Fi publice (prin: identificarea listei actelor normative ce urmează a fi modificate și elaborarea proiectului de act normativ);</p> <p>pct.6.2.2. Implementarea softului de recunoaștere facială pentru identificarea infractorilor aflați în căutare, cât și a persoanelor dispărute fără veste;</p> <p>pct.5.1.3. Organizarea evaluării și pregătirii profesionale ale organelor de urmărire penală în aplicarea instrucțiunilor privind completarea chestionarelor de TFU/TC;</p> <p>Prin urmare, propunem revizuirea Planului de acțiuni sub aspectul excluderii Procuraturii Generale din lista instituțiilor responsabile de implementarea acțiunilor nespecifice domeniului de activitate al acesteia.</p>	
	<p>4. Într-o altă ordine de idei, se mai atestă că două acțiuni distincte din Plan sunt numerotate cu pct.6.2.2., motiv pentru care atragem atenția asupra renumerotării corespunzătoare a acțiunilor din Plan.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Au fost operate modificări conform propunerii</p>
Agencia de Guvernare Electronică	<p>5. La acțiunea 1.2.3 urmează a fi examinată suplimentar din punct de vedere a oportunității creării unei platforme naționale de raportare a incidentelor în mediul online. În context, menționăm că, în conformitate cu prevederile art.10 alin.(1) din Legea nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Acțiunea a fost reformulată și AGE a fost exclus din lista instituțiilor responsabile.</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>informaționale de stat, Hotărârii Guvernului nr.482/2020 privind aprobarea unor măsuri necesare pentru asigurarea securității cibernetice la nivel guvernamental și modificarea Hotărârii Guvernului nr.414/2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat, Instituția Publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” (în continuare - STISC), în calitate sa de Centru guvernamental de reacție la incidente de securitate cibernetică (în continuare - CERT Gov), constituie punctul unic de contact și de raportare a incidentelor de securitate cibernetică a Guvernului, responsabil de asigurarea securității cibernetice a sistemelor și resurselor informaționale de stat. Una din atribuțiile STISC în calitate de CERT Gov este de a crea și implementa Sistemul informațional „Registrul de stat al incidentelor de securitate cibernetică”, potrivit pct.3 din Hotărârea Guvernului nr.388/2022 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Registrul de stat al incidentelor de securitate cibernetică”. De asemenea, conform pct.5 sbp. 7) și sbp.8) ale Măsurilor necesare pentru asigurarea securității cibernetice la nivel guvernamental, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 482/2020, CERT Gov are atribuția de a asigura evidența amenințărilor, vulnerabilităților în spațiul cibernetic și incidentelor de securitate cibernetică identificate sau raportate. În cazul în care vor fi aduse argumente de rigoare pentru păstrarea platformei sus-menționate, considerăm necesar de exclus Agenția de Guvernare Electronică din lista instituțiilor responsabile, deoarece realizarea acestei</p>	

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	acțiuni nu corespunde întocmai mandatului instituției.	
	<p>6. La acțiunea 6.2.2 considerăm necesar de reformulat, întrucât, în opinia noastră, este una ambiguă, în special prin prisma indicatorilor de monitorizare. În același context, propunem de exclus Agenția de Guvernare Electronică din lista instituțiilor responsabile, deoarece nu este clar care ar fi implicarea Agenției în realizarea acestei activități practice.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Atât timp cât, Agenția Guvernare Electronică deține funcții cu implicarea utilizării tehnologiilor informaționale și de comunicații în sectorul public, precum și evaluarea și validarea soluțiilor tehnice prin prisma corespunderii acestora documentației tehnice, prevederilor documentelor de politici și ale actelor normative în domeniul guvernării electronice etc, considerăm că implicarea AGE va contribui la realizarea acestei acțiuni, prin propunerea unor soluții de elaborarea mecanismelor eficiente, clare și de calitate la eliberarea informațiilor în regim prioritar.</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Centrul Național Anticorupție	<p>7. Cu referire la obiectivul general 1 „Crearea și facilitarea accesului la instrumente și mecanisme adecvate în combaterea și prevenirea criminalității informatice” obiectivul specific 1.4. „Instituirea instrumentelor regulatorii pentru prevenirea și combaterea fenomenului crimei informatice cu utilizarea criptomonedelor către anul 2024” acțiunea 1.4.1, la compartimentul „Instituție responsabilă” este necesar de inclus Banca Națională a Moldovei ca autoritate care stabilește și implementează politica monetară și valutară în stat și licențiază, reglementează și supraveghează activitatea de prestare a serviciilor de plată și activitatea de emiteră a monedei electronice (art.5 alin.(1) lit. a) și m) al Legii nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei) și Centrul Național Anticorupție, autoritate în atribuțiile căreia intră prevenirea, depistarea, cercetarea și curmarea contravențiilor și infracțiunilor de corupție și a celor conexe corupției, precum și a faptelor de comportament corupțional și recuperarea bunurilor infracționale (art.4 alin.(1) lit. a) și g) din Legea nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție).</p>	Acțiunea a fost exclusă
	<p>8. La obiectivul 3 „Revizuirea mecanismului cu privire la accesul la arme din perspectiva restricționării și stabilirii unor proceduri riguroase de monitorizare, marcare și control asupra armelor din circuitul civil”, acesta necesită a fi reexaminat după cum urmează: Obiectivul specific 3.1. <i>„Sporirea capacităților de evidență și asigurarea controlului unic centralizat asupra circulației armelor către anul 2024”:</i></p>	<p>Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>-acțiunea 3.1.3 compartimentul „Instituție responsabilă”, aceasta necesită a fi completată cu textul „Centrul Național Anticorupție”. În acest sens, documentarea infracțiunilor de corupție și a actelor conexe corupție comise inclusiv de grupurile și organizațiile criminale constituie una din atribuțiile Centrului Național Anticorupție. Respectiv, delegarea și împuternicirea persoanelor responsabile de accesul la bazele de date internaționale „iARMS” al OIPC Interpol și ale Sistemului de informații Schengen este absolut necesară la documentarea infracțiunilor transfrontaliere și transnaționale, fapt ce ar îmbunătăți capacitățile operaționale ale instituției și ar facilita schimbul de informații în domeniul investigațiilor și urmăririi penale</p> <p>- acțiunea 3.1.4, formularea conținută în reglementare are un sens confuz și astfel va permite interpretări abuzive cu referire la scopul acestei acțiuni, nefiind clar tipul operațiunilor ce se pretind a fi raportate (operațiuni de prevenire/combateră). Se recomandă reformularea textului acțiunii în vederea stabilirii unui scop bine definit.</p> <p>- acțiunea 3.1.5, este necesar de reformulat conținutul acesteia prin substituirea textului „traficului de arme și muniții” cu cuvântul „criminalității”, pentru a asigura accesul la Registrul de Stat al armelor și munițiilor nu doar a organului specializat în controlul asupra circulației armelor, ci și a instituțiilor abilitate în domeniul prevenirii și combaterii infracțiunilor (de ex. CNA).</p>	
	9. Obiectivul specific 3.2. „Asigurarea unei reacții de	Precizare Acțiunea 3.2.3 ține de dezvoltarea

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>răspuns eficiente la tendințele infracționale în domeniul armelor și munițiilor” acțiunea 3.2.3, se propune adaptarea sistemului pentru crearea utilizatorilor destinați vizualizării datelor în Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al Armelor” de către autoritățile interesate, inclusiv Centrul Național Anticorupție. Această completare reiese din pericolul pe care îl reprezintă posesia și uzul de arme de foc prin prisma fenomenelor infracționale, care la fel este unul din obiectivele investigațiilor efectuate de către CNA, în special la etapele de identificare, urmărire, indisponibilizare, valorificare și recuperare a bunurilor infracționale, pentru colectarea și analiza eficientă a datelor și informațiilor în cadrul analizei operaționale și strategice a actelor de corupție, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional, precum și pentru culegerea de informații și date necesare în cadrul măsurilor speciale de investigații ce țin de competența Centrului Național Anticorupție. Respectiv, se recomandă completarea compartimentului „Instituție responsabilă” cu textul „Centrul Național Anticorupție”.</p>	<p>sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al armelor”, care este în posesia MAI, prin extinderea acestuia cu câmpuri noi, dar nu oferirea accesului la utilizatori. Respectiv, după dezvoltarea sistemului menționat, de aceste date vor beneficia toți actorii implicați, inclusiv și CNA.</p>
	<p>10. La obiectivul 4 „Sporirea capacităților de identificare și neutralizare a grupurilor și organizațiilor criminale cu grad sporit de risc” obiectivul specific 4.1. „Consolidarea instrumentelor în domeniul prevenirii și combaterii criminalității organizate către anul 2024” acțiunea 4.1.2 și obiectivul specific 4.2. „Asigurarea schimbului de date fără obstacole și accesul în timp util la informație către anul 2025” acțiunea 4.2.1, acestea necesită a fi</p>	<p>Se acceptă parțial Cu referire la acțiunea 4.2.1 „Dezvoltarea soluțiilor inteligente (IT) pentru accelerarea schimbului de informații, colectarea de date, analiză și suport decizional în efectuarea activităților speciale de investigații.” și acțiunea 4.2.3. „Dotarea cu mijloacele tehnice de</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>completate la compartimentul „Instituție responsabilă” cu textul „Centrul Național Anticorupție”. Or, Centrul Național Anticorupție este unul din subiecți care efectuează activitatea specială de investigații (art.6 alin.(1) din Legea nr.59/2012 cu privire la activitatea specială de investigații). La fel, se propune completarea la compartimentul „Instituții responsabile” din acțiunea 4.2.3 obiectivul specific 4.2. cu textul „Centrul Național Anticorupție”. Modificarea propusă rezultă din necesitatea unei dotări mai complexe cu mijloace tehnice de obținere a datelor pentru documentarea grupărilor criminale și în cazul investigării crimelor de corupție. Centrul Național Anticorupție, ca și subdiviziunile din cadrul MAI, necesită a fi dotate cu echipament și mijloace tehnice moderne pentru documentarea grupurilor criminale implicate în acte de corupție. Cu în referire la obiectivul specific 4.3. „Diminuarea fenomenului criminalității organizate penitenciare” acțiunea 4.3.2., compartimentul „Instituție responsabilă” se recomandă includerea Centrului Național Anticorupție, ca urmare a interacțiunii și colaborării între Administrația Națională a Penitenciarelor și Centrul Național Anticorupție pe segmentul activității speciale de investigații.</p>	<p>obținere a datelor pentru documentarea grupărilor criminale”, acestea prevăd ca indicator de monitorizare „<i>Echipament procurat</i>,” „<i>Studiu de fezabilitate elaborat</i>,” și „<i>Caiet de sarcini elaborat și aprobat</i>”, respectiv și costuri de implementare necesare, astfel atât timp cât CNA nu a prezentat în cadrul propunerii costurile care vor fi suportate de către ei la implementarea acestor acțiuni, suntem în imposibilitatea completării rubricii instituții responsabile cu textul „Centrul Național Anticorupție”.</p>
	<p>11. La obiectivul 5 „Reducerea vulnerabilităților naționale în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane și traficului de copii” obiectivul specific 5.2 „Crearea mecanismului de stocare a informației dezagregate privind traficul de ființe umane și de copii către anul 2024” acțiunea</p>	<p>Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	5.2.1, se reține că Centrul Național Anticorupție nu are competențe de investigare a infracțiunilor de trafic de ființe umane și de copii, respectiv este inoportun includerea instituției respective la compartimentul „Instituție responsabilă”. Se propune excluderea textului „Centrul Național Anticorupție”.	
	12. La obiectivul 6 „Îmbunătățirea capacităților de prevenire și combatere a infracțiunilor ce atentează la viața și proprietatea persoanei” obiectivul specific 6.2. „Dezvoltarea instrumentelor inteligente de raportare a infracțiunilor, căutare a infractorilor și a persoanelor dispărute fără veste către anul 2024” acțiunea 6.2.2, se reține că formularea conținută în acțiunea respectivă va permite interpretări abuzive. În sensul dat, lipsesc reglementări clare privind mecanismul de eliberare a informațiilor în regim prioritar, fiind confuză înțelegerea termenului de „regim prioritar”. La fel, nu sunt clar identificați actorii conform rolurilor de furnizare și primire a datelor pentru investigarea infracțiunilor. Respectiv, se recomandă reformularea acțiunii și stabilirea unor prevederi care descriu clar și fără echivoc mecanismul de eliberare a informațiilor în regim prioritar, precum și enumerarea entităților ce vor beneficia de informațiile eliberate în regim prioritar, inclusiv Centrul Național Anticorupție.	Nu se acceptă Acțiunea 6.2.2. descrie necesitatea reglementării unei astfel de măsuri și mecanismele necesare, iar actorii implicați posedă cunoștințe tehnice care vor aduce plus valoarea la elaborarea acestor reglementări cu companiile TIC, respectiv vor fi reglementate măsurile necesare pentru existența unui astfel de acord, din acest considerent nu sunt implicați actorii din domeniu investigațiilor (SV, SIS, PG, CNA), deoarece acțiune nu prezumă eliberarea informațiilor, dar elaborarea mecanismelor necesare.
	13. De asemenea, proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025, este un document de politici în sensul Hotărârii Guvernului nr.386/17.06.2020 „Cu privire la	

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice.” Conform pct.9 din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.386/17.06.25020, „Programul este un document de politici publice pe termen mediu (3-5 ani), care derivă din strategie și, respectiv, contribuie la implementarea acesteia prin detalierea și concretizarea acțiunilor ce urmează a fi realizate într-un domeniu sau subdomeniu de activitate. ”Prin urmare, în ceea ce privește efectuarea expertizei anticorupție asupra proiectului hotărârii menționat supra, acesta este un proiect de act normativ exceptat de la expertiza anticorupție, în sensul art.28 alin.(2) lit. a) din Legea integrității nr.82 din 25.05.2017, conform căruia „Agenții publici și entitățile publice cu drept de inițiativă legislativă, alte entități publice care elaborează și promovează proiecte de acte legislative și normative, precum și Secretariatul Parlamentului, în cazul inițiativelor legislative ale deputaților, au obligația de a supune expertizei anticorupție proiectele de acte, cu excepția documentelor de politici”.</p>	

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	<p>14. Privind Anexa la Programul de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025, propunem excluderea SPCSB din acțiunea nr. 1.4.2. și nr. 1.5.5. ca autoritate responsabilă, întrucât în calitate de autoritate competentă, SPCSB efectuează investigații financiare care constau din activități de colectare a informației, analiză și verificarea tuturor relațiilor financiare și economice, precum și verificarea clienților care pot fi legați de acțiunile de spălare a banilor, de infracțiunile asociate acestora și de acțiunile de finanțare a terorismului, activități ce țin de identificarea, stabilirea sursei și urmărirea bunurilor utilizate, obținute din aceste infracțiuni, a fondurilor teroriștilor și a altor bunuri care sunt sau pot fi obiect al măsurilor asigurătorii și/sau al confiscării, precum și activități de investigare a dimensiunii rețelei criminale și a gradului de criminalitate aferente. Prin urmare, dat fiind faptul că investigațiile financiare desfășurate de către SPCSB sunt distincte de investigațiile speciale reglementate de Legea nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații, considerăm că SPCSB urmează a fi exclusă din autoritățile responsabile de modificarea Codului penal privind incriminarea infracțiunilor nominalizate, precum și de elaborarea propunerilor privind reglementarea pedepselor penale pentru infracțiunile săvârșite cu criptomonede.</p>	<p>Se acceptă Acțiunea a fost exclusă</p>
	<p>15. Referitor la acțiunea 1.4.1. Elaborarea proiectului de act normativ privind reglementarea criptomonedelor drept „activ sau reprezentare digitală a unei valori virtuale” la nivelul cadrului normativ național, este necesar a menționa că potrivit proiectului</p>	<p>Se acceptă Acțiunea a fost exclusă</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	de lege pentru modificarea Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, plasat pe pagina web oficială a Parlamentului, a fost inclusă noțiunea de active virtuale și furnizori de servicii privind activele virtuale.	
Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	16. Cu referire la acțiunea 1.5.3. din proiectul Planului de acțiuni pentru implementarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 care prevede „Inițierea procedurilor de ratificare a celui de-al doilea Protocol Adicional la Convenția privind criminalitatea cibernetică (Convenția de la Budapesta 2001)”, MAEIE atrage atenția asupra faptului că, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova și HG nr. 442/2015 pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale, procedura de ratificare trebuie să fie precedată de etapa semnării. În acest context, acțiunea 1.5.3. urmează a fi expusă în următoarea redacție „Îndeplinirea procedurilor de semnare și ratificare a celui de-al doilea Protocol Adicional la Convenția privind criminalitatea cibernetică (Convenția de la Budapesta 2001)”. Totodată, deoarece potrivit competenței sale funcționale MAI este instituția responsabilă de îndeplinirea procedurilor interne necesare pentru încheierea și ulterioara implementare a Convenției vizate, în coloana „Instituție responsabilă” din Plan, Ministerul Afacerilor Interne urmează a fi indicat pe primul loc ca principal responsabil, fiind urmat de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Procuratura Generală și	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	Ministerul Justiției.	
Ministerul Economiei	17. La proiectul Planului de acțiuni: - Acțiunea 6.1.1 „Analiza situațională a problemelor generate de consumul de droguri și alcool elaborată și diseminată trimestrial”- realizarea acestei acțiuni excedează competențele Ministerului Economiei. Astfel, considerăm judicios excluderea ministerului din lista instituțiilor responsabile de realizarea acesteia. Obiecție valabilă și pentru acțiunea 6.1.2 „Analiza unui model de cooperare și schimb de date cu APL, Organizațiile necomerciale și celelalte instituții responsabile”.	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii
	18. La proiectul Planului de acțiuni: - Acțiunea 6.2.2 „Implementarea softului de recunoaștere facială pentru identificarea infractorilor aflați în căutare, cât și a persoanelor dispărute fără veste” – comunicăm disponibilitatea ministerului de participare în procesul de examinare/avizare a proiectului pentru dezvoltarea aplicației respective, însă Ministerul Economiei urmează a fi exclus din lista instituțiilor responsabile de implementarea softului de recunoaștere facială.	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii
Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației	19. La Planul de acțiuni privind implementarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025”: 1. La Obiectivul general 1. Crearea și facilitarea accesului la instrumente și mecanisme adecvate în combaterea și prevenirea criminalității informatice Obiectivul specific 1.6. Diminuarea fenomenului de utilizare a serviciilor de telecomunicații anonime la săvârșirea infracțiunilor către 2025 Se propune reformularea acțiunilor 1.6.1 și 1.6.2 în vederea elaborării unui proiect de Lege pentru modificarea și	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>completarea Legii comunicațiilor electronice nr.241/2007, care să stabilească norme legale privind interzicerea acțiunilor specificate în proiect, stabilirea obligațiilor și responsabilităților atât ale furnizorilor de servicii de comunicații electronice cât și ale utilizatorilor de servicii. De asemenea, având în vedere că ANRCETI nu are drept de inițiativă legislativă, se propune de a substitui în colonița ”Instituții responsabile” ”Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației” prin ”Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale”. După caz, Planul de acțiuni poate fi completat cu o coloniță ”Instituții-partenere” unde de inclus autoritățile publice/instituțiile care vor participa la realizarea acțiunilor în cauză. În acest sens este de menționat că, ANRCETI se conduce de articolului 14 din Legea privind principiile de reglementare a activității de întreprinzător nr.235/2006 care stabilește că autoritățile administrației publice nu sunt în drept să adopte norme primare pentru reglementarea activității de întreprinzător, acestea fiind adoptate în exclusivitate prin legi. Potrivit articolului 16 alin.(2) al Legii cu privire la actele normative nr.100/2017 actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate și ale autorităților publice autonome sunt emise sau aprobate numai în temeiul și pentru executarea legilor. Subsidiar, la acest subiect, atragem atenția că anterior, a fost elaborat un proiect de Lege pentru modificarea art.64 al Legii comunicațiilor electronice nr.241/2007 care, de asemenea abordează subiectul cartelelor preplătite în vederea identificării utilizatorului final.</p> <p>20. La Obiectivul 6. Îmbunătățirea capacităților de prevenire și combatere a infracțiunilor ce atentează la viața și proprietatea</p>	<p></p> <p>Precizare Pct. 42 a HG nr. 386/2020 menționează</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>persoanei. Obiectivul specific 6.2 Dezvoltarea instrumentelor inteligente de raportare a infracțiunilor, căutare a infractorilor și a persoanelor dispărute fără veste către anul 2024. Acțiunea 6.2.2 Reglementarea mecanismului de eliberare a informațiilor în regim prioritar pentru investigarea infracțiunilor excepțional și deosebit de grave. La expunerea acestui punct este oportun de a ține cont de Legea privind prevenirea și combaterea criminalității nr.20/2009, care în articolul 7 stabilește că la solicitarea autorităților competente efectuată în condițiile legii, furnizorii de servicii de comunicații electronice au obligația de a comunica datele referitoare la traficul informatic, inclusiv obligația de a întreprinde acțiunile de rigoare pe caz. În context, reiterăm că potrivit art. 14 din Legea nr.235/2006 care stabilește că autoritățile administrației publice nu sunt în drept să adopte norme primare pentru reglementarea activității de întreprinzător, acestea fiind adoptate în exclusivitate prin legi. Astfel, se propune de a substitui în colonița ”Instituții responsabile” ”Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației” prin ”Furnizorii de servicii de comunicații electronice”. În colonița ”Instituții-partenere” de inclus autoritățile publice/ instituțiile care vor participa la realizarea acțiunilor în cauză, inclusiv autoritățile ce dispun de atribuții de a iniția modificarea normelor primare/legi.</p>	<p>că, în cazul în care documentul de politici publice prevede mai multe autorități și instituții publice responsabile pentru aceleași acțiuni, rolul de coordonator al implementării îi revine primei instituții indicate. Astfel potrivit acțiunii rolul de coordonator îi revine MAI, care împreună cu ANRCETI vor elabora reglementării și/sau mecanismele necesare.</p> <p>Concomitent potrivit indicatorului de monitorizare (<i>Acord de colaborare semnat cu companiile TIC</i>) nu este obligatoriu completarea acțiunii cu instituții ce dispun de atribuții de a iniția modificarea normelor primare/legi.</p> <p>Suplimentar „Furnizorii de servicii de comunicații electronice,, nu pot fi vizate drept autoritate responsabilă de implementarea acestui Program, care se aprobă de Guvern.</p>
Ministerul Sănătății	<p>21. Pe tot parcursul textului urmează să fie completată denumirea Strategiei Naționale de Dezvoltare “Moldova 2030”, conform proiectului de lege aprobat de Parlament în prima lectură, ”Moldova Europeană 2030”.</p>	<p>Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii</p>
	<p>22. Obiectivul specific nr. 2 „Optimizarea, către anul 2023, a procedurii de includere sub controlul statului a substanțelor</p>	<p>Se acceptă Au fost operate modificări conform</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	psihotrope și analogilor acestora” se propune să fie formulat în „Optimizarea către anul 2023 a procedurii de includere sub controlul statului a analogilor de substanțe stupefiante și/sau psihotrope”.	propunerii
	23. Acțiunea 2.1.1. „Elaborarea instrumentului de operaționalizare a procesului de completare a substanțelor psihotrope și analogilor acestora” se propune să fie reformulată în „Elaborarea instrumentului de operaționalizare a procesului de completare a tabelelor și listelor substanțelor narcotice, psihotrope și precursorilor acestora, supuse controlului, cu listele analogilor de substanțe stupefiante și/sau psihotrope”.	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii
	24. Acțiunea 2.3.2, la coloana instituții responsabilă, se propune de completat cu Ministerul Sănătății.	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii
Banca Națională a Moldovei	<p>25. Referitor la acțiunea 1.3.3 din Planul de acțiuni pentru implementarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 („1.3.3 Consolidarea platformei de colaborare cu Banca Națională a Moldovei în vederea promovării educației financiare a cetățenilor (utilizarea cardurilor bancare, nedivulgarea datelor cardurilor bancare, depistarea tranzacțiilor dubioase, raportarea incidentelor etc.), înțelegem importanța promovării educației financiare a cetățenilor și susținem eforturile conjugate ale autorităților publice la nivel național pentru consolidarea culturii financiare a cetățenilor.</p> <p>Cu toate acestea, Banca Națională, în virtutea statutului său de autoritate publică autonomă, responsabilă exclusiv față de Parlament, nu poate fi vizată drept autoritate responsabilă de implementarea acestui Program, care se aprobă de Guvern, fapt</p>	Se acceptă Acțiunea a fost exclusă

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>ce derivă și din prevederile capitolului IX din proiectul Programului, potrivit cărora Banca Națională nu este autoritate responsabilă de implementarea Programului și a Planului de acțiuni conexe.</p> <p>Consecvent, solicităm excluderea Băncii Naționale din lista autorităților/instituțiilor responsabile pentru implementarea acțiunii 1.3.3 din Planul de acțiuni.</p> <p>Suplimentar vom aduce suportul necesar pentru fortificarea educației financiare a cetățenilor, inclusiv în contextul finalităților urmărite prin Programul de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025. În acest sens, sesizăm, că ultimul enunț al capitolului IX din proiectul Programului instituie posibilitatea autorităților responsabile de a coopera cu alte autorități ale administrației publice centrale și locale, organizațiile neguvernamentale, precum și partenerii de dezvoltare. Totodată, cu privire la enunțul menționat, recomandăm de a examina oportunitatea substituirii sintagmei „autorități ale administrației publice centrale și locale” cu sintagma „autorități publice”, or, termenul „autorități ale administrației publice centrale” nu pare să includă și autoritățile publice autonome care nu sunt subordonate Guvernului (inclusiv Banca Națională).</p>	
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	<p>26. În conținutul Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025, de la pct.2.2, subpct.2.2.1, este necesar excluderea textului: „comercializarea cartelelor de telefonie mobilă PrePay fără a identifica cumpărătorul acestora”. Totodată, din Planul de acțiuni pentru implementarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025, este necesar de exclus, de la pct. 1.6, subpct. 1.6.1</p>	A se vedea opinia de la pct. 58 și 59.

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>care prevede „Modificarea Legii nr. 241/2007 privind comunicațiile electronice, prin interzicerea procurării unei cartele preplătite de telefonie mobilă fără prezentarea buletinului de identitate, permis de ședere, alt act ce atestă identitatea persoanei, precum și înregistrarea cartelei pe numele persoanei care a cumpărat-o”. Aceste obiecții se datorează faptului că la nivelul Uniunii Europene nu există o legislație unitară pe subiectul identificării obligatorii a utilizatorilor cartelelor preplătite de telefonie mobilă (PrePay), inclusiv în Codul european al comunicațiilor electronice. În prezent, nu este stipulată această prevedere. Prezentarea actului de identitate la procurarea cartelelor preplătite (PrePay) se practică în unele țări, dar a fost demonstrat că nu este o soluție eficientă în diminuarea fenomenului de utilizare a serviciilor de telecomunicații anonime la săvârșirea infracțiunilor, deoarece la procurarea cartelelor pot fi prezentate și acte de identitate falsificate. Inclusiv în Raportul de evaluare referitor la Directiva privind păstrarea datelor (Directiva 2006/24/CE) este menționat faptul că: „Unele state membre au susținut că, în special atunci când sunt achiziționate într-un alt stat membru, cartelele SIM preplătite, ai căror posesori nu sunt identificați, ar putea fi, de asemenea, utilizate de persoane implicate în activități infracționale ca mijloc de evitare a identificării în cursul cercetării penale. Șase state membre (Danemarca, Spania, Italia, Grecia, Slovacia și Bulgaria) au adoptat măsuri care necesită înregistrarea cartelor SIM preplătite. Acestea și alte state membre (Polonia, Cipru, Lituania) au susținut opțiunea adoptării de măsuri la nivelul UE pentru înregistrarea obligatorie a identității utilizatorilor de servicii preplătite. Eficacitatea acestor măsuri naționale nu a fost</p>	

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>dovedită. Au fost evidențiate limitări potențiale, de exemplu, în cazurile de furt de identitate sau atunci când cartela SIM este achiziționată de un terț ori atunci când un utilizator activează serviciul de roaming prin conectarea cu o cartelă cumpărată într-o țară terță”.</p> <p>Menționăm că, în proiectul Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025, nu este prezentată o analiză corespunzătoare sau referință la un studiu care ar confirma că implementarea obligativității de identificare la procurarea cartelelor preplătite (PrePay) și interzicerea comercializării acestora fără prezentarea unui anumit act de identitate va contribui la diminuarea fenomenului de utilizare a serviciilor de telecomunicații anonime în săvârșirea infracțiunilor. Astfel, considerăm că obligativitatea de identificare la procurarea cartelelor PrePay nu va duce la rezultatul scontat în procesul de contracarare a criminalității, deoarece este puțin probabil că, pentru comiterea infracțiunilor, infractorii vor utiliza cartele preplătite înregistrate pe numele propriu. În același timp, infractorii pot utiliza: - cartele SIM furate, înregistrate pe numele unor persoane terțe; - cartele SIM înregistrate pe numele unor persoane terțe, fără consimțământul și permisiunea acestora (inclusiv pe bază de acte de identitate furate sau copii de acte de identitate utilizate neautorizat); - cartele SIM înregistrate pe numele unor persoane din păturile social vulnerabile, inclusiv contra plată (persoane în etate, persoane cu dizabilități, persoane fără domiciliu, persoane cu venituri scăzute, etc.); - cartele SIM emise de furnizori din alte state, în care nu este obligația de înregistrare a utilizatorilor, și utilizate în roaming în Republica Moldova. Astfel, vor fi create</p>	

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>premise pentru apariția unei „piețe-negre” a cartelelor SIM a furnizorilor de comunicații din Republica Moldova înregistrate pe terțe persoane, în special persoane defavorizate sau alte persoane fără ca acestea să cunoască acest lucru. La fel, există riscul că va apărea o „piață-gri” de cartele din alte state, în care nu există această obligativitate de identificare, ce pot fi utilizate în roaming pe teritoriul țării noastre. De asemenea, în Hotărârea Curții Europene de Justiție din 21.12.2016 pe clauzele C-203/15 și C-698/15 ³, Curtea Europeană de Justiție a apreciat că o obligație generală și nediferențiată de păstrare a datelor tuturor abonaților și utilizatorilor înregistrați constituie o interferență disproporțională asupra dreptului de viață privată. Asemenea obligație de păstrare a datelor personale trebuie să fie aplicată indivizilor concreți, în privința cărora există suspiciuni rezonabile, bazate pe probe obiective, de implicare în activități criminale. Implementarea obligativității de identificare la procurarea cartelelor preplătite (PrePay) și interzicerea comercializării acestora fără prezentarea unui anumit act de identitate, va afecta practic toți utilizatorii serviciilor de comunicații electronice mobile, inclusiv cetățenii Republicii Moldova din stânga Nistrului ce utilizează cartele preplătite emise de furnizorii de comunicații mobile autorizați legal pe teritoriul Republicii Moldova, astfel există riscul ca utilizatorii respectivi să procure și să utilizeze doar cartelele și serviciile furnizorilor locali neautorizați din regiunea transnistreană. De asemenea, măsura se va răsfrânge și asupra populației din toate localitățile rurale din țară, deoarece în prezent cartelele preplătite sunt comercializate prin intermediul diferitor unități comerciale și oficii poștale din aceste localități, care în condiții noi pot</p>	

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>refuza comercializarea acestora (inclusiv, reieșind din necesitatea respectării cerințelor prevederilor legislației cu privire la protecția datelor cu caracter personal). Prin urmare, va deveni dificilă distribuirea cartelelor în zonele rurale unde nu va exista posibilitatea înregistrării și comercializării acestora și utilizatorii din localitățile respective vor fi nevoiți să suporte cheltuieli suplimentare pentru deplasarea de exemplu în centrele raionale pentru a procura și înregistra cartela.</p> <p>Prin identificarea obligatorie la procurarea cartelelor vor fi create riscuri semnificative ce vizează datele cu caracter personal și pericole ulterioare, cum ar fi sustragerea identității, la fel vor apărea multiple dificultăți legate de protecția datelor cu caracter personal în ceea ce privește utilizarea și păstrarea datelor de către agenții de distribuție pentru înregistrarea cartelelor pe anumite persoane. Pentru verificarea actelor de identitate va fi necesar dotarea punctelor de comercializare cu mijloace de verificare a actelor, și anume cu echipament corespunzător pentru a asigura înregistrarea identității utilizatorilor, ceea ce va spori semnificativ costurile pentru furnizorii de telecomunicații și, eventual, reflectate în tarifele percepute de la utilizatori. Implementarea obligației de înregistrare a cartelelor preplătite va avea un impact social semnificativ, deoarece conform raportului trimestrial recent al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI) 4 , utilizatori folosesc cartele preplătite; conform datelor ANRCETI în anul 2021 veniturile înregistrate pe piața cu amănuntul în bază de abonamente și cartele preplătite au depășit cifra de 2,5 miliarde de lei, din care cota veniturilor generate de utilizatorii cartelelor PrePay a constituit 20,7%, adică circa 537,1</p>	

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>mln. lei. Astfel, există riscul că implementarea acțiunii date va avea ca efect direct diminuarea numărului de utilizatori și scăderea vânzărilor (veniturilor) furnizorilor de telecomunicații și, în consecință, vor scădea contribuțiile acestora la bugetul statului.</p> <p>În contextul celor expuse supra, se consideră că implementarea obligației de înregistrare a cartelelor preplătite PrePay și interzicerea comercializării acestora fără prezentarea unui anumit act de identitate nu va contribui la diminuarea fenomenului de utilizare a serviciilor de telecomunicații anonime în săvârșirea infracțiunilor, dar va duce la creșterea costurilor pentru furnizorii de comunicații mobile, la majorarea prețurilor pentru utilizatorii finali, ceea ce va cauza pierderi substanțiale pentru bugetul de stat urmare a micșorării vânzărilor din serviciile date și va avea un efect negativ economic și social, afectând industria TIC în Republica Moldova.</p>	
Ministerul Finanțelor	<p>27. Conform prevederilor pct.11 supct. 6) din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.386/2020, costurile pentru realizarea obiectivelor precum și cheltuielile planificate în acest scop urmează să corespundă prevederilor Cadrului bugetar pe termen mediu. Prin urmare, ținând cont de faptul că, planificarea și alocarea resurselor publice se efectuează în strânsă corelare cu prioritățile Guvernului și obiectivele politicii bugetar-fiscale pe termen mediu, autorul urmează să revizuiască costul măsurilor propuse în proiectul Programului, pentru a asigura conformitatea acestora cu sumele care au fost stabilite în documentul Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2023-2025. Astfel,</p>	<p>Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	proiectul Programului, Planul de acțiuni și Nota informativă, în partea ce ține de costuri/mijloace financiare planificate pentru perioada următoare, trebuie ajustate conform Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2023-2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.692/2022. Este de menționat, că aprobarea unui act normativ neasigurat financiar încalcă prevederile art.131 alin.(6) din Constituția Republicii Moldova, care expres stipulează, că nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.	
	28. La proiectul Programului, întru respectarea prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, se recomandă autorului: - să revadă abrevierea textului „Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană”, fără expunerea fragmentată în text; - descifrarea abrevierii „JAI”; - elaborarea unui Glosar pentru a clarifica esența mai multor cuvinte, cum ar fi: „site-urilor phishing”, „darknet”, având în vedere tematica specifică IT; - expunerea textului într-un limbaj simplu, de exemplu, cuvântul „Insurmontabil”.	Se acceptă Au fost operate modificări
	29. Autorul, de cele mai multe ori, prezintă tabele, figuri, grafice cu deficiențe de tehnoredactare, de exemplu: - în tabelul nr. 1, rubrica anului 2020, cifrele „20,64” și „446,15” conțin indici de referință (cu o numerotare aleatoare) fără a fi prezentate informațiile în notele de subsol enunțate; - tabelul cu date privind infracțiunile „contra vieții și sănătății persoanei”, necesită a fi completat cu denumirea tabelului, numerotarea și sursa de date; - după Figura nr. 8 urmează o figură înserată în text, care, la fel, necesită a fi redactată conform cerințelor unice; - în textul proiectului Programului se regăsesc două Figuri cu nr.9.	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii
	30. La compartimentul VI. „Costuri”, Tabelul se recomandă a	Se acceptă

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	fi completat cu unitatea de măsură. Costurile pentru realizarea obiectivelor urmează să corespundă prevederilor documentului Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2023-2025.	A fost completat cu unitatea de măsură ”mii lei,,
	31. La Planul de acțiuni, Se reiterează propunerea Ministerului Finanțelor expusă în scr. nr. 05-17/180/1131 din 18.08.2022, și anume, după rubrica „Costuri de implementare (mii lei)” se consideră oportun completarea cu o rubrică separată „Sursa de finanțare”. Concomitent, costurile din proiectul Planului de acțiuni vor fi reflectate/divizate separat pe ani, inclusiv proiecte finanțate din surse externe.	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii
	32. La acțiunea 1.4.1 „Elaborarea proiectului de act normativ privind reglementarea criptomonedelor drept „activ sau reprezentare digitală a unei valori virtuale” la nivelul cadrului normativ național”, opinăm privind: - excluderea Ministerului Finanțelor ca prima instituție responsabilă pentru acțiunea dată, întrucât reglementarea domeniului criptomonedelor, ca activ sau reprezentare digitală a unei valori, nu se încadrează în limitele domeniului său de competență; - necesitatea identificării autorității/instituției responsabile de reglementare și supraveghere a domeniului respectiv, reieșind din domeniul de competență a acesteia; - consultarea intenției respective cu IP „Agenția de Guvernare Electronică”, Comisia Națională a Pieței Financiare și Banca Națională a Moldovei, ținând cont de faptul că, domeniile de activitate ale acestora ar putea fi tangențiale cu domeniul criptomonedelor, prin conținutul conceptului specificat în acțiune. Totodată, se recomandă includerea acestor autorități/instituții	Acțiunea a fost exclusă

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	ca instituții responsabile pentru acțiunea respectivă, experiența și suportul cărora va contribui nemijlocit la identificarea reglementărilor optime pentru domeniul vizat.	
	33. Subsecvent, se propune autorului revizuirea Indicatorilor de monitorizare, de exemplu: „Propuneri elaborate expediate în adresa MJ”, „Proiect elaborate”, „Procedură inițiată”. A se consulta Ghidul metodologic Integrarea prevederilor Strategiei Naționale de dezvoltare în documentele de planificare și documentele de politici publice la nivel național 1 Ordinul Cancelariei de Stat nr. 65 din 15 iulie 2021.	Se acceptă Indicatorii au fost revizuiți
Cancelaria de Stat	34. Propunerile și recomandările expuse în Raportul de evaluare a calității și conformității proiectului Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 (în continuare - Program) au fost luate în considerație de către minister parțial. În această ordine de idei, reiterăm recomandările Cancelariei de Stat conform Raportului de evaluare a proiectului Programului vizat, transmis prin demersul Cancelariei de Stat nr. 21-113-7460 din 29.07.2022. Proiectul Programului urmează a fi racordat și corelat cu obiectivele Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” (SND) aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 653 din 23.09.2022, și anume cu Obiectivul general 9. Promovarea unei societăți pașnice și sigure și direcția de politici 5.29 Politici și management de securitate și ordine publică. Suplimentar, pe tot parcursul proiectului se va substitui sintagma “Strategia Națională de Dezvoltare “Moldova 2030” prin sintagma “Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”.	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii
	35. Capitolul V. Impact, se va completa cu setul de indicatori	Se acceptă

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	de impact ai Programului stabiliți pentru monitorizarea Obiectivelor de dezvoltare durabilă (în continuare – ODD) pentru care Programul vine să contribuie, în special la ODD 3.5 Fortificarea măsurilor de prevenire și tratament a consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope, ODD 11.7 Până în 2030, asigurarea accesului universal la spații verzi și publice sigure, incluzive și accesibile, în special pentru femei și copii, persoane în etate și cele cu dizabilități, ODD 16.1 Reducerea continuă și dinamică a tuturor formelor de violență, în special a violenței în familie și a violenței sexuale, 16.4.2 Combaterea tuturor formelor de crimă organizată și traficului de armament, precum este menționat în Cap. I “Introducere” din Program (a se vedea Țintele 3.5.1; 11.7.2; 16.1.1; 16.1.2, 16.1.3, 16.1.3.1, 16.1.4; 16.4.2.1; 16.4.2.1).	Capitolul V din Program a fost completat cu indicatorii de impact, valorile de referință și țintele ce urmează a fi atinse pentru obiectivele generale, preluate din Strategia de dezvoltare a domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030, aprobată în ședința Guvernului din 23.09.2022.
	36. La Capitolul VI Costuri, conform prevederilor pct. 11, subpct. 6) din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020, partea descriptivă a capitolului urmează să includă estimarea resurselor financiare și nonfinanciare necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte, cu indicarea cheltuielilor planificate pentru perioada următoare în conformitate cu prevederile legii bugetare anuale pentru anul 2022 și proiecției bugetare pentru anii următori, precum și indicarea resurselor disponibile din partea partenerilor de dezvoltare. Adicional, Tabelul privind estimarea costurilor, va fi completat cu denumirea tabelului și numărul de ordine, unitatea de măsură.	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>37. Capitolul X. Proceduri de raportare urmează să fie completat cu mențiuni despre utilizarea indicatorilor de impact la etapa intermediară și finală de evaluare a Programului. Totodată, se va completa cu periodicitatea și data-limită de elaborare și prezentare a rapoartelor anuale de progres și evaluare intermediară/finală.</p>	<p>Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii</p>
	<p>38. La Planul de acțiuni : În vederea respectării prevederilor stabilite în pct. 12, sbpct. 4) din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020, Planul de acțiuni pentru implementarea Programului va fi ajustat, specificând expres costurile necesare pentru implementarea „tuturor” acțiunilor planificate și se va exclude sintagma “bugetul autorităților implicate”. La Planului de acțiuni, după rubrica „Costuri de implementare (mii lei)” se consideră oportun completarea cu o rubrică separată „Sursa de finanțare”. În acest sens, autorul urmează să asigure delimitarea costurilor pentru instituțiile responsabile de implementare, inclusiv prin specificarea expres a sursei de acoperire a costurilor. În final, se vor revedea indicatorii de monitorizare pentru acțiunile din Plan, prin includerea valorilor de referință și valorilor planificate măsurabile (ținte), pentru a facilita procesul de evaluare a gradului de realizare a acțiunilor pentru care au fost stabiliți indicatorii de rezultat.</p>	<p>Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Ministerul Justiției	<p>39. În contextul în care suntem în trimestrul IV al anului 2022 se va revizui oportunitatea derulării Programului începând cu anul 2023.</p> <p>Prevenirea și combaterea criminalității constituie o prioritate pentru Republica Moldova, fapt ce impune necesitatea trasării unei viziuni pe termen mediu și lung, concentrată pe rezultate, care să diminueze acest fenomen. Analizând proiectul Programului constatăm că acesta este elaborat în cea mai mare parte în corespundere cu cerințele structurale ale Hotărârii Guvernului nr. 386/2020. Totodată, la formularea obiectivelor remarcăm că, potrivit pct. 11 sbp. 3) și 4) din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 obiectivele generale ale domeniului sau subdomeniului de activitate reprezintă rezultatele preconizate pe domeniul sau subdomeniul de activitate, derivate din obiectivele și direcțiile prioritare ale strategiei, iar obiectivele specifice reprezintă rezultatele preconizate specifice și măsurabile derivate din obiectivele generale ale programului. Astfel, atragem atenția că, în redacția propusă obiectivele sunt formulate ca acțiuni și nu expun rezultatele concrete și măsurabile, astfel încât ulterior să poată fi evaluată eficiența implementării politicii. În acest context, se vor revedea obiectivele din proiectul Programului, deoarece nu sunt formulate corespunzător. La reformularea obiectivelor se va ține cont că, obiectivele specifice trebuie să fie SMART. SMART este un acronim al caracteristicilor considerate esențiale pentru corecta formulare a unui obiectiv. Aceste caracteristici sunt următoarele: S – specific; M – măsurabil; A – accesibil; R – realist; T – încadrat în limite de timp.</p>	<p>Precizare</p> <p>Programul a fost elaborat în corelare cu Strategia de dezvoltare a domeniului afacerilor interne, aprobat prin HG nr. 658/2022. Respectiv, obiectivele generale și obiectivele specifice corespund indicatorilor de evaluare și monitorizare din Strategia menționată.</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	40. Adicional, atragem atenția că, în proiect este menționat că documentul de politică publică propus, va contribui la implementarea SND „Moldova 2030”, respectiv, o astfel de referință nu poate fi valabilă, dat fiind faptul că până în prezent Strategia „Moldova 2030” nu este adoptată.	Se acceptă Textul „ SND „Moldova 2030” a fost substituit cu textul ”Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, , aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 653/2022
	41. Urmare a examinării proiectului Planului de acțiuni al Programului, se propune a fi revăzuți indicatorii de monitorizare, întrucât la unele acțiuni care au aceeași țintă, indicatorii de monitorizare sunt diferiți. Spre exemplu, la acțiunile ce țin de modificarea cadrului normativ, indicatorii diferă: „Proiect de act normativ aprobat de Guvern”; Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului spre adoptare”; „Proiect de act normativ elaborat și aprobat”. Prin urmare, se impune necesitatea uniformizării indicatorilor, în funcție de obiectul și ținta propusă	Se acceptă Au fost operate modificări, astfel au fost modificați indicatorii menționați în indicatorul „ <i>Proiect de act normativ aprobat</i> ”.
	42. Cu referire la acțiunile în care Ministerul Justiției este indicat în calitate executor principal (acțiunile 1.4.2.; 1.5.1.; 1.5.2.; 1.5.4.;1.5.5.; 2.4.1.; 4.2.4; 4.3.3; 4.3.4), comunicăm următoarele. La acțiunile 1.4.2, 1.5.5, 4.2.4 prin care se propune modificarea/completarea legislației penale este necesar a fi sincronizate termenele de realizare. Or, toate modificările la Codul penal urmează a fi promovate printr-un singur proiect de lege. La fel, termenul stabilit urmează a fi unul realizabil ținând cont de complexitatea proceselor care urmează a fi realizate. Adițional, acțiunea 4.2.4. „Elaborarea modificărilor la Codul Penal prin armonizarea la prevederile Convenției CoE privind infracțiunile asupra bunurilor culturale (Nicosia 2017)”, se	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	propune a fi reformulată în următoarea redacție „Armonizarea legislației penale la prevederile Convenției CoE privind infracțiunile asupra bunurilor culturale (Nicosia 2017)”.	
	<p>43. Acțiunea 1.5.4. prin care se propune „Elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ prin excluderea din componența laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la capitolul XI „<i>Infracțiuni informatice și infracțiuni în domeniul telecomunicațiilor</i>” Cod Penal al Republicii Moldova, cu excepția art. 206⁶ a semnelor obligatorii și anume urmările infracționale – cauzarea de daune în proporții mari/ deosebit de mari” urmează a fi exclusă din următoarele considerente. În scopul remedierii unor deficiențe și a situațiilor care generează interpretări neuniforme Ministerul Justiției a demarat un proces amplu și incluziv de modificare a Codului penal, proces în care sunt antrenați toți actorii cu competențe în domeniu, mediul academic dar și reprezentanții societății civile. Prin acest proiect de lege au fost propuse mai multe modificări inclusiv la componentele de infracțiuni de la Capitolul XI „<i>Infracțiuni informatice și infracțiuni în domeniul telecomunicațiilor</i>”. Modificările propuse vizează inclusiv aspectele trasate la acțiunea 1.5.4 din proiectul Planului. Proiectul de lege a fost supus consultărilor publice iar în prezent se definitivează în baza opiniilor recepționate.</p> <p>Prin proiectul de lege menționat sunt operate modificări și la art. 284 din Codul penal. Prin urmare, acțiunea 4.3.4 din Planul de acțiuni care vizează respectiva componență de infracțiuni urmează a fi exclusă.</p>	<p>Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii</p>
	44. La acțiunea 1.5.1. „Ajustarea cadrului normativ național la standardele prevăzute de Convenția Consiliului Europei pentru	<p>Precizare Cu referire la acțiunea 1.5.1 Ajustarea</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Lanzarote, 2007), ratificată prin Legea nr. 263/2011, precum și transpunerii Opiniilor interpretative și Opiniilor privind aplicarea Convenției, care au fost adoptate”, menționăm că în scopul îmbunătățirii mecanismelor de acces la justiție a victimelor violenței în familie și a victimelor infracțiunilor sexuale, inclusiv a copiilor, Ministerul Justiției a elaborat un proiect de lege pentru modificarea unor acte normative, prin care se intervine cu mai multe modificări în legislația penală și civilă, atât cea materială cât și procesuală. Prin respectivele modificări se propune și ajustarea cadrului legislativ național la prevederile Convenției Consiliului Europei cu privire la protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Convenția de la Lanzarote). Proiectul de lege a fost examinat de către Parlament în a doua lectură la data de 24.11.2022. Prin urmare, acțiunea dată se va exclude.</p>	<p>cadrului normativ național la standardele prevăzute de Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Lanzarote, 2007), ratificată prin Legea nr. 263/2011, precum și transpunerea Opiniilor interpretative și Opiniilor privind aplicarea Convenției, menționăm că proiectul menționat în aviz nu include toate standardele prevăzute de Convenție și opiniile aferente, din care considerent acțiune nu va fi exclusă, mai mult ca atât termenul de realizare a acesteia este trimestrul III 2024, ceea ce va permite analiza detaliată a acestei intervenții.</p>
	<p>45. Redacția acțiunii 1.5.2. „Ajustarea mecanismului de conservare a datelor la prevederile Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, adoptată la Budapesta la 23 noiembrie 2001”, urmează a fi prezentată într-o formulă mai clară pentru a se înțelege care va fi obiectul intervențiilor.</p>	<p>Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii</p>
	<p>46. La acțiunea 2.4.1. „Modificarea cadrului normativ privind implementarea măsurilor alternative arestului preventiv și a pedepselor privative de libertate în cazurile asociate consumului de droguri”, menționăm că în proiectul consolidat de modificare a Codului penal se propun mai multe modificări, inclusiv sub aspectul sancțiunilor la componentele de infracțiuni privind consumul de droguri, fiind incluse și măsuri alternative</p>	<p>Precizare Ministerul Afacerilor Interne a expediat anterior inclusiv și prin scrisoarea nr. 38/4646 din 4 decembrie 2020 propuneri de implementare a măsurilor alternative detenției în cazurile asociate consumului</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>pedepselor privative de libertate. De asemenea, în cadrul Ministerului Justiției la începutul anului 2022 a fost instituit un alt grup de lucru pe platforma căruia s-a lucrat la modificarea Codului de procedură penală în scopul eficientizării și simplificării unor procese. Respectivul proiect de lege se află la etapa de definitivare și urmează a fi consultat public, respectiv și la această etapă Ministerul Afacerilor Interne poate prezenta propunerile pertinente în raport cu acțiunea vizată. Având în vedere cele menționate, urmează a se analiza oportunitatea excluderii acțiunii 2.4.1.</p>	<p>de droguri în adresa Ministerului Justiției, astfel faptul existenței grupului menționat în aviz nu poate exclude necesitatea menținerii acestei acțiuni, atât timp cât indicatorul de monitorizare este „<i>proiect de act normativ aprobat</i>”, dar nu crearea grupului de lucru.</p>
	<p>47. La acțiunea 4.3.3. „Elaborarea modificărilor la Codul de executare referitor la blocarea comunicațiilor electronice în incinta instituțiilor penitenciare”, se propune excluderea acestei acțiuni, întrucât Codul de executare conține reglementări cu privire la acest aspect. Potrivit prevederilor art. 221 alin. (11) din Codul de executare, în instituțiile penitenciare pot fi instalate și utilizate sisteme pentru stoparea comunicării în rețelele de comunicații electronice și mijloace de detectare a obiectelor și substanțelor interzise, în scopul asigurării ordinii și siguranței interioare, prevenirii și curmării încălcărilor de regim sau a infracțiunilor. Astfel, în scopul implementării prevederilor art. 221 alin. (11) din Codul de executare, Administrația Națională a Penitenciarelor a elaborat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Regulamentului privind sistemele de blocare și/sau întrerupere controlată a comunicațiilor electronice în perimetrele instituțiilor penitenciare. Anunțul privind inițierea promovării proiectului menționat este înregistrat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției la compartimentul „Transparență decizională”, directoriul „Proiecte de acte normative”, rubrica</p>	<p>Se acceptă parțial Acțiunea 4.3.3 a fost redenumită în „Elaborarea proiectului de act normativ referitor la blocarea comunicațiilor electronice în incinta instituțiilor penitenciare..”, fiind în responsabilitate Ministerului Justiției, cu indicator de monitorizare <i>proiect de act normativ aprobat</i>.</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	„Registrul proiectelor de acte normative”, cu nr. 672. Respectiv, la etapa actuală decade necesitatea reglementării unei astfel de acțiuni	
	48. La acțiunea 4.1.2. „Revizuirea prevederilor Legii nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații în vederea racordării la prevederile Codului de procedură penală”, comunicăm că în vederea eliminării deficiențelor constatate în procesul aplicării Legii nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații, semnalate atât de către reprezentanții autorităților publice (organelor care exercită activitate specială de investigații și organelor cu funcții de supraveghere a celor dintâi), cât și de către reprezentanții societății civile, Ministerul Justiției a elaborat un proiect de lege în acest sens. Modificările și completările operate prin acest proiect de lege au drept scop asigurarea eficienței activității speciale de investigații, pe de o parte și măsurilor speciale de investigații dispuse și efectuate în afara procesului penal, ocrotirea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor împotriva acțiunilor abuzive și în exces ale agenților statului, pe de altă parte. În perioada 24 iunie-22 iulie 2022 proiectul de lege a fost supus consultărilor publice. În prezent proiectul se definitivează în baza opiniilor recepționate și urmează a fi prezentat repetat pentru consultare publică. Prin urmare, această acțiune se va exclude.	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii
	49. La acțiunea 2.1.3. „Conectarea Republicii Moldova la Sistemul european de avertizare timpurie (EWS) pentru colectarea și schimbul de informații privind apariția substanțelor psihoactive noi (NPS), inclusiv la schimbările cauzate de apariția focarelor de epidemie”, se va exclude Ministerului Justiției de la rubrica „Instituție responsabilă” cu includerea Ministerului	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	Sănătății. Or, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 698/2017 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, ministerul este responsabil de elaborarea și promovarea politicilor în domeniul justiției, integrității, anticorupție. Politicile de ocrotire a sănătății sunt elaborate și promovate de către Ministerului Sănătății.	
	50. Adicional, Ministerul Justiției se va exclude în calitate de coexecutor de la acțiunile 1.4.1, 1.6.1, 1.6.2, 2.2.1 din considerentul că vizează măsuri care nu interferează cu domeniul de competență al instituției. În același timp, menționăm că competența Ministerului Justiției conform prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative de a expertiza juridic toate proiectele de acte normative elaborate de alte instituții nu determină faptul includerii ministerului în calitate de coexecutor la toate acțiunile care impactează cu modificarea cadrului normativ	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii
	În același timp, la definitivare proiectul se va revizui sub aspectul regulilor de tehnică legislative:	
	51. La pct. 1 textul „ , conform anexei” se va substitui cu textul „(se anexează)”.	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii
	52. La pct. 3 propunem substituirea cuvântului „către” cu cuvintele „până la data de”.	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii
	53. La pct. 6 se va indica și sursa publicării hotărârii Guvernului ce se propune a fi abrogată.	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii
	54. Întru respectarea uzanțelor normative, în parafa de aprobare a Programului cuvintele „Anexa la HG” se vor substitui cu cuvintele „Aprobat prin Hotărârea Guvernului”.	Se acceptă Au fost operate modificări conform propunerii

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	În Capitolul I:	
	<p>55. După indicarea Strategiei de securitate informațională a Republicii Moldova pentru anii 2019-2024 și a Planului de acțiuni al acesteia, se va indica actul normativ prin care au fost aprobate</p> <p>Relevăm necesitatea redactării textului prin excluderea acronimului „etc.”, deoarece semnificația acestuia este periculoasă sub aspect de interpretare extensivă.</p> <p>Se va ține cont că, notele de subsol nu sunt specifice actului normativ și se vor exclude.</p> <p>Referințele la actele normative se vor expune conform prevederilor art. 55 alin. (5) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, astfel încât la indicarea datei de adoptare a actului normativ să se indice numărul de ordine, ca element de identificare, la care să se adauge anul în care a fost adoptat, aprobat sau emis acesta, fiind despărțite de o bară „/”.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Au fost operate modificări conform propunerii</p>
	<p>56. În Capitolul II se va indica corect denumirea Dispensarului Republican de Narcologie.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Au fost operate modificări conform propunerii</p>
Asociația Investitorilor Străini	<p>57. De asemenea, în Capitolul II când se face referință la anumite articole se va indica și actul normativ din care face parte.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Au fost operate modificări conform propunerii</p>
	<p>58. Potrivit acestui proiect, una din cauzele criminalității informatice ar fi comercializarea cartelelor de telefonie mobilă PrePay fără a identifica cumpărătorul acestora. În acest context, Planul de acțiuni (pct. 1.6) prevăzut de Program urmărește diminuarea fenomenului de utilizare a serviciilor de telecomunicații anonime la săvârșirea infracțiunilor către 2025, prin (i) interzicerea comercializării cartelelor preplătite anonime</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Legile privind înregistrarea cartelelor SIM sunt în creștere la nivel internațional. La începutul anului 2021, 157 de guverne au cerut o formă de dovadă a identității înainte ca o persoană să poată achiziționa o cartelă SIM, chiar</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>pentru servicii de comunicații mobile și (ii) înregistrarea cartelelor de acest gen aflate în posesia utilizatorilor finali. Termenul de elaborare a proiectului pentru modificarea corespunzătoare a Legii comunicațiilor electronice nr. 241/2007 este trimestrul I al anului 2025. Asociația Investitorilor Străini consideră că asemenea schimbare nu va contribui semnificativ la reducerea criminalității informatice, dar va avea în schimb un impact negativ puternic pe plan economic și social. În sprijinul afirmației de mai sus, prezentăm trei studii internaționale și mai multe articole în care au fost analizate presupusele beneficii și efectele negative ale unei asemenea reglementări, precum și ineficacitatea acestei măsuri pentru atingerea obiectivului propus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raportul GSMA „The Mandatory Registration of Prepaid SIM Card Users”, White Paper – November 2013¹ ; • Raportul „Privacy Rights and Prepaid Communication Services - A survey of prepaid mobile phone regulation and registration policies among OECD member states, Centre for Policy Research on Science and Technology Simon Fraser University Vancouver - March 2006² ; • Raportul GSMA “Digital Identity Access to Mobile Services and Proof of Identity 2021”³ ; • Articole semnate de Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki (APADOR-CH)⁴ , etc <p>1. Ineficiența măsurii propuse Deși multe state aplică asemenea restricții, nu există dovezi empirice publicate care să arate o legătură directă între introducerea acestor politici și o reducere a activităților legate de criminalitate. Este puțin probabil ca introducerea unei asemenea măsuri să faciliteze identificarea infractorilor, deoarece aceștia nu ar folosi în scopul comiterii infracțiunilor cartele preplătite înregistrate pe nume propriu. În</p>	<p>dacă formă de identitate și alte informații care sunt solicitate variază. Începând cu 2021, următoarele țări au legi obligatorii privind înregistrarea cartelelor SIM: Afganistan, Albania, Algeria, Andorra, Angola, Antigua și Barbuda, Argentina, Armenia, Australia, Austria, Azerbaidjan, Bahamas, Bahrain, Bangladesh, Barbados, Belarus, Belgia, Belize, Benin, Bhutan, Bolivia, Botswana, Brazilia, Brunei Darussalam, Bulgaria, Burkina Faso, Burundi, Cambodgia, Camerun, Republica Centrafricană, Ciad, China, Columbia, Congo, Costa Rica, Côte d'Ivoire, Cuba, Cipru, Republica Democratică Congo, Dominica, Republica Dominicană, Ecuador, Egipt, El Salvador, Guineea Ecuatorială, Eritreea, Eswatini, Etiopia, Fiji, Franța, Guyana Franceză, Gabon, Gambia, Georgia, Germania, Ghana, Grecia, Grenada, Guatemala, Guineea , Guineea-Bissau, Guyana, Haiti, Honduras, Ungaria, India, Indonezia, Iran, Irak, Italia, Jamaica, Japonia, Iordania, Kazahstan, Kenya, Kosovo, Kuwait, Kârgâzstan, Laos, Liban, Lesotho, Liberia, Libia, Luxemburg , Macao, Macedonia, Madagascar, Malawi,</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>acest scop, infractorii ar putea folosi: • cartele din Republica Moldova înregistrate pe numele unor persoane vulnerabile (persoane în etate, persoane cu dizabilități, persoane fără domiciliu, persoane cu venituri scăzute, etc.), inclusiv contra plată, sau pe numele unor persoane juridice; • cartele din Republica Moldova înregistrate pe numele unor persoane terțe, fără știrea acestora (de exemplu, pe bază de acte de identitate furate sau copii de acte de identitate utilizate neautorizat); • cartele din Republica Moldova înregistrate pe numele unor persoane terțe și care au fost furate; • cartele emise de operatori din state terțe (inclusiv România) în care nu există obligația de înregistrare a utilizatorilor⁵ ; • cartele emise de operatori din state terțe în care nu există obligația de înregistrare a utilizatorilor și care sunt comercializate pe teritoriul Republicii Moldova (de exemplu, Simtravel)⁶ . Introducerea unei asemenea măsuri ar conduce la crearea unei „piețe negre” a cartelelor preplătite. De asemenea, înregistrarea noilor utilizatori prepaid la punctele de vânzare care aparțin distribuitorilor operatorului (de exemplu chioșcuri sau alimentare), în special în regiuni, va genera riscul că înregistrările să fie de o calitate neadecvată sau să fie intenționat distorsionate, cu introducerea datelor inexistente sau folosirea neautorizată a identității altor persoane, inclusiv înregistrate anterior. Inducerea autorităților pe o pistă falsă ar crea obstacole suplimentare pentru ancheta penală. Totodată, înregistrarea pe numele altei persoane ar putea fi folosită de infractori ca probă că nu au folosit de fapt cartela. Comisia Europeană a refuzat să dea curs solicitării unor state membre ale Uniunii Europene privind impunerea unei obligații de înregistrare a utilizatorilor de cartele preplătite la nivel</p>	<p>Malaezia, Maldive, Mali, Malta, Mauritania, Mauritius, Monaco, Mongolia, Muntenegru, Maroc, Mozambic, Myanmar, Namibia, Nepal, Niger, Nigeria, Coreea de Nord, Macedonia de Nord, Norvegia, Oman, Pakistan, Palestina, Panama, Papua Noua Guinee, Paraguay, Peru, Polonia, Qatar, Rusia, Rwanda, Samoa, San Marino, Sao Tome și Principe, Arabia Saudită, Senegal, Seychelles, Sierra Leone, Singapore, Somalia, Africa de Sud, Sudan de Sud, Coreea de Sud, Slovacia, Spania, Sri Lanka, St. Kitts și Nevis, Sf. Lucia, Sf. Vincent și Grenadine, Sudan, Surinam, Svalbard, Elveția, Siria, Taiwan, Tadjikistan, Tanzania, Thailanda, Timo-Leste, Togo, Tonga, Trinidad și Tobago, Tunisia, Turkmenistan, Uganda, Ucraina, Emiratele Arabe Unite, Uruguay, Uzbekistan, Venezuela, Vietnam, Yemen, Zambia, Zimbabwe.</p> <p>Astfel, considerăm oportune modificările înaintate cel puțin din următoarele considerente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - înregistrarea cartelei SIM va permite instituțiilor specializate să cunoască

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>comunitar, constatând că nu a fost dovedită eficiența acestor măsuri la nivel național, motiv pentru care nu este convinsă de necesitatea de a acționa în acest domeniu la nivelul Uniunii Europene⁷. Pentru motive similare, unele state, care au introdus asemenea obligație, au anulat-o ulterior (de exemplu, Mexic). În trecut, au fost comise atacuri teroriste în mai multe țări europene în care a fost implementată asemenea măsură (Franța, Germania, Spania, Belgia), care nu au putut fi prevenite de asemenea reglementare⁸. Merită de menționat că în baza Legii comunicațiilor electronice și a Regulamentului privind modul de organizare și efectuare a măsurilor speciale de investigații în rețelele de comunicații electronice, furnizorii de comunicații mobile oferă organelor abilitate o multitudine de metadata (date despre localizare, date despre trafic, etc.) care permit urmărirea, identificarea și localizarea utilizatorilor.</p> <p>2. Atingerile aduse dreptului la viață privată și îngrădirea libertății de exprimare În Hotărârea sa din 21.12.2016 pe cauzele C-203/15 și C-698/15 Tele2 Sverige și Watson⁹, Curtea Europeană de Justiție a apreciat că o obligație generală și nediferențiată de păstrare a datelor tuturor abonaților și utilizatorilor înregistrați constituie o interferență disproporționată asupra dreptului la viață privată. Astfel, obligație de păstrare a datelor trebuie să fie aplicată indivizilor concreți, în privința cărora există suspiciuni rezonabile, bazate pe probe obiective, de implicare în activități criminale. Astfel, prin măsura propusă va fi limitat dreptul la viață privată a persoanelor care nu sunt implicate în activitate criminală sau terorism și care au un interes legitim pentru ascunderea identității sau pur și simplu o fac din preferință personală.</p>	<p>identitatea proprietarului unei cartele SIM, eliminând necesitatea efectuării măsurilor speciale de identificare a deținătorului;</p> <ul style="list-style-type: none"> - înregistrarea obligatorie a cartelei SIM va suprima potențialul de anonim al comunicațiilor, va permite urmărirea locației și simplifica supravegherea și interceptarea comunicațiilor; - va facilita crearea unei baze de date extinse cu informații despre utilizatori care vor putea fi corelate cu alte baze de date private și publice, permițând instituțiilor de aplicare a legii, să creeze profiluri complexe ale infractorilor; - va permite simplificarea procedurilor de urmărire penală (probabil nu va mai fi nevoie de autorizația judecătorului de instrucție pentru efectuarea anumitor măsuri de investigație, fiind necesară doar ordonanța procurorului), având efecte pozitive pe paliera de atrageră la răspundere a făptuitorului în timp

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>Proiectul în cauză ar putea fi perceput de populație ca pe o tentativă de instituire a unei supravegheri generale de tip “Big Brother”. De asemenea, prin acest proiect vor fi create riscuri semnificative pentru scurgerea sau pierderea datelor personale (și pericole ulterioare, cum ar fi sustragerea identității). Multe persoane vor fi reticente să-și transmită copia buletinului de identitate vânzătorului unui chioșc. În acest sens, notăm precaritatea condițiilor în care vor fi păstrate datele cu caracter personal ale utilizatorilor de cartele preplătite. Cartelele preplătite sunt vândute de un număr foarte mare de comercianți (chioșcuri, alimentare, PECO, supermarketuri, oficii poștale, etc.), mai mare decât al celor care se preocupă de vânzarea abonamentelor. Fiecare vânzător de cartele va primi de la fiecare cumpărător un formular cu date personale și/sau copia buletinului de identitate. Astfel, fiecare vânzător va deține o bază de date cu numele, prenumele, IDNP, domiciliul, seria și numărul buletinului de identitate ale celor care au cumpărat cartele. Posibilitatea de a asigura efectiv securitatea și confidențialitatea acestor date este vădit limitată. În mod clar, mulți utilizatori nu vor avea încrederea că datele cu vădit caracter personal pe care le pun la dispoziție vor fi înregistrate și păstrate în condiții de confidențialitate și vor fi reticenți să comunice asemenea date și/sau să lase copia buletinului său de identitate unor asemenea vânzători. Există și alte consecințe practice destul de neplăcute care rezultă din lăsarea datelor personale la îndemâna oricui, fără nicio garanție de securitate. Astfel, cetățenii se pot pomeni că figurează într-o bază de date oficială drept cumpărător al mai multe cartele preplătite pe care, în realitate, nu le-au cumpărat și care au fost folosite, pe numele</p>	<p>util și stoparea acestuia de a comite alte fapte ilicite. În același sens, situația redata necesită și emiterea unor acte procedurale suplimentare (demersuri, ordonanțe), fapt care duce la pierderea sau reducerea operativității, dar și a actualității acestor acțiuni.</p> <p>Urmare tergiversării procedurilor menționate, este tot mai dificil, dar necesar, de a argumenta suplimentar organului procuraturii și instanțelor de judecată apartenența acestor cartele de telefonie mobilă la subiectul investigației (persoana bănuită sau învinuită);</p> <p>- în mai multe țări europene, cum ar fi Austria, Belgia, Bulgaria, Franța, Germania, Grecia, Italia, Luxemburg, Malta, Polonia, Portugalia, Slovacia, Spania, Ungaria, este obligatorie prezentarea unui ID pentru procurarea SIM.</p> <p>Mai jos, prezentăm drept dovadă la cele comunicate faptul că, majoritatea guvernelor naționale solicită înregistrarea obligatorie a cartelei SIM și peste 30</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>lor, în scopuri neidentificate. Confrunțați cu premisa că sunt cumpărători ai acestor cartele, acești cetățeni vor fi puși în fața unei misiuni practic imposibile de a demonstra autorităților sau altor persoane interesate că, de fapt, ei nu au procurat cartelele respective.</p> <p>Restricționarea vânzării cartelelor doar în unitățile abilitate să încheie și abonamente (magazinele operatorilor și partenerilor acestora), a căror număr este limitat, nu poate fi o soluție. Acestea abia fac față cererii de deservire din partea utilizatorilor cu contract, iar necesitatea înregistrării a peste 2 milioane de utilizatori prepaid nu doar că va genera incomodități pentru clienți (cozi imense, timp pierdut și nemulțumirea clienților), dar ar putea provoca colapsul sistemului de vânzări și deservire a clienților utilizatori de servicii de comunicații electronice. Tocmai pentru fluidizarea comerțului cu cartele s-a ajuns la folosirea unor alți distribuitori, pe lângă cei care încheie abonamente. Respectiv, autoritățile abilitate trebuie să fie conștiente că niciun furnizor nu va putea garanta veridicitatea informației cu privire la identitatea utilizatorului. Identificarea utilizatorului poate fi doar ca o măsură de ordonare a datelor în acest domeniu, însă nicidecum un instrument de identificare a infractorilor sau de reducere a infracționalității.</p> <p>3. Impactul socio-economic negativ Furnizarea serviciilor pe bază de cartele preplătite anonime reprezintă o practică răspândită în lume. Totuși, chiar dacă unele țări au interzis asemenea servicii, la examinarea oportunității permiterii sau interzicerii prestării unor asemenea servicii, trebuie să se țină cont de circumstanțele specifice ale țării, fapt evidențiat și în raportul GSMA „The Mandatory Registration of Prepaid SIM</p>	<p>dintre acestea necesită, de asemenea, biometrie, de ex. amprente sau chiar o scanare facială (https://www.comparitech.com/blog/vpn-privacy/sim-card-registration-laws/).</p> <p>Modificarea propusă va împiedica și crearea de conturi online anonime, odată ce la înscrierea pentru un cont de rețea socială sau aplicație de chat se cere furnizarea numelui persoanei și numărului de telefon. Și aici ne referim atât la cetățenii Republicii Moldova, cât și la cei străini, care desfășoară activități ilegale și sustrag mijloace financiare de pe cardurile cetățenilor RM. Aceștia oferă ilegal servicii contra plată de activare a conturilor anonime de Viber, Whatsapp, Telegram, a portmoneelor electronice Paynet, PayPal, etc., precum și a altor platforme online care solicită activarea contului doar cu numărul de telefon. Iar conturile anonime create de la distanță sunt utilizate la săvârșirea infracțiunilor precum: apelarea prin Viber, Whatsaap a cetățenilor Republicii Moldova cât și a altor state din numele instituțiilor bancare, spălarea de bani prin intermediul portmoneelor electronice create online, săvârșirea altor tipuri de</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>Card Users”, White Paper – November 2013¹⁰ . Ținând cont de condițiile locale și regionale din Republica Moldova, menționăm următoarele riscuri de ordin social și economic:</p> <p>I. Conform raportului ANRCETI pentru trimestrul II al anul 2022¹¹, în Republica Moldova există aproape 3,4 milioane utilizatori pe bază de cartele preplătite (din care circa 80% sunt activi), ceea ce reprezintă circa 66% din numărul total de utilizatori. Având în vedere numărul de utilizatori prepaid activi, asigurarea practică a obligației de înregistrare se impune ca fiind extrem de dificilă, punctele de vânzări ale operatorilor nefiind echipate pentru a asigura logistica înregistrării identității utilizatorilor și va fi necesar un efort masiv pentru a forța utilizatorii existenți să se înregistreze. II. Interdicția utilizării serviciilor în baza cartelelor preplătite poate lovi în cele mai vulnerabile pături ale populației și va trezi foarte multe nemulțumiri, profilul utilizatorilor prepaid cuprinzând, în special, populația din zonele rurale, persoanele cu venituri mici, persoanele în etate, tinerii. În primul rând, în comparație cu abonamentul, cartelele preplătite implică cheltuieli mult mai mici pentru utilizatori, deoarece le permit utilizatorilor să reîncarce contul doar atunci când au nevoie să folosească serviciile (adică nu sunt obligați achite o plată lunară ca la abonament), să-și controleze cheltuielile (consumă doar atât cât au în cont) și să nu piardă creditul neutilizat. Ca urmare a interzicerii cartelelor preplătite, serviciile mobile vor deveni semnificativ mai scumpe și inaccesibile pentru o bună parte din populație care le utiliza anterior. Situația în Republica Moldova nu se compară cu situația din alte state europene unde există obligația de înregistrare a utilizatorilor de servicii de comunicații</p>	<p>fraude la nivel național și internațional. Spre exemplu, doar într-un caz în anul 2021 au fost ridicate 4765 de cartele SIM a diferitor operatori (inclusiv din străinătate). Și aici accentuăm că începând cu 2020, până în prezent a crescut numărul infracțiunilor de sustragere a banilor de pe cardurile victimelor, acestea fiind apelate prin conturile Viber, WhatsAap anonime create de pe numere SIM puse la dispoziție anume prin echipamentele de IP telefonie indicat mai sus.</p> <p>Totodată, în avizul Asociației Investitorilor Străini (AIS) se observă că accentul este pus în special pe impactul negativ puternic pe plan economic, pe eventualele pierderi care ar putea parveni din volumul de investiții, fără a fi examinată și latura opusă – prejudiciile aduse persoanelor care sunt victime ale infracțiunilor săvârșite cu cartele de telefonie mobilă PrePay anonime.</p> <p>La fel este important de menționat că, orice modificare legislativă propusă conduce la restrângerea unor drepturi,</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>mobile, dar puterea de cumpărare a populației este mult superioară celei a populației din Republica Moldova și ponderea utilizatorilor prepaid, la momentul impunerii acestei obligații, era mult mai mică. În al doilea rând, o mare parte din acești utilizatori locuiesc în sate unde nu există puncte de vânzări ale operatorilor și ca urmare vor trebui să meargă la un centru raional sau municipiu pentru a semna contract și a se înregistra. Totodată, rotația acestor utilizatori este foarte mare (adică un utilizator își schimbă cartela cel puțin o dată la doi ani, deci de fiecare dată el va fi nevoit să vină la punctul de vânzare al operatorului să semneze contract). Mulți dintre acești utilizatori, în special cei de la sate, nu se pot deplasa astfel din motive de vârstă sau de sănătate ori din lipsă de mijloace financiare. La aceștia, se adaugă persoanele care, din motive similare, nu dispun de acte de identitate valabile¹². De asemenea, vor exista clienți care nu vor fi adecvat informați despre impunerea unei asemenea obligații, și ca urmare vor fi deconectați. Prin urmare, multe persoane vor rămâne fără conexiune și fără capacitatea de a comunica. În ipoteza impunerii obligației de înregistrare, există riscul suspendării serviciului pentru o mare parte din respectivii abonați. Deconectarea utilizatorilor care nu s-au înregistrat la data limită ar cauza o perturbare gravă a serviciului.</p> <p>III. Respectiva situație de fapt va conduce la o scădere bruscă și considerabilă a accesului populației la serviciile de comunicații electronice, inclusiv la serviciile de urgență 112, creînd un impediment serios în asigurarea serviciului universal și va contribui la reducerea standardelor de trai ale populației și excluderea socială a acesteia. Rolul telefoniei mobile în asigurarea serviciului universal este exemplificat prin evoluția</p>	<p>cu scopul de a apăra per general toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Astfel, impactul acestei categorii de infracțiuni asupra vieții și sănătății persoanei, ordinii și securității publice nu este mai puțin important decât impactul economic invocat de autor în aviz ca fiind primordial.</p> <p>În esență specificăm și momentul că, liderii mondiali de la Forumul Economic Mondial 2018 s-au angajat să consolideze cooperarea cu mai multe părți interesate și acțiunea colectivă pentru a urmări oportunitățile care vin cu identitățile digitale și pentru a asigura protecția drepturilor într-un mod durabil și responsabil. Națiunile Unite au recunoscut anterior importanța abordării „decalajului de identitate” prin Obiectivul său de dezvoltare durabilă 16.9, pentru a „oferi identitate legală pentru toți, inclusiv înregistrarea nașterii, până în 2030”. Industria mobilă a fost prima care s-a angajat public să abordeze toate cele 17 ODD-uri. Cu o bază globală de abonați care a depășit 5 miliarde în 2017, ecosistemul mobil a creat o platformă digitală globală care conectează din ce în</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>ratei de penetrare a telefoniei mobile, care în trimestrul II al anului 2022 a constituit 162%, sau circa 125% luând în calcul doar utilizatorii activi. IV. Ca efect al reducerii numărului de utilizatori, vor scădea semnificativ și veniturile operatorilor, implicit contribuțiile plătite la buget, în special TVA. În trimestrul II al anului 2022, venitul înregistrat pe piața cu amănuntul din vânzările de cartele preplătite reprezenta o pondere de peste 20%. V. Scăderea numărului de utilizatori și reducerea veniturilor operatorilor va conduce și la scăderea investițiilor operatorilor în modernizarea și extinderea rețelelor, în special în zonele rurale (fapt care intră în contradicție cu obiectivele și programele autorităților), și în implementarea noilor tehnologii și servicii. Reducerea investițiilor va conduce implicit la reducerea impozitelor și taxelor achitate la buget în legătură cu importul echipamentelor și contractarea lucrărilor respective, în special TVA. VI. Obligația de înregistrare ar cere cheltuieli mari legate de logistica acestui proces, iar aceste costuri vor fi eventual reflectate în tarifele percepute de la utilizatori. VII. Pentru a se asigura că baza de date este corectă și actualizată, autoritățile trebuie să introducă în lege obligații pentru utilizatori de a informa operatorii despre schimbarea numelui, adresei, schimbarea titularului, furtul, pierderea, vânzarea sau donarea cartelei, încetarea utilizării serviciului, precum și sancțiuni (amenzi) corespunzătoare pentru a asigura respectarea acestei obligații. Respectiva obligație este în măsură a produce o nemulțumire din partea publicului larg, fiind percepută drept o intruziune în viața privată și libertatea utilizatorului.</p> <p>Având în vedere potențialul impact social și economic ale</p>	<p>ce mai mult pe toată lumea. Capacitatea persoanelor de a se înregistra pentru un abonament de telefonie mobilă în nume propriu ar putea debloca accesul la o multitudine de servicii compatibile cu dispozitivele mobile, cum ar fi conturi Mobile Money, servicii de utilități pay-as-you-go, educaționale, de sănătate și alte servicii digitale</p> <p>https://www.gsma.com/mobilefordevelopment/wp-content/uploads/2018/02/Access-to-Mobile-Services-and-Proof-of-Identity.pdf</p> <p>Referitor la faptul declarat de autor despre folosirea neautorizată a identității altor persoane și anume, că nu ar folosi în scopul comiterii infracțiunilor cartele preplătite înregistrate pe nume propriu, comunicăm că Ministerul Justiției a elaborat proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional), numărul unic 533/MJ/2022 în care se regăsesc și propunerile cu uzurparea de identitate și</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>impunerii obligației de înregistrare și utilitatea limitată a acesteia în lupta contra criminalității și terorismului, considerăm că asemenea obligație este un răspuns disproporționat la pericolele pe care le pune lipsa înregistrării. Observăm că proiectul în cauză nu este însoțit de un document de analiză a impactului de reglementare, întocmit în conformitate cu Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, care să reflecte impactul și să argumenteze oportunitatea intervenției, să descrie costurile de conformare ce vor fi suportate de către agenții economici și utilizatorii finali, precum și riscurile iminente care pot duce la eșecul intervenției, să identifice opțiunile alternative de soluționare a problemei, să explice motivele de ce acestea nu au fost luate în considerare</p>	<p>falsul de identitate.</p> <p>Astfel, aspectul furtului de identitate va fi acoperit de legislația națională.</p> <p>În avizul AIS se regăsește și remarca că se va crea un impediment pentru populație la accesul la serviciile de urgență 112, dar nu trebuie de uitat că acest serviciu poate fi accesat și fără ca telefonul să dispună de cartelă, deci nici un risc la acest aspect nu există.</p> <p>O altă obiecție care se regăsește este și aspectul că „<i>păstrarea datelor tuturor abonaților și utilizatorilor înregistrați constituie o interferență disproporționată asupra dreptului la viața privată</i>”, dar aici este de remarcat aspecte referitoare și la alte înregistrări cum ar fi Registrul de stat al conducătorilor auto ori evidențele din Sistemul informațional automatizat „Registrul dactiloscopic” și Sistemul informațional automatizat „Registrul de stat al datelor genetice” care urmează a fi implementat.</p> <p>La acest aspect menționăm că, începând cu 2021, următoarele țări au legi obligatorii privind înregistrarea SIM chiar cu utilizarea biometriei: Bahrain, Bangladesh, Bhutan, China, Nigeria, Pakistan, Peru, Arabia Saudită, Tanzania,</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>Thailanda, Uganda, Emiratele Arabe Unite, Venezuela, Zambia. De menționat că cardurile înregistrate vor facilita identificarea proprietarilor numerelor legate de activitatea infracțională, mai ales în contextul alarmelor false cu bombe. Alertarea în mod fals a instituțiilor specializate de intervenție ce generează alocări de resurse semnificative, resurse care ar putea salva/trata persoane care se află în situații cu adevărat urgente.</p> <p>Totodată, menționez că fiecare străin poate reprezenta o amenințare la adresa securității naționale și, prin urmare, poate fi supus supravegherii. Ca exemplu parlamentul Poloniei a adoptat în iunie 2016, o nouă lege privind obligativitatea înregistrării cartelelor PrePay, pentru a preveni acțiunile teroriste.</p> <p>Datorită modificării propuse, victimele vor putea raporta și escrocherii de tip phishing în speranța că făptuitorii vor fi reținuți.</p> <p>În continuare, prezentăm doar câteva infracțiuni din categoria celor grave, deosebit și excepțional de grave precum și celor cu o rezonanță socială sporită, ce au fost comise prin utilizarea cartelelor</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>SIM PrePay, după cum urmează:</p> <p>1) Escrocherii comise cu utilizarea telefonului prin manipularea victimelor, o metodă frauduloasă prin care infractorii contactează telefonic sau prin servicii de mesagerie vocală (ex: Viber, Telegram, WhatsApp, etc.) victimele, se prezintă că sunt angajați ai diverselor bănci și solicită informații de accesibilitate limitată sub diferite pretexte.</p> <p>2) Circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogii acestora în scop de înstrăinare, săvârșite de grupuri criminale organizate, în proporții deosebit de mari și spălarea banilor. Astfel pe parcursul ultimilor ani a luat amploare comercializarea drogurilor prin intermediul aplicațiilor de mesagerii, în special TELEGRAM, prin crearea magazinelor online. De către infractori pe un număr de telefon exclusiv preplătit, în aplicația TELEGRAM, se creează magazinul online de comercializare a drogurilor, ulterior cartela SIM PrePay cu</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>numărul de telefon pe care a fost creat magazinul, este deconectată de la dispozitiv și distrusă, fapt care face imposibil de identificat și localizat fondatorii, administratorii și alți complici ai schemei infracționale.</p> <p>Spre exemplu, tendințele acestui gen de infracțiuni deja sunt îngrijorătoare, examinând doar perioada anilor 2021-2022 se observă ascendența magazinelor online documentate, după cum urmează: Totodată, conform informațiilor deținute, la moment sunt active peste 150 magazine online de comercializare a drogurilor, la crearea căror au fost utilizate cartele SIM PrePay. Analiza efectuată la compartimentul vizat a relevat că, anual în aplicația TELEGRAM se creează aproximativ 100 de magazine online, iar la crearea și gestionarea unui magazin online, se procură și se utilizează 10 - 15 cartele SIM PrePay.</p> <p>3) Escrocherii comise prin plasarea anunțurilor pe diferite platforme de comercializare (999.md, makler.md etc.)</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>cu prestarea diverselor servicii sau comercializarea unor bunuri, care în final nici nu sunt în posesia infractorilor și prin inducerea în eroare însușesc mijloace bănești ale persoanelor. În context, este de menționat că atât înregistrarea pe platforma de comercializare cât și negocierile/discuțiile purtate de infractor cu victima sunt realizate prin intermediul cartelelor SIM PrePay.</p> <p>4) Apelurile false, efectuate către Serviciul Național Unic pentru Apeluri de Urgență prin utilizarea cartelelor SIM preplătite, marea majoritate cărora poartă un caracter abuziv, non-urgent sau chiar fals. Apelurile false impun cheltuieli din bugetul de stat pentru trimiterea la fața locului a echipajelor de intervenție, mobilizarea personalului, dar și utilizarea carburanților în alimentarea tehnicii de intervenție. Cele mai multe apeluri care se confirmă a fi false sunt alertele cu privire la minare/amenințare cu bombă, tentativele de suicid sau amenințările de aruncare în gol.</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>5) Totodată cartelele preplătite/depersonalizate sunt utilizate de către rețelele de crimă organizată, persoanele care execută pedeapsa în instituțiile penitenciare pentru a îngreuna/tăinui identitatea autorilor infracțiunilor. Astfel, este de menționat că, infractorii utilizează diverse scheme frauduloase pentru a înșela cetățenii Republicii Moldova și a însuși mijloacele financiare, totodată aceștia reușesc într-un final să rămână neidentificați, utilizând în acest sens aceleași cartele SIM preplătite.</p> <p>În fapt, este de menționat că modificarea legislativă propusă nu vizează doar criminalitatea informatică, dar în general criminalitatea, în acest sens riscurile utilizării în continuare a cartelelor preplătite este unul iminent. Or, conform datelor deținute, la fiecare infracțiune înregistrată figurează minim o cartelă preplătită, fapt care de cele mai multe ori influențează negativ asupra operativității stabilirii autorilor și altor</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>complici.</p> <p>Este de menționat că, potrivit avizului Asociației Investitorilor Străini, au fost înaintate unele contra-argumente potrivit cărora introducerea măsurii propuse va fi ineficientă și este puțin probabil ca introducerea unei asemenea măsuri să faciliteze identificarea infractorilor, deoarece aceștia nu ar folosi în scopul comiterii infracțiunilor cartele preplătite înregistrate pe nume propriu. În acest scop, infractorii ar putea folosi:</p> <p>1) ARGUMENT AIS: <i>Cartele din Republica Moldova înregistrate pe numele unor persoane vulnerabile (persoane în etate, persoane cu dizabilități, persoane fără domiciliu, persoane cu venituri scăzute, etc.), inclusiv contra plată, sau pe numele unor persoane juridice.</i></p> <p>CONTRARGUMENT: Într-adevăr, din unele aspecte există posibilitatea ca infractorii să utilizeze cartele SIM înregistrate pe numele unor persoane fizice vulnerabile sau pe numele unor</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>persoane juridice, însă pentru instituțiile de aplicare a legii este deja un reper concret posesia datelor respective pentru stabilirea autorilor sau complicilor acestora. Mai mult ca atât, în perspectivă se ține cont și de aceste scenarii la adaptarea cadrului legal, menționi supra furtului de identitate au fost făcute anterior (sanctiune pentru folosirea identității false și/sau pentru conducătorul persoanei juridice ce nu ține la control infrastructura companiei).</p> <p>2) ARGUMENT AIS: <i>Cartele din Republica Moldova înregistrate pe numele unor persoane terțe, fără știrea acestora (de exemplu, pe bază de acte de identitate furate sau copii de acte de identitate utilizate neautorizat).</i></p> <p>CONTRARGUMENT: Persoanele terțe invocate sunt și persoanele vulnerabile de la pct. 1, unde au fost prezentate argumentele corespunzătoare. După ajustarea cadrului legal, urmează procedura de implementare a acesteia, care presupune elaborarea unui plan de acțiuni cu roluri clare pentru toți actorii,</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>inclusiv operatorii de telefonie mobilă, care vor fi consultați la fiecare etapă despre posibilitățile tehnice și logistice cu punerea la dispoziție, după caz, a informațiilor necesare pentru neadmiterea înregistrării cartelelor SIM pe numele persoanelor terțe (ex.: eventual operatorilor de telefonie mobilă se poate de acordat acces la registrul de stat al populației pentru consultarea datelor despre IDNP, poză, adresă, etc).</p> <p>3) ARGUMENT AIS: <i>Cartele din Republica Moldova înregistrate pe numele unor persoane terțe și care au fost furate;</i></p> <p>CONTRARGUMENT: Pentru acest scenariu este și în interesul operatorilor de telefonie mobilă să cunoască dacă cartele SIM sunt sau nu furate. Or, pentru serviciile utilizate este necesară efectuarea plăților corespunzătoare.</p> <p>4) ARGUMENT AIS: <i>Cartele emise de operatori din state terțe (inclusiv România) în care nu există obligația de înregistrare a utilizatorilor;</i></p> <p>CONTRARGUMENT: Pentru asemenea scenarii urmează a fi puse în aplicare mecanismul de cooperare,</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>inclusiv prin intermediul comisiilor rogatorii internaționale și/sau echipelor comune de investigații.</p> <p>Totodată, este de menționat că într-adevăr, în baza Legii comunicațiilor electronice și a Regulamentului privind organizarea și efectuarea măsurilor speciale de investigații în rețelele de comunicații electronice, furnizorii de comunicații mobile pun la dispoziție informațiile disponibile pe care sunt obligați să le păstreze inclusiv în contextul Legii menționate, însă pentru activitatea de identificare și localizare a utilizatorilor menționată sunt necesare multiple acțiuni de analiză a acestor metadate (suprapuneri, contrapuneri și comparații) și efectuarea măsurilor speciale de investigații.</p> <p>În contextul celor menționat anterior – de a vedea lucrurile prin prisma victimelor și martorilor infracțiunilor (autorii apelurilor 112 inclusiv), specificăm că pe lângă aplicabilitatea localizării automate a apelantului 112, faptul că autoritățile nu posedă datele personale reprezintă un impediment serios în partea ce ține de reacționare și mai ales în evaluarea riscurilor cu</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>privire la evenimentul/ incidentul înregistrat.</p> <p>Scurgerea datelor personale reprezintă un risc a cărei abordare impune întreprinderea acțiunilor nemijlocite de către actorii implicați pentru a evita asemenea scenarii, fapt care obligatoriu va fi indicat în planul de acțiuni de implementare a acțiunii nominalizate, în cazul acceptării modificărilor nemijlocite. În aceeași ordine de idei cu statut de avantaje ale modificării propuse, notăm că o persoană de bună credință utilizează 1 – 2 cartele SIM pentru uz propriu. Cel mai probabil pentru o asemenea persoană nu va fi o problemă să apeleze distribuitorul oficial pentru asigurarea perfectării tuturor activităților contractuale necesare, inclusiv de colectare a datelor personale. În acest sens, posibil este cazul ca să fie examinată oportunitatea cu privire la vânzarea acestora doar la distribuitorul oficial, analogic abonamentelor.</p> <p>Este de menționat că în acest sens s-a expus și AIS, menționând că limitarea vânzării cartelelor doar în unitățile abilitate nu va genera incomodități pentru</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>clienți (cozi imense, timp pierdut și nemulțumirea clienților), dar ar putea provoca colapsul sistemului de vânzări și deservire a clienților utilizatori de servicii de comunicații electronice. Astfel, tocmai pentru aceste aspecte, după adaptarea cadrului legal, pentru punerea în aplicare se vor stabili termene de implementare și actorii care vor fi implicați în proces, iar opțiunea de bază este de a trece etapizat la noul model.</p> <p>În contextul celor menționate supra, constatăm că însăși companiile de telecomunicații, care prestează servicii de telefonie mobilă, suportă pagube materiale în cazurile numite „SIM BOX” (direcționarea apelurilor prin conexiunea VoIP și conectarea apelului ca trafic local, permițând operatorului „SIM BOX” să ocolească tarifele internaționale înalte și să reducă prețurile practicate de operatorii rețelelor mobile locale), infracțiuni calificate la art. 260⁶ și 261 Cod Penal al Republicii Moldova.</p> <p>Adăugător, reiterăm faptul că, Convenția europeană a drepturilor omului permite ingerința în viața privată și de</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>familie, în măsura în care aceasta este reglementată de lege și este o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.</p> <p>Totodată, Directiva 2006/24/CE privind păstrarea datelor generate sau prelucrate în legătură cu furnizarea serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice prevede în alineatul (4) că astfel de restricție (<i>interzicerea procurării și utilizării unei cartele neîntregenerate</i>) este necesară, adecvată și proporționată în cadrul unei societăți democratice pentru scopuri specifice ordinii publice, de exemplu: garantarea siguranței naționale (<i>siguranța statului</i>), apărare, siguranță publică sau prevenirea, cercetarea, detectarea și urmărirea penală a infracțiunilor sau a utilizării neautorizate a sistemelor de comunicații electronice.</p> <p>Astfel, în mai multe state din Europa, inclusiv statele Uniunii Europene (precum: Albania, Andorra, Armenia,</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>Austria, Azerbaidjan, Bulgaria, Franța, Georgia, Germania, Grecia, Ungaria, Italia, Liechtenstein, Luxemburg, Muntenegru, Norvegia, Polonia, Slovacia, Spania, Suedia, Elveția etc.) este implementată cerința de înregistrare a cartelelor SIM preplătite (prin prezentarea pașaportului sau ID-ului UE la punctul de vânzare, iar în unele cazuri se solicită și locul de ședere în țara respectivă).</p> <p>Cu aceeași problemă s-a confruntat și România și anume: Constituția României prevede un regim cvasi-similar în ceea ce privește restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți. În aceste condiții, reținerea identității utilizatorilor cartelelor preplatite nu reprezintă și nu a reprezentat niciodată o problemă reală, întrucât prevederile constituționale o permit. Neclară inițial a fost modalitatea de reținere a datelor și garanțiile care să însoțească această procedură: Curtea Constituțională a reținut că una dintre deficiențele reglementării este că nu obligă persoana care colectează datele cu caracter personal să garanteze confidențialitatea, securitatea și utilizarea acestora potrivit scopului stabilit de lege.</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>Primordial, pentru a asigura securitatea prelucrării datelor cu caracter personal și respectarea drepturilor fundamentale ale omului, reținerea acestora ar trebui realizată doar de operatori de date cu caracter personal autorizați în condițiile legii.</p> <p>În final se propune interzicerea comercializării cartelelor preplătite depersonalizate cu impunerea obligativității vânzării cartelelor de telefonie mobilă de către operatorii de telefonie mobilă doar la prezentarea buletinului de identitate și înregistrarea cartei pe numele persoanei care a cumpărat-o. Această propunere corespunde principiul proporționalității și previzibilității în raport cu respectarea dreptului la viața privată.</p> <p>La momentul actual temeiul de modificare a legislației este dictat de numărul ridicat de infracțiuni, comise în ultimii ani prin intermediul cartelelor preplătite/depersonalizate fapt ce duce la îngreunarea, sau chiar imposibilitatea identificării persoanelor bănuite de comiterea acestora. Astfel, accentuăm propunerea ca comercializarea</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>cartelelor SIM preplătite să fie doar în punctele de vânzări cu operatori de date cu caracter personal autorizați în condițiile legii.</p> <p>Cu titlu de exemplu, se specifică cauza Breyer împotriva Germaniei (<i>Hotărârea din 30.01.2020 [Secția a V-a]</i>), în care Curtea europeană pentru Drepturile Omului a menționat că: „înregistrarea prealabilă a clienților de telefonie mobilă simplifică mult și accelerează investigarea efectuată de către agențiile de aplicare a legii; așadar, ea putea contribui la aplicarea efectivă a legii și la prevenirea dezordinilor și a comiterii de infracțiuni. [...] Faptul că se pune în discuție îngrijorări referitoare la securitatea națională justifică, de asemenea o ingerință în viața privată. ”</p> <p>Totodată, se afirmă că în contextul internațional existent, dominat de lupta împotriva criminalității organizate și în special a formelor sale grave ori cu caracter transfrontalier, precum și a actelor de terorism, este nevoie de un cadru clar definit și adoptarea unor norme privind datele necesare pentru înregistrarea utilizatorilor de cartele preplătite, în cazul persoanelor fizice,</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>persoane fizice cetățeni străini, persoane juridice sau alte forme de organizare, precum și în cazul persoanelor care desfășoară activități independente sau profesii libere, extinderea reglementărilor privind identificarea, colectarea și prelucrarea datelor prevăzute pentru utilizatorii de cartele preplătite și în cazul încheierii contractelor la distanță, colectarea și stocarea datelor utilizatorilor – în condiții similare legislației generale în domeniul comunicațiilor electronice, aplicabilitatea cadrului general al legislației în domeniul protecției și prelucrării datelor cu caracter personal, termenul limită de prelucrare a datelor, condițiile în care utilizatorii pot opta pentru continuarea sau încetarea serviciului de comunicații electronice.</p> <p>Tehnologiile privind comunicațiile electronice se schimbă rapid și este posibil ca cerințele legitime ale autorităților competente să evolueze. În această ordine de idei, se comunică că legea trebuie să fie capabilă să țină pasul cu evoluția circumstanțelor (<i>Rekvényi împotriva Ungariei (MC)</i>, 1999, pct. 34).</p>
S.A Moldtelecom	59. SA „Moldtelecom”, comunică despre faptul că a analizat	Se acceptă

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025. Astfel, Programul își propune stabilirea unui set de obiective și acțiuni pe termen mediu privind prevenirea și combaterea criminalității în Republica Moldova, într-o manieră eficientă concentrată pe rezultate, care să diminueze acest fenomen. De asemenea, proiectul Hotărârii de Guvern asigură transpunerea unui set major de obiective strategice incluse în Strategia Națională de dezvoltare „Moldova 2030”.</p> <p>Respectiv, în urma analizării proiectului enunțat supra, SA „Moldtelecom” comunică despre faptul că susține totalmente obiectivele incluse în prezentul proiect de act normativ, în special cele ce țin de fortificare mecanismelor de combatere a infracțiunilor din Capitolul XI „Infracțiuni Informatice și Infracțiuni în Domeniul Telecomunicațiilor”, din Codul Penal.</p> <p>Mai mult, SA „Moldtelecom”, opinează asupra faptului că societatea antreprenorială, autoritățile publice și societatea civilă sunt suficient de pregătite pentru a grăbi procesul de implementare a pct. 1.6.1 „Modificarea Legii Nr. 241/2007 privind comunicațiile electronice, prin interzicerea procurării unei cartele preplătite de telefonie mobilă fără prezentarea buletinului de identitate, permis de ședere, alt act ce atestă identitatea persoanei, precum înregistrarea cartelei pe numele persoanei care a cumpărat-o” și pct. 1.6.2 „Crearea instrumentelor regulatorii necesare în scopul obligării utilizatorilor de internet de a se autentifica cu numărul de telefon (național/internațional) la rețele WiFi publice (prin: identificarea listei actelor normative ce urmează a fi modificate elaborarea proiectului de act normativ)”.</p>	<p>Au fost operate modificări conform propunerii</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	Astfel, SA „Moldtelecom”, consideră ca termenele de referință indicate pentru realizarea acțiunilor sus specificate pot fi modificate prin reducerea acestora, după cum urmează: pentru pct.1.6.1. trimestru IV 2023, cu o perioadă de tranziție pentru înregistrarea utilizatorilor care deja posedă o cartelă preplătită până în trimestru I 2025, iar pentru pct.1.6.2. pentru trimestru I 2024, fapt care va contribui la stabilirea unei situații de siguranță mai rapidă, pentru toți actorii implicați.	
Agencia Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	Comunică lipsa obiecțiilor	
Ministerul Educației și Cercetării	Susține proiectul fără obiecții și propuneri	
Serviciul de Informații și Securitate	Comunică lipsa de obiecții și propuneri	
Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	Menționează despre lipsa de obiecții și propuneri	
Agencia Servicii Publice	Comunică despre susținerea proiectului în lipsa obiecțiilor și propunerilor.	

Secretar general al ministerului

Serghei DIACONU

Nr. 88
25 octombrie 2022

Dnei Ana REVENCO
Ministru al Afacerilor Interne

Copie: Dlui Andrei SPÎNU
Ministru al Infrastructurii și Dezvoltării Regionale

Re: Propunerea MAI privind interzicerea comercializării și utilizării cartelelor preplătite anonime pentru servicii de comunicații mobile

Stimată Doamnă Ministru,

La 3 octombrie curent, pe pagina web particip.gov.md a fost publicat pentru consultare publică proiectul de Hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 (număr unic 721/MAI/2022), înaintat de MAI.

Potrivit acestui proiect, una din cauzele criminalității informatice ar fi comercializarea cartelelor de telefonie mobilă PrePay fără a identifica cumpărătorul acestora. În acest context, Planul de acțiuni (pct. 1.6) prevăzut de Program urmărește diminuarea fenomenului de utilizare a serviciilor de telecomunicații anonime la săvârșirea infracțiunilor către 2025, **prin (i) interzicerea comercializării cartelelor preplătite anonime pentru servicii de comunicații mobile și (ii) înregistrarea cartelelor de acest gen aflate în posesia utilizatorilor finali**. Termenul de elaborare a proiectului pentru modificarea corespunzătoare a Legii comunicațiilor electronice nr. 241/2007 este trimestrul I al anului 2025.

Asociația Investitorilor Străini consideră că asemenea schimbare nu va contribui semnificativ la reducerea criminalității informatice, dar va avea în schimb un impact negativ puternic pe plan economic și social.

În sprijinul afirmației de mai sus, prezentăm trei studii internaționale și mai multe articole în care au fost analizate presupusele beneficii și efectele negative ale unei asemenea reglementări, precum și ineficacitatea acestei măsuri pentru atingerea obiectivului propus:

- Raportul GSMA „The Mandatory Registration of Prepaid SIM Card Users”, White Paper – November 2013¹;
- Raportul „Privacy Rights and Prepaid Communication Services - A survey of prepaid mobile phone regulation and registration policies among OECD member states, Centre for Policy Research on Science and Technology Simon Fraser University Vancouver - March 2006²;
- Raportul GSMA “Digital Identity Access to Mobile Services and Proof of Identity 2021”³;
- Articole semnate de Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki (APADOR-CH)⁴, etc.

¹https://www.gsma.com/publicpolicy/wp-content/uploads/2016/09/GSMA2013_WhitePaper_MandatoryRegistrationofPrepaidSIM-Users.pdf.

² <http://www.sfu.ca/cprost/prepaid/docs/Gow-PrivacyRightsAndPrepaidCommunicationServices.pdf>.

³ [Digital-Identity-Access-to-Mobile-Services-and-Proof-of-Identity-2021_SPREADs.pdf \(gsma.com\)](#)

⁴http://adevarul.ro/news/societate/de-nu-vrea-curtea-constitutionala-cartele-prepay-si-wi-fi-doar-buletinul-1_54bd3a39448e03c0fdc06f9c/index.htm;

<https://playtech.ro/2014/prepay-cu-buletinul-efecte-nocive/>;

<http://www.apador.org/internetul-cu-buletinul-neconstitutional/>.

1. Ineficiența măsurii propuse

Deși multe state aplică asemenea restricții, nu există dovezi empirice publicate care să arate o legătură directă între introducerea acestor politici și o reducere a activităților legate de criminalitate.

Este puțin probabil ca introducerea unei asemenea măsuri să faciliteze identificarea infractorilor, deoarece aceștia nu ar folosi în scopul comiterii infracțiunilor cartele preplătite înregistrate pe nume propriu. În acest scop, infractorii ar putea folosi:

- cartele din Republica Moldova înregistrate pe numele unor persoane vulnerabile (persoane în etate, persoane cu dizabilități, persoane fără domiciliu, persoane cu venituri scăzute, etc.), inclusiv contra plată, sau pe numele unor persoane juridice;
- cartele din Republica Moldova înregistrate pe numele unor persoane terțe, fără știrea acestora (de exemplu, pe bază de acte de identitate furate sau copii de acte de identitate utilizate neautorizat);
- cartele din Republica Moldova înregistrate pe numele unor persoane terțe și care au fost furate;
- cartele emise de operatori din state terțe (inclusiv România) în care nu există obligația de înregistrare a utilizatorilor⁵;
- cartele emise de operatori din state terțe în care nu există obligația de înregistrare a utilizatorilor și care sunt comercializate pe teritoriul Republicii Moldova (de exemplu, Simtravel)⁶.

Introducerea unei asemenea măsuri ar conduce la crearea unei „piețe negre” a cartelelor preplătite. De asemenea, înregistrarea noilor utilizatori prepaid la punctele de vânzare care aparțin distribuitorilor operatorului (de exemplu chioșcuri sau alimentare), în special în regiuni, va genera riscul că înregistrările să fie de o calitate neadecvată sau să fie intenționat distorsionate, cu introducerea datelor inexistente sau folosirea neautorizată a identității altor persoane, inclusiv înregistrate anterior. Inducerea autorităților pe o pistă falsă ar crea obstacole suplimentare pentru ancheta penală. Totodată, înregistrarea pe numele altei persoane ar putea fi folosită de infractori ca probă că nu au folosit de fapt cartela.

Comisia Europeană a refuzat să dea curs solicitării unor state membre ale Uniunii Europene privind impunerea unei obligații de înregistrare a utilizatorilor de cartele preplătite la nivel comunitar, constatând că nu a fost dovedită eficiența acestor măsuri la nivel național, motiv pentru care nu este convinsă de necesitatea de a acționa în acest domeniu la nivelul Uniunii Europene⁷. Pentru motive similare, unele state, care au introdus asemenea obligație, au anulat-o ulterior (de exemplu, Mexic). În trecut, au fost

⁵ A se vedea anexa la Raportul GSMA “Digital Identity Access to Mobile Services and Proof of Identity 2021”, menționat mai sus.

⁶ A se vedea Simtravel.md.

⁷ Raportul Consiliului și Parlamentului European COM(2011) 225 final din 18.04.2011 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2011:0225:FIN>): „Ponderea utilizatorilor de telefonie mobilă care folosesc servicii preplătite variază în UE. Unele state membre au susținut că, în special atunci când sunt achiziționate într-un alt stat membru, cartelele SIM preplătite, ai căror posesori nu sunt identificați, ar putea fi, de asemenea, utilizate de persoane implicate în activități infracționale ca mijloc de evitare a identificării în cursul cercetării penale. Șase state membre (Danemarca, Spania, Italia, Grecia, Slovacia și Bulgaria) au adoptat măsuri care necesită înregistrarea cartelor SIM preplătite. Acestea și alte state membre (Polonia, Cipru, Lituania) au susținut opțiunea adoptării de măsuri la nivelul UE pentru înregistrarea obligatorie a identității utilizatorilor de servicii preplătite. **Eficacitatea acestor măsuri naționale nu a fost dovedită. Au fost evidențiate limitări potențiale, de exemplu, în cazurile de furt de identitate sau atunci când cartela SIM este achiziționată de un tert ori atunci când un utilizator activează serviciul de roaming prin conectarea cu o cartelă cumpărată într-o țară terță. În general, Comisia nu este convinsă de necesitatea de a acționa în acest domeniu la nivelul UE în acest stadiu.**”

comise atacuri teroriste în mai multe țări europene în care a fost implementată asemenea măsură (Franța, Germania, Spania, Belgia), care nu au putut fi prevenite de asemenea reglementare⁸.

Merită de menționat că în baza Legii comunicațiilor electronice și a Regulamentului privind modul de organizare și efectuare a măsurilor speciale de investigații în rețelele de comunicații electronice, furnizorii de comunicații mobile oferă organelor abilitate o multitudine de metadate (date despre localizare, date despre trafic, etc.) care permit urmărirea, identificarea și localizarea utilizatorilor.

2. Atingerile aduse dreptului la viață privată și îngrădirea libertății de exprimare

În Hotărârea sa din 21.12.2016 pe cauzele C-203/15 și C-698/15 Tele2 Sverige și Watson⁹, Curtea Europeană de Justiție a apreciat că o obligație generală și nediferențiată de păstrare a datelor tuturor abonaților și utilizatorilor înregistrați constituie o interferență disproporționată asupra dreptului la viața privată. Asemenea obligație de păstrare a datelor trebuie să fie aplicată indivizilor concreți, în privința cărora există suspiciuni rezonabile, bazate pe probe obiective, de implicare în activități criminale. Astfel, prin măsura propusă va fi limitat dreptul la viață privată a persoanelor care nu sunt implicate în activitate criminală sau terorism și care au un interes legitim pentru ascunderea identității sau pur și simplu o fac din preferință personală. Proiectul în cauză ar putea fi perceput de populație ca pe o tentativă de instituire a unei supravegheri generale de tip "Big Brother".

De asemenea, prin acest proiect vor fi create riscuri semnificative pentru scurgerea sau pierderea datelor personale (și pericole ulterioare, cum ar fi sustragerea identității). Multe persoane vor fi reticente să-și transmită copia buletinului de identitate vânzătorului unui chioșc. În acest sens, notăm precaritatea condițiilor în care vor fi păstrate datele cu caracter personal ale utilizatorilor de cartele preplătite. Cartelele preplătite sunt vândute de un număr foarte mare de comercianți (chioșcuri, alimentare, PECO, supermarketuri, oficii poștale, etc.), mai mare decât al celor care se preocupă de vânzarea abonamentelor. Fiecare vânzător de cartele va primi de la fiecare cumpărător un formular cu date personale și/sau copia buletinului de identitate. Astfel, fiecare vânzător va deține o bază de date cu numele, prenumele, IDNP, domiciliul, seria și numărul buletinului de identitate ale celor care au cumpărat cartele. Posibilitatea de a asigura efectiv securitatea și confidențialitatea acestor date este vădit limitată. În mod clar, mulți utilizatori nu vor avea încrederea că datele cu vădit caracter personal pe care le pun la dispoziție vor fi înregistrate și păstrate în condiții de confidențialitate și vor fi reticenți să comunice asemenea date și/sau să lase copia buletinului său de identitate unor asemenea vânzători.

Există și alte consecințe practice destul de neplăcute care rezultă din lăsarea datelor personale la îndemâna oricui, fără nicio garanție de securitate. Astfel, cetățenii se pot pomeni că figurează într-o bază de date oficială drept cumpărător al mai multe cartele preplătite pe care, în realitate, nu le-au cumpărat și care au fost folosite, pe numele lor, în scopuri neidentificate. Confrunțați cu premisa că sunt cumpărători ai acestor cartele, acești cetățeni vor fi puși în fața unei misiuni practic imposibile de a demonstra autorităților sau altor persoane interesate că, de fapt, ei nu au procurat cartelele respective.

⁸ Legislația a 20 din cele 35 state membre ale OECD (Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare) nu prevede obligația operatorilor de a colecta date despre identitatea utilizatorului prepaid. Cel puțin 5 din aceste state (Marea Britanie, Cehia, Canada, Mexic, Noua Zeelandă) au examinat și, în urma unui proces de consultare, au respins politica care impune înregistrarea. Alte state membre ale OECD în care operatorii nu au asemenea obligație sunt Statele Unite, Israel, Irlanda, Austria, Suedia, Finlanda, Islanda, Luxembourg, Estonia, Letonia, Lituania, Portugalia, Polonia, Coreea, Noua Zeelandă, Slovenia și Chile. Mai multe state vecine, inclusiv România, Țările Baltice, de asemenea, nu au impus această restricție. Sursa: Raportul GSMA „The Mandatory Registration of Prepaid SIM Card Users”, White Paper – November 2013 (https://www.gsma.com/publicpolicy/wp-content/uploads/2016/09/GSMA2013_WhitePaper_MandatoryRegistrationofPrepaidSIM-Users.pdf).

⁹

Restricționarea vânzării cartelelor doar în unitățile abilitate să încheie și abonamente (magazinele operatorilor și partenerilor acestora), **a căror număr este limitat**, nu poate fi o soluție. Acestea **abia fac față cererii de deservire din partea utilizatorilor cu contract**, iar necesitatea înregistrării a peste 2 milioane de utilizatori prepaid nu doar că va genera incomodități pentru clienți (cozi imense, timp pierdut și nemulțumirea clienților), dar ar putea provoca colapsul sistemului de vânzări și deservire a clienților utilizatori de servicii de comunicații electronice. Tocmai pentru fluidizarea comerțului cu cartele s-a ajuns la folosirea unor alți distribuitori, pe lângă cei care încheie abonamente.

Respectiv, autoritățile abilitate trebuie să fie conștiente că niciun furnizor nu va putea garanta veridicitatea informației cu privire la identitatea utilizatorului. Identificarea utilizatorului poate fi doar ca o măsură de ordonare a datelor în acest domeniu, însă nicidecum un instrument de identificare a infractorilor sau de reducere a infracționalității.

3. Impactul socio-economic negativ

Furnizarea serviciilor pe bază de cartele preplătite anonime reprezintă o practică răspândită în lume. Totuși, chiar dacă unele țări au interzis asemenea servicii, la examinarea oportunității permiterii sau interzicerii prestării unor asemenea servicii, trebuie să se țină cont de circumstanțele specifice ale țării, fapt evidențiat și în raportul GSMA „The Mandatory Registration of Prepaid SIM Card Users”, White Paper – November 2013¹⁰.

Ținând cont de condițiile locale și regionale din Republica Moldova, menționăm următoarele riscuri de ordin social și economic:

- I. Conform raportului ANRCETI pentru trimestrul II al anul 2022¹¹, în Republica Moldova există aproape 3,4 milioane utilizatori pe bază de cartele preplătite (din care circa 80% sunt activi), ceea ce reprezintă circa 66% din numărul total de utilizatori. Având în vedere numărul de utilizatori prepaid activi, **asigurarea practică a obligației de înregistrare se impune ca fiind extrem de dificilă**, punctele de vânzări ale operatorilor nefiind echipate pentru a asigura logistica înregistrării identității utilizatorilor și va fi necesar un efort masiv pentru a forța utilizatorii existenți să se înregistreze.
- II. Interdicția utilizării serviciilor în baza cartelelor preplătite poate **lovi în cele mai vulnerabile păături ale populației și va trezi foarte multe nemulțumiri**, profilul utilizatorilor prepaid cuprinzând, în special, populația din zonele rurale, persoanele cu venituri mici, persoanele în etate, tinerii.

În primul rând, în comparație cu abonamentul, cartelele preplătite implică cheltuieli mult mai mici pentru utilizatori, deoarece le permit utilizatorilor să reîncarce contul doar atunci când au nevoie să folosească serviciile (adică nu sunt obligați achite o plată lunară ca la abonament), să-și controleze cheltuielile (consumă doar atât cât au în cont) și să nu piardă creditul neutilizat. Ca urmare a interzicerii cartelelor preplătite, serviciile mobile vor deveni semnificativ mai scumpe și inaccesibile pentru o bună parte din populație care le utiliza anterior.

Situația în Republica Moldova nu se compară cu situația din alte state europene unde există obligația de înregistrare a utilizatorilor de servicii de comunicații mobile, dar puterea de cumpărare a populației este mult superioară celei a populației din Republica Moldova și ponderea utilizatorilor prepaid, la momentul impunerii acestei obligații, era mult mai mică.

În al doilea rând, o mare parte din acești utilizatori locuiesc în sate unde nu există puncte de vânzări ale operatorilor și ca urmare vor trebui să meargă la un centru raional sau municipiu pentru a semna contract și a se înregistra. Totodată, rotația acestor utilizatori este foarte mare (adică un

¹⁰ Pag. 20, https://www.gsma.com/publicpolicy/wp-content/uploads/2016/09/GSMA2013_WhitePaper_MandatoryRegistrationofPrepaidSIM-Users.pdf.

¹¹ [Rapoarte statistice trimestriale | ANRCETI](#)

utilizator își schimbă cartela cel puțin o dată la doi ani, deci de fiecare dată el va fi nevoit să vină la punctul de vânzare al operatorului să semneze contract).

Mulți dintre acești utilizatori, în special cei de la sate, nu se pot deplasa astfel din motive de vârstă sau de sănătate ori din lipsă de mijloace financiare. La aceștia, se adaugă persoanele care, din motive similare, nu dispun de acte de identitate valabile¹². De asemenea, vor exista clienți care nu vor fi adecvat informați despre impunerea unei asemenea obligații, și ca urmare vor fi deconectați. Prin urmare, multe persoane vor rămâne fără conexiune și fără capacitatea de a comunica.

În ipoteza impunerii obligației de înregistrare, există riscul suspendării serviciului pentru o mare parte din respectivii abonați. Deconectarea utilizatorilor care nu s-au înregistrat la data limită ar cauza o perturbare gravă a serviciului.

- III. Respectiva situație de fapt va conduce la o scădere bruscă și considerabilă a accesului populației la serviciile de comunicații electronice, inclusiv la serviciile de urgență 112, creînd un impediment serios în asigurarea serviciului universal și va contribui la reducerea standardelor de trai ale populației și excluderea socială a acesteia. Rolul telefoniei mobile în asigurarea serviciului universal este exemplificat prin evoluția ratei de penetrare a telefoniei mobile, care în trimestrul II al anului 2022 a constituit 162%, sau circa 125% luând în calcul doar utilizatorii activi.
- IV. Ca efect al reducerii numărului de utilizatori, **vor scădea semnificativ și veniturile operatorilor, implicit contribuțiile plătite la buget, în special TVA.** În trimestrul II al anului 2022, venitul înregistrat pe piața cu amănuntul din vânzările de cartele preplătite reprezenta o pondere de peste 20%.
- V. Scăderea numărului de utilizatori și reducerea veniturilor operatorilor va conduce și la **scăderea investițiilor operatorilor în modernizarea și extinderea rețelelor, în special în zonele rurale (fapt care intră în contradicție cu obiectivele și programele autorităților), și în implementarea noilor tehnologii și servicii.** Reducerea investițiilor va conduce implicit la **reducerea impozitelor și taxelor achitate la buget în legătură cu importul echipamentelor și contractarea lucrărilor respective, în special TVA.**
- VI. Obligația de înregistrare ar cere cheltuieli mari legate de logistica acestui proces, **iar aceste costuri vor fi eventual reflectate în tarifele percepute de la utilizatori.**
- VII. Pentru a se asigura că baza de date este corectă și actualizată, autoritățile trebuie să introducă în lege obligații pentru utilizatori de a informa operatorii despre schimbarea numelui, adresei, schimbarea titularului, furtul, pierderea, vânzarea sau donarea cartelei, încetarea utilizării serviciului, precum și sancțiuni (amenzi) corespunzătoare pentru a asigura respectarea acestei obligații. Respectiva obligație este în măsură a produce o nemulțumire din partea publicului larg, fiind percepută drept o intruziune în viața privată și libertatea utilizatorului.

Având în vedere potențialul impact social și economic ale impunerii obligației de înregistrare și utilitatea limitată a acesteia în lupta contra criminalității și terorismului, considerăm că asemenea obligație este un răspuns disproporționat la pericolele pe care le pune lipsa înregistrării.

Observăm că proiectul în cauză nu este însoțit de un document de analiză a impactului de reglementare, întocmit în conformitate cu Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, care să reflecte impactul și să argumenteze oportunitatea intervenției, să

¹² Majoritatea covârșitoare a acestor persoane sunt, prin urmare, expuși unui risc mai mare de excludere digitală, socială și financiară, deoarece mobilul poate fi singurul lor mijloc de a accesa informații și servicii online. A se vedea anexa la Raportul GSMA "Digital Identity Access to Mobile Services and Proof of Identity 2021", menționat mai sus.

descrie costurile de conformare ce vor fi suportate de către agenții economici și utilizatorii finali, precum și riscurile iminente care pot duce la eșecul intervenției, să identifice opțiunile alternative de soluționare a problemei, să explice motivele de ce acestea nu au fost luate în considerare.

Avem ferma convingere că obiectivele urmărite de autori pot fi atinse prin alte metode mai puțin intruzive.

În speranța că veți lua în considerare cele expuse, Vă mulțumim anticipat și suntem la dispoziția Dumneavoastră pentru a argumenta poziția expusă mai sus.

Cu profund respect,

Director executiv

Ana Groza



Notă: Asociația Investitorilor Străini reunește 23 companii – cei mai mari investitori din Republica Moldova, investițiile cărora provin din 14 țări, cu peste **20.000 de angajați**. Volumul total al investițiilor companiilor-membre FIA depășește **2 miliarde 200 milioane euro**, ceea ce constituie aproximativ **18% din PIB**.



Nr. 01-10/11598 din 26.10.2022

La nr. _____ din _____

Doamnei Ana REVENCO
Ministru al Afacerilor Interne

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 75

Stimată Doamnă ministru,

Ab intio, SA „MOLDTELECOM”, prezintă salutul instituției pe care o reprezentați și speră la continuarea relațiilor de colaborare fructuoase dintre Ministerul Afacerilor Interne și SA „Moldtelecom”, în calitate de prestator de servicii și rețele de comunicații electronice cu acoperire națională. Bordul administrativ al SA „Moldtelecom”, ține să Vă asigure de susținerea completă, în parametri prestabiliți de legislația în vigoare, pentru executarea mandatului pe care îl realizați.

Totodată, SA „Moldtelecom”, comunică despre faptul că a analizat proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025. Astfel, Programul își propune stabilirea unui set de obiective și acțiuni pe termen mediu privind prevenirea și combaterea criminalității în Republica Moldova, într-o manieră eficientă concentrată pe rezultate, care să diminueze acest fenomen. De asemenea, proiectul Hotărârii de Guvern asigură transpunerea unui set major de obiective strategice incluse în Strategia Națională de dezvoltare „Moldova 2030”.

Respectiv, în urma analizării proiectului enunțat supra, SA „Moldtelecom” comunică despre faptul că susține totalmente obiectivele incluse în prezentul proiect de act normativ, în special cele ce țin de fortificare mecanismelor de combatere a infracțiunilor din Capitolul XI „Infracțiuni Informatică și Infracțiuni în Domeniul Telecomunicațiilor”, din Codul Penal. Mai mult, SA „Moldtelecom”, opinează asupra faptului că societatea antreprenorială, autoritățile publice și societatea civilă sunt suficient de pregătite pentru a grăbi procesul de implementare a pct. 1.6.1 „*Modificarea Legii Nr. 241/2007 privind comunicațiile electronice, prin interzicerea procurării unei cartele preplătite de telefonie mobilă fără prezentarea buletinului de identitate, permis de ședere, alt act ce atestă identitatea persoanei, precum și înregistrarea cartelei pe numele persoanei care a cumpărat-o*” și pct. 1.6.2 „*Crearea instrumentelor regulatorii necesare în scopul obligării utilizatorilor de internet de a se autentifica cu numărul de telefon (național/internațional) la rețele WiFi publice (prin: identificarea listei actelor normative ce urmează a fi modificate și elaborarea proiectului de act normativ)*”.

Astfel, SA „Moldtelecom”, consideră ca termenele de referință indicate pentru realizarea acțiunilor sus specificate pot fi modificate prin reducerea acestora, după cum urmează: pentru pct.1.6.1. trimestru IV 2023, cu o perioadă de tranziție pentru înregistrarea utilizatorilor care deja posedă o cartelă preplătită pînă în trimestru I 2025, iar pentru pct.1.6.2. pentru trimestru I 2024, fapt care va contribui la stabilirea unei situații de siguranță mai rapidă, pentru toți actorii implicați.

În speranța că propunerea înaintată va fi examinată și acceptată, rugăm să agreeți, dna Revenco, expresia distinselor noastre considerațiuni.

Cu respect,

Director general

Ex. Silvia Bojoga
tel. (022)570-200
e-mail: silvia.bojoga@moldtelecom.md

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE al RM		
DIRECȚIA MANAGEMENT INSTITUȚIONAL		
SECȚIA MANAGEMENT DOCUMENTE		
Intrare Nr.	7221	
"28"	10	2022

Alexandru CIUBUC



Republic of Moldova, Chișinău, MD-2012, 134, Ștefan cel Mare și Sfânt Ave.
Phone: +373 22 820 026, email: office@egov.md, web: <http://www.egov.md>

Nr. 3007 – 168 din 11.10.2022
La nr. _____ din _____

Ministerul Afacerilor Interne

copie: Cancelaria de Stat

Instituția publică „Agenția de Guvernare Electronică” (AGE) a examinat ***proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 (număr unic 721/MAI/2022), autor – Ministerul Afacerilor, remis spre avizare***, și, în limitele competențelor instituției, comunicăm următoarele obiecții **la proiectul Planului acțiuni** pentru implementarea Programului:

1. Considerăm că ***acțiunea 1.2.3*** urmează a fi examinată suplimentar din punct de vedere a oportunității creării unei platforme naționale de raportare a incidentelor în mediul online. În context, menționăm că, în conformitate cu prevederile art.10 alin.(1) din Legea nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, Hotărârii Guvernului nr.482/2020 privind aprobarea unor măsuri necesare pentru asigurarea securității cibernetice la nivel guvernamental și modificarea Hotărârii Guvernului nr.414/2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat, Instituția Publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” (în continuare - STISC), în calitate sa de Centru guvernamental de reacție la incidente de securitate cibernetică (în continuare - CERT Gov), constituie punctul unic de contact și de raportare a incidentelor de securitate cibernetică a Guvernului, responsabil de asigurarea securității cibernetice a sistemelor și resurselor informaționale de stat. Una din atribuțiile STISC în calitate de CERT Gov este de a crea și implementa Sistemul informațional „Registrul de stat al incidentelor de securitate cibernetică”, potrivit pct.3 din Hotărârea Guvernului nr.388/2022 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Registrul de stat al incidentelor de securitate cibernetică”. De asemenea, conform pct.5 sbp. 7) și sbp.8) ale Măsurilor necesare pentru asigurarea securității cibernetice la nivel guvernamental, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 482/2020, CERT Gov are atribuția de a asigura evidența amenințărilor, vulnerabilităților în spațiul cibernetic și incidentelor de securitate cibernetică identificate sau raportate.

În cazul în care vor fi aduse argumente de rigoare pentru păstrarea platformei sus-menționate, considerăm necesar de exclus Agenția de Guvernare Electronică din lista instituțiilor responsabile, deoarece realizarea acestei acțiuni nu corespunde întocmai mandatului instituției.

2. **Acțiunea 6.2.2** considerăm necesar de reformulat, întrucât, în opinia noastră, este una ambiguă, în special prin prisma indicatorilor de monitorizare. În același context, propunem de exclus Agenția de Guvernare Electronică din lista instituțiilor responsabile, deoarece nu este clar care ar fi implicarea Agenției în realizarea acestei activități practice.

Directoare

Olga TUMURUC

Ex.: Eduard Fricatel,
e-mail: eduard.fricatel@egov.md,
tel.: 0794 38 138



AGENȚIA MEDICAMENTULUI
ȘI DISPOZITIVELOR MEDICALE



GUVERNUL
REPUBLICII MOLDOVA

Nr. Rg 02 - 004390 din 03.10.2022
La Nr. 18-23-9503 din 30.09.2022

Ministerul Afacerilor Interne

E-mail: secretariat@mai.gov.md

Copie: **Cancelaria de Stat**

E-mail: cancelaria@gov.md

Prin prezenta, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale comunică lipsa obiecțiilor referitor la proiectul de hotărâre, prezentat spre avizare, *cu privire la Programul de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 (număr unic 721/MAI/2022)*.

Director general adjunct

Lina GUDIMA

Ex.: A. Talpalaru

Aliona.talpalaru@amdm.gov.md

**Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale
Medicines and Medical Devices Agency**

Republica Moldova, MD-2028, Chișinău, str. Korolenko, 2/1
tel. +373 22 884 301, e-mail: office@amdm.gov.md; Web: www.amdm.gov.md



Nr. 02 DCAJ/ 1226

21 octombrie 2022

la Nr. 18-23-9503 din 30.09.2022

Ministerul Afacerilor Interne

Copie: Cancelaria de Stat

Cu referință la adresarea nr. 18-23-9503 din 30.09.2022 privind proiectul de Hotărâre a Guvernului "Cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025" (**număr unic 721/MAI/2022**), Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI), comunică că a examinat proiectul, prin prisma competențelor funcționale, atribuite de legislație, și comunică după cum urmează.

La Planul de acțiuni privind implementarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025":

1. La Obiectivul general 1. *Crearea și facilitarea accesului la instrumente și mecanisme adecvate în combaterea și prevenirea criminalității informatice*

Obiectivul specific 1.6. *Diminuarea fenomenului de utilizare a serviciilor de telecomunicații anonime la săvârșirea infracțiunilor către 2025*

Se propune reformularea acțiunilor 1.6.1 și 1.6.2 în vederea elaborării unui proiect de Lege pentru modificarea și completarea Legii comunicațiilor electronice nr.241/2007, care să stabilească norme legale privind interzicerea acțiunilor specificate în proiect, stabilirea obligațiilor și responsabilităților atât ale furnizorilor de servicii de comunicații electronice cât și ale utilizatorilor de servicii.

De asemenea, având în vedere că ANRCETI *nu are drept de inițiativă legislativă*, se propune de a substitui în colonița "Instituții responsabile" "Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației" prin "Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale". După caz, Planul de acțiuni poate fi completat cu o coloniță "Instituții-partenere" unde de inclus autoritățile publice/ instituțiile care vor participa la realizarea acțiunilor în cauză.

În acest sens este de menționat că, ANRCETI se conduce de articolului 14 din Legea privind principiile de reglementare a activității de întreprinzător nr.235/2006 care stabilește că autoritățile administrației publice *nu sînt în drept să adopte norme primare* pentru reglementarea activității de întreprinzător, acestea fiind adoptate în exclusivitate *prin legi*. Potrivit articolului 16 alin.(2) al Legii cu privire la actele normative nr.100/2017 actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate și ale autorităților

publice autonome sînt emise sau aprobate numai în temeiul și pentru executarea legilor.

Subsidiar, la acest subiect, atragem atenția că anterior, a fost elaborat un proiect de Lege pentru modificarea art.64 al Legii comunicațiilor electronice nr.241/2007 care, de asemenea abordează subiectul cartelelor preplătite în vederea identificării utilizatorului final (a se vedea <https://sis.md/sites/default/files/transparența/Proiectul%20Legii%20pentru%20modificarea%20art.%2064%20din%20Legea%20comunicațiilor%20electronice%20nr.%20241%20din%202007.pdf>).

2. La Obiectivul 6. *Îmbunătățirea capacităților de prevenire și combatere a infracțiunilor ce atentează la viața și proprietatea persoanei.*

Obiectivul specific 6.2 Dezvoltarea instrumentelor inteligente de raportare a infracțiunilor, căutare a infractorilor și a personalelor dispărute fără veste către anul 2024.

Acțiunea 6.2.2 *Reglementarea mecanismului de eliberare a informațiilor în regim prioritar pentru investigarea infracțiunilor excepțional și deosebit de grave.*

La expunerea acestui punct este oportun de a ține cont de Legea privind prevenirea și combaterea criminalității nr.20/2009, care în articolul 7 stabilește că la solicitarea autorităților competente efectuată în condițiile legii, furnizorii de servicii de comunicații electronice au obligația de a comunica datele referitoare la traficul informatic, inclusiv obligația de a întreprinde acțiunile de rigoare pe caz.

În context, reiterăm că potrivit art. 14 din Legea nr.235/2006 care stabilește că autoritățile administrației publice *nu sînt în drept să adopte norme primare* pentru reglementarea activității de întreprinzător, acestea fiind adoptate în exclusivitate prin legi.

Astfel, se propune de a substitui în colonița "Instituții responsabile" "Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației" prin "Furnizorii de servicii de comunicații electronice". În colonița "Instituții-partenere" de inclus autoritățile publice/ instituțiile care vor participa la realizarea acțiunilor în cauză, inclusiv autoritățile ce dispun de atribuții de a iniția modificarea normelor primare/legi.

În conchidere, ANRCETI, este deschisă pentru colaborare, eventual, în calitate de instituție parteneră pentru implementarea acțiunilor preconizate.

Director adjunct

Andrei MUNTEAN

A..Ganaciuc,
tel.: 022251346



AGENȚIA SERVICII PUBLICE A REPUBLICII MOLDOVA
PUBLIC SERVICES AGENCY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

MD-2012, municipiul Chișinău, str. Aleksandr Pușkin, 42 42 Aleksandr Pushkin str., MD-2012 Chisinau

Tel.: +373 22 50 46 54 Fax: +373 22 21 22 59 e-mail: asp@asp.gov.md, web: asp.gov.md

21.10.2022 nr. 01/7467

La nr. 18-23-9503 din 30 septembrie 2022

Ministerul Afacerilor Interne

Cancelaria de Stat

Agenția Servicii Publice a examinat în limita atribuțiilor funcționale proiectul de hotărâre *cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 (număr unic 721/MAI/2022)*, și vă comunică despre susținerea proiectului enunțat în lipsa obiecțiilor și propunerilor.

Director

Mircea EȘANU



Banca Națională a Moldovei

Nr. 31-002/57/3019

21.10.2022

Ministerul Afacerilor Interne

bd. Ștefan cel Mare nr. 75,
MD-2012, mun. Chișinău

Copie: Cancelaria de Stat

Casa Guvernului
MD-2033, mun. Chișinău

Cu referire la proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 (număr unic 721/MAI/2022), remis spre avizare de Cancelaria de Stat prin scrisoarea nr. 18-23-9503 din 30 septembrie 2022, Banca Națională a Moldovei, în limita competențelor, comunică următoarele.

Referitor la acțiunea 1.3.3 din Planul de acțiuni pentru implementarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 („1.3.3 Consolidarea platformei de colaborare cu Banca Națională a Moldovei în vederea promovării educației financiare a cetățenilor (utilizarea cardurilor bancare, nedivulgarea datelor cardurilor bancare, depistarea tranzacțiilor dubioase, raportarea incidentelor etc.), înțelegem importanța promovării educației financiare a cetățenilor și susținem eforturile conjugate ale autorităților publice la nivel național pentru consolidarea culturii financiare a cetățenilor.

Cu toate acestea, Banca Națională, în virtutea statutului său de autoritate publică autonomă, responsabilă exclusiv față de Parlament, nu poate fi vizată drept autoritate responsabilă de implementarea acestui Program, care se aprobă de Guvern, fapt ce derivă și din prevederile capitolului IX din proiectul Programului, potrivit cărora Banca Națională nu este autoritate responsabilă de implementarea Programului și a Planului de acțiuni conex. Consecvent, solicităm excluderea Băncii Naționale din lista autorităților/instituțiilor responsabile pentru implementarea acțiunii 1.3.3 din Planul de acțiuni.

Suplimentar, menționăm, că vom aduce suportul necesar pentru fortificarea educației financiare a cetățenilor, inclusiv în contextul finalităților urmărite prin Programul de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025. În acest sens, sesizăm, că ultimul enunț al capitolului IX din proiectul Programului instituie posibilitatea autorităților responsabile de a coopera cu alte autorități ale administrației publice centrale și locale, organizațiile neguvernamentale, precum și partenerii de dezvoltare. Totodată, cu privire la enunțul menționat, recomandăm de a examina oportunitatea substituirii sintagmei „autorități ale administrației publice centrale și locale” cu sintagma „autorități

publice”, or, termenul „autorități ale administrației publice centrale” nu pare să includă și autoritățile publice autonome care nu sunt subordonate Guvernului (inclusiv Banca Națională).

Cu respect,

Octavian ARMAȘU
Guvernator

ex. I. Costanda
tel. 022 82 21 55



CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 21-69-10248

Chișinău

24.10.2022

Ministerul Afacerilor Interne

la nr. 18-23-9503 din 30.09.22

În temeiul prevederilor pct. 190 din Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului, Cancelaria de Stat a examinat proiectul Hotărârii Guvernului *cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 (număr unic 721/MAI/2022)* transmis spre avizare și în conformitate cu competențele funcționale, comunicăm următoarele.

Menționăm că, propunerile și recomandările expuse în Raportul de evaluare a calității și conformității proiectului Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 (în continuare - Program) au fost luate în considerație de către minister parțial. În această ordine de idei, reiterăm recomandările Cancelariei de Stat conform Raportului de evaluare a proiectului Programului vizat, transmis prin demersul Cancelariei de Stat nr. 21-113-7460 din 29.07.2022.

La Program:

Proiectul Programului urmează a fi racordat și corelat cu obiectivele Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”¹ (SND) aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 653 din 23.09.2022, și anume cu **Obiectivul general 9. Promovarea unei societăți pașnice și sigure și direcția de politici 5.29 Politici și management de securitate și ordine publică.**

Suplimentar, pe tot parcursul proiectului se va substitui sintagma “Strategia Națională de Dezvoltare “Moldova 2030” prin sintagma “Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”.

Capitolul V. Impact, se va completa cu setul de indicatori de impact ai Programului stabiliți pentru monitorizarea Obiectivelor de dezvoltare durabilă (în continuare – ODD) pentru care Programul vine să contribuie, în special la *ODD 3.5 Fortificarea măsurilor de prevenire și tratament a consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope, ODD 11.7 Până în 2030, asigurarea accesului universal la spații verzi și publice sigure, incluzive și accesibile, în special pentru femei și copii, persoane în etate și cele cu dizabilități, ODD 16.1 Reducerea continuă și dinamică a tuturor formelor de violență, în special a violenței în familie și a violenței sexuale, 16.4.2 Combaterea tuturor formelor de crimă organizată și traficului de armament, precum este menționat în Cap. I “Introducere” din Program (a se vedea Țintele 3.5.1; 11.7.2; 16.1.1; 16.1.2, 16.1.3, 16.1.3.1, 16.1.4; 16.4.2.1; 16.4.2.1).*

¹ <https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect-06-nu-659-cs-2022.pdf>

La Capitolul VI Costuri, conform prevederilor pct. 11, subpct. 6) din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020, partea descriptivă a *capitolului* urmează să includă estimarea resurselor financiare și nonfinanciare necesare pentru implementarea *fiecărui obiectiv specific în parte*, cu indicarea cheltuielilor planificate pentru perioada următoare în conformitate cu prevederile legii bugetare anuale pentru anul 2022 și proiecției bugetare pentru anii următori, precum și indicarea resurselor disponibile din partea partenerilor de dezvoltare.

Adițional, Tabelul privind estimarea costurilor, va fi completat cu denumirea tabelului și numărul de ordine, unitatea de măsură.

Capitolul X. Proceduri de raportare urmează să fie completat cu mențiuni despre utilizarea indicatorilor de impact la etapa intermediară și finală de evaluare a Programului.

Totodată, se va completa cu periodicitatea și data-limită de elaborare și prezentare a rapoartelor anuale de progres și evaluare intermediară/finală.

La Planul de acțiuni :

În vederea respectării prevederilor stabilite în pct. 12, subpct. 4) din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020, Planul de acțiuni pentru implementarea Programului va fi ajustat, specificând expres costurile necesare pentru implementarea „tuturor” acțiunilor planificate și se va exclude sintagma „*bugetul autorităților implicate*”.

La Planului de acțiuni, după rubrica „Costuri de implementare (mii lei)” se consideră oportun completarea cu o rubrică separată „Sursa de finanțare”. În acest sens, autorul urmează să asigure delimitarea costurilor pentru instituțiile responsabile de implementare, inclusiv prin specificarea expres a sursei de acoperire a costurilor.

În final, se vor revedea indicatorii de monitorizare pentru acțiunile din Plan, prin includerea valorilor de referință și valorilor planificate măsurabile (ținte), pentru a facilita procesul de evaluare a gradului de realizare a acțiunilor pentru care au fost stabiliți indicatorii de rezultat.

Secretar general al Guvernului /semnat electronic/ Dumitru UDREA



CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA



НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР ПО
БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА



MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-6028 din 17.10.2022

La nr. 18-23-9503 din 30.09.2022

Ministerul Afacerilor Interne

Cancelaria de Stat

Prin prezenta, cu referire la proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 (număr unic 721/MAI/2022), în limitele competențelor funcționale, comunicăm următoarele.

Astfel, cu referire la obiectivul general 1 *„Crearea și facilitarea accesului la instrumente și mecanisme adecvate în combaterea și prevenirea criminalității informatice”* obiectivul specific 1.4. *„Instituirea instrumentelor regulatorii pentru prevenirea și combaterea fenomenului crimei informatice cu utilizarea criptomonedelor către anul 2024”* acțiunea 1.4.1, la compartimentul *„Instituție responsabilă”* este necesar de inclus Banca Națională a Moldovei ca autoritate care stabilește și implementează politica monetară și valutară în stat și licențiază, reglementează și supraveghează activitatea de prestare a serviciilor de plată și activitatea de emisie a monedei electronice (art.5 alin.(1) lit.a) și m) al Legii nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei) și Centrul Național Anticorupție, autoritate în atribuțiile căreia intră prevenirea, depistarea, cercetarea și curmarea contravențiilor și infracțiunilor de corupție și a celor conexe corupției, precum și a faptelor de comportament corupțional și recuperarea bunurilor infracționale (art.4 alin.(1) lit.a) și g) din Legea nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție).

La obiectivul 3 *„Revizuirea mecanismului cu privire la accesul la arme din perspectiva restricționării și stabilirii unor proceduri riguroase de monitorizare, marcare și control asupra armelor din circuitul civil”*, acesta necesită a fi reexaminat după cum urmează:

Obiectivul specific 3.1. „Sporirea capacităților de evidență și asigurarea controlului unic centralizat asupra circulației armelor către anul 2024”:

- acțiunea 3.1.3 compartimentul *„Instituție responsabilă”*, aceasta necesită a fi completată cu textul *„Centrul Național Anticorupție”*. În acest sens, documentarea infracțiunilor de corupție și a actelor conexe corupției comise inclusiv de grupurile și organizațiile criminale constituie una din atribuțiile Centrului Național Anticorupție. Respectiv, delegarea și împuternicirea persoanelor responsabile de accesul la bazele de date internaționale „iARMS” al OIPC Interpol și ale Sistemului de informații Schengen este absolut necesară la documentarea infracțiunilor transfrontaliere și transnaționale, fapt ce ar îmbunătăți capacitățile operaționale ale instituției și ar facilita

schimbul de informații în domeniul investigațiilor și urmăririi penale;

- acțiunea 3.1.4, formularea conținută în reglementare are un sens confuz și astfel va permite interpretări abuzive cu referire la scopul acestei acțiuni, nefiind clar tipul operațiunilor ce se pretind a fi raportate (operațiuni de prevenire/combateră). Se recomandă reformularea textului acțiunii în vederea stabilirii unui scop bine definit.

- acțiunea 3.1.5, este necesar de reformulat conținutul acesteia prin substituirea textului „*traficului de arme și muniții*” cu cuvântul „*criminalității*”, pentru a asigura accesul la Registrul de Stat al armelor și munițiilor nu doar a organului specializat în controlul asupra circulației armelor, ci și a instituțiilor abilitate în domeniul prevenirii și combaterii infracțiunilor (de ex. CNA).

În ce privește obiectivul specific 3.2. „*Asigurarea unei reacții de răspuns eficiente la tendințele infracționale în domeniul armelor și munițiilor*” acțiunea 3.2.3, se propune adaptarea sistemului pentru crearea utilizatorilor destinați vizualizării datelor în Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al Armelor” de către autoritățile interesate, inclusiv Centrul Național Anticorupție. Această completare reiese din pericolul pe care îl reprezintă posesia și uzul de arme de foc prin prisma fenomenelor infracționale, care la fel este unul din obiectivele investigațiilor efectuate de către CNA, în special la etapele de identificare, urmărire, indisponibilizare, valorificare și recuperare a bunurilor infracționale, pentru colectarea și analiza eficientă a datelor și informațiilor în cadrul analizei operaționale și strategice a actelor de corupție, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional, precum și pentru culegerea de informații și date necesare în cadrul măsurilor speciale de investigații ce țin de competența Centrului Național Anticorupție. Respectiv, se recomandă completarea compartimentului „*Instituție responsabilă*” cu textul „*Centrul Național Anticorupție*”.

La obiectivul 4 „*Sporirea capacităților de identificare și neutralizare a grupurilor și organizațiilor criminale cu grad sporit de risc*” obiectivul specific 4.1. „*Consolidarea instrumentelor în domeniul prevenirii și combaterii criminalității organizate către anul 2024*” acțiunea 4.1.2 și obiectivul specific 4.2. „*Asigurarea schimbului de date fără obstacole și accesul în timp util la informație către anul 2025*” acțiunea 4.2.1, acestea necesită a fi completate la compartimentul „*Instituție responsabilă*” cu textul „*Centrul Național Anticorupție*”. Or, Centrul Național Anticorupție este unul din subiecți care efectuează activitatea specială de investigații (art.6 alin.(1) din Legea nr.59/2012 cu privire la activitatea specială de investigații).

La fel, se propune completarea la compartimentul „*Instituții responsabile*” din acțiunea 4.2.3 obiectivul specific 4.2. cu textul „*Centrul Național Anticorupție*”. Modificarea propusă rezultă din necesitatea unei dotări mai complexe cu mijloace tehnice de obținere a datelor pentru documentarea grupărilor criminale și în cazul investigării crimelor de corupție. Centrul Național Anticorupție, ca și subdiviziunile din cadrul MAI, necesită a fi dotate cu echipament și mijloace tehnice moderne pentru documentarea grupurilor criminale implicate în acte de corupție.

Cu referire la obiectivul specific 4.3. „*Diminuarea fenomenului criminalității organizate în penitenciare*” acțiunea 4.3.2., compartimentul „*Instituție responsabilă*” se recomandă includerea Centrului Național Anticorupție, ca urmare a interacțiunii și colaborării între Administrația Națională a Penitenciarelor și Centrul Național Anticorupție pe segmentul activității speciale de investigații.

La obiectivul 5 „*Reducerea vulnerabilităților naționale în domeniul prevenirii și*

combaterii traficului de ființe umane și traficului de copii” obiectivul specific 5.2 „Crearea mecanismului de stocare a informației dezagregate privind traficul de ființe umane și de copii către anul 2024” acțiunea 5.2.1, se reține că Centrul Național Anticorupție nu are competențe de investigare a infracțiunilor de trafic de ființe umane și de copii, respectiv este inoportun includerea instituției respective la compartimentul „Instituție responsabilă”. Se propune excluderea textului „Centrul Național Anticorupție”.

La obiectivul 6 *„Îmbunătățirea capacităților de prevenire și combatere a infracțiunilor ce atentează la viața și proprietatea persoanei” obiectivul specific 6.2. „Dezvoltarea instrumentelor inteligente de raportare a infracțiunilor, căutare a infractorilor și a persoanelor dispărute fără veste către anul 2024” acțiunea 6.2.2, se reține că formularea conținută în acțiunea respectivă va permite interpretări abuzive. În sensul dat, lipsesc reglementări clare privind mecanismul de eliberare a informațiilor în regim prioritar, fiind confuză înțelegerea termenului de „regim prioritar”. La fel, nu sunt clar identificați actorii conform rolurilor de furnizare și primire a datelor pentru investigarea infracțiunilor. Respectiv, se recomandă reformularea acțiunii și stabilirea unor prevederi care descriu clar și fără echivoc mecanismul de eliberare a informațiilor în regim prioritar, precum și enumerarea entităților ce vor beneficia de informațiile eliberate în regim prioritar, inclusiv Centrul Național Anticorupție.*

De asemenea, proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025, este un document de politici în sensul Hotărârii Guvernului nr.386/17.06.2020 „Cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice.”

Conform pct.9 din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.386/17.06.25020, *„Programul este un document de politici publice pe termen mediu (3-5 ani), care derivă din strategie și, respectiv, contribuie la implementarea acesteia prin detalierea și concretizarea acțiunilor ce urmează a fi realizate într-un domeniu sau subdomeniu de activitate.”*

Prin urmare, în ceea ce privește efectuarea expertizei anticorupție asupra proiectului hotărârii menționat supra, acesta este un proiect de act normativ exceptat de la expertiza anticorupție, în sensul art.28 alin.(2) lit.a) din Legea integrității nr.82 din 25.05.2017, conform căruia *„Agenții publici și entitățile publice cu drept de inițiativă legislativă, alte entități publice care elaborează și promovează proiecte de acte legislative și normative, precum și Secretariatul Parlamentului, în cazul inițiativelor legislative ale deputaților, au obligația de a supune expertizei anticorupție proiectele de acte, cu excepția documentelor de politici”.*



**CENTRUL NAȚIONAL PENTRU PROTECȚIA DATELOR
CU CARACTER PERSONAL AL REPUBLICII MOLDOVA**



MD-2004, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 48, tel: (+373-22) 820801, 811801, fax: 820807, www.datepersonale.md

Nr. 04-01/2608

„21” octombrie 2022

La nr. 18-23-9503 din 30 septembrie 2022

Ministerul Afacerilor Interne

e-mail: secretariat@mai.gov.md

copie: Cancelaria de Stat

e-mail: cancelaria@gov.md

Cu referire la demersul prin care se solicită avizarea proiectului de Hotărâre de Guvern *cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 (număr unic 721/MAI/2022)*, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal al Republicii Moldova menționează despre lipsa de obiecții și propuneri.

Victoria MUNTEAN
Director

Documentul a fost semnat electronic în conformitate
cu prevederile art. 5 și art. 13 ale Legii privind semnătura
electronică și documentul electronic



**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md

28.11.2022 nr. 04/9120

la nr. 18-23-9503 din 30.09.2022

**Ministerul Afacerilor Interne
Cancelaria de Stat**

Urmare a examinării proiectului Hotărârii Guvernului privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 (**număr unic 721/MAI/2022**), comunicăm următoarele.

Cu referire la proiectul hotărârii:

În contextul în care suntem în trimestrul IV al anului 2022 se va revizui oportunitatea derulării Programului începând cu anul 2023.

- Cu referire la partea narativă

Prevenirea și combaterea criminalității constituie o prioritate pentru Republica Moldova, fapt ce impune necesitatea trasării unei viziuni pe termen mediu și lung, concentrată pe rezultate, care să diminueze acest fenomen.

Analizând proiectul Programului constatăm că acesta este elaborat în cea mai mare parte în corespundere cu cerințele structurale ale *Hotărârii Guvernului nr. 386/2020*.

Totodată, la formularea obiectivelor remarcăm că, potrivit pct. 11 sbp. 3) și 4) din *Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 386/2020* obiectivele generale ale domeniului sau subdomeniului de activitate reprezintă rezultatele preconizate pe domeniul sau subdomeniul de activitate, derivate din obiectivele și direcțiile prioritare ale strategiei, iar obiectivele specifice reprezintă rezultatele preconizate specifice și măsurabile derivate din obiectivele generale ale programului.

Astfel, atragem atenția că, în redacția propusă obiectivele sunt formulate ca acțiuni și nu expun rezultatele concrete și măsurabile, astfel încât ulterior să poată fi evaluată eficiența implementării politicii.

În acest context, se vor revedea obiectivele din proiectul Programului, deoarece nu sunt formulate corespunzător.

La reformularea obiectivelor se va ține cont că, obiectivele specifice trebuie să fie SMART. SMART este un acronim al caracteristicilor considerate esențiale pentru corecta formulare a unui obiectiv. Aceste caracteristici sunt următoarele: S

– specific; M – măsurabil; A – accesibil; R – realist; T – încadrat în limite de timp.

Adițional, atragem atenția că, în proiect este menționat că documentul de politică publică propus, va contribui la implementarea SND „Moldova 2030”, respectiv, o astfel de referință nu poate fi valabilă, dat fiind faptul că până în prezent Strategia „Moldova 2030” nu este adoptată.

- *Cu referire la Planul de acțiuni*

Urmare a examinării proiectului Planului de acțiuni al Programului, se propune a fi revăzuți indicatorii de monitorizare, întrucât la unele acțiuni care au aceeași țintă, indicatorii de monitorizare sunt diferiți. Spre exemplu, la acțiunile ce țin de modificarea cadrului normativ, indicatorii diferă: „Proiect de act normativ aprobat de Guvern”; Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului spre adoptare”; „Proiect de act normativ elaborat și aprobat”. Prin urmare, se impune necesitatea uniformizării indicatorilor, în funcție de obiectul și ținta propusă.

Cu referire la acțiunile în care Ministerul Justiției este indicat în calitate executor principal (acțiunile 1.4.2.; 1.5.1.; 1.5.2.; 1.5.4.;1.5.5.; 2.4.1.; 4.2.4; 4.3.3; 4.3.4), comunicăm următoarele.

La acțiunile 1.4.2, 1.5.5, 4.2.4 prin care se propune modificarea/completarea legislației penale este necesar a fi sincronizate termenele de realizare. Or, toate modificările la *Codul penal* urmează a fi promovate printr-un singur proiect de lege. La fel, termenul stabilit urmează a fi unul realizabil ținând cont de complexitatea proceselor care urmează a fi realizate. Adițional, acțiunea 4.2.4. „Elaborarea modificărilor la Codul Penal prin armonizarea la prevederile Convenției CoE privind infracțiunile asupra bunurilor culturale (Nicosia 2017)”, se propune a fi reformulată în următoarea redacție „Armonizarea legislației penale la prevederile Convenției CoE privind infracțiunile asupra bunurilor culturale (Nicosia 2017)”.

Acțiunea 1.5.4. prin care se propune „*Elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ prin excluderea din componența laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la capitolul XI „Infracțiuni informatice și infracțiuni în domeniul telecomunicațiilor” Cod Penal al Republicii Moldova, cu excepția art. 206⁶ a semnelor obligatorii și anume urmările infracționale – cauzarea de daune în proporții mari/ deosebit de mari*” urmează a fi exclusă din următoarele considerente. În scopul remedierii unor deficiențe și a situațiilor care generează interpretări neuniforme Ministerul Justiției a demarat un proces amplu și incluziv de modificare a *Codului penal*, proces în care sunt antrenati toți actorii cu competențe în domeniu, mediul academic dar și reprezentanții societății civile. Prin acest proiect de lege au fost propuse mai multe modificări inclusiv la componentele de infracțiuni de la Capitolul XI „Infracțiuni informatice și infracțiuni în domeniul telecomunicațiilor”. Modificările propuse vizează inclusiv

aspectele trasate la acțiunea 1.5.4 din proiectul Planului. Proiectul de lege a fost supus consultărilor publice iar în prezent se definitivează în baza opiniilor recepționate.

Prin proiectul de lege menționat sunt operate modificări și la art. 284 din *Codul penal*. Prin urmare, acțiunea 4.3.4 din Planul de acțiuni care vizează respectiva componență de infracțiuni urmează a fi exclusă.

La acțiunea 1.5.1. „*Ajustarea cadrului normativ național la standardele prevăzute de Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Lanzarote, 2007), ratificată prin Legea nr. 263/2011, precum și transpunerii Opiniilor interpretative și Opiniilor privind aplicarea Convenției, care au fost adoptate*”, menționăm că în scopul îmbunătățirii mecanismelor de acces la justiție a victimelor violenței în familie și a victimelor infracțiunilor sexuale, inclusiv a copiilor, Ministerul Justiției a elaborat un proiect de lege pentru modificarea unor acte normative, prin care se intervine cu mai multe modificări în legislația penală și civilă, atât cea materială cât și procesuală. Prin respectivele modificări se propune și ajustarea cadrului legislativ național la prevederile Convenției Consiliului Europei cu privire la protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Convenția de la Lanzarote). Proiectul de lege a fost examinat de către Parlament în a doua lectură la data de 24.11.2022. Prin urmare, acțiunea dată se va exclude.

Redacția acțiunii 1.5.2. „*Ajustarea mecanismului de conservare a datelor la prevederile Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, adoptată la Budapesta la 23 noiembrie 2001*”, urmează a fi prezentată într-o formulă mai clară pentru a se înțelege care va fi obiectul intervențiilor.

La acțiunea 2.4.1. „*Modificarea cadrului normativ privind implementarea măsurilor alternative arestului preventiv și a pedepselor privative de libertate în cazurile asociate consumului de droguri*”, menționăm că în proiectul consolidat de modificare a *Codului penal* se propun mai multe modificări, inclusiv sub aspectul sancțiunilor la componentele de infracțiuni privind consumul de droguri, fiind incluse și măsuri alternative pedepselor privative de libertate. De asemenea, în cadrul Ministerului Justiției la începutul anului 2022 a fost instituit un alt grup de lucru pe platforma căruia s-a lucrat la modificarea *Codului de procedură penală* în scopul eficientizării și simplificării unor procese. Respectivul proiect de lege se află la etapa de definitivare și urmează a fi consultat public, respectiv și la această etapă Ministerul Afacerilor Interne poate prezenta propunerile pertinente în raport cu acțiunea vizată. Având în vedere cele menționate, urmează a se analiza oportunitatea excluderii acțiunii 2.4.1.

La acțiunea 4.3.3. „*Elaborarea modificărilor la Codul de executare referitor la blocarea comunicațiilor electronice în incinta instituțiilor penitenciare*”, se propune excluderea acestei acțiuni, întrucât *Codul de executare* conține reglementări cu privire la acest aspect. Potrivit prevederilor art. 221 alin. (1¹) din *Codul de executare*, în instituțiile penitenciare pot fi instalate și utilizate sisteme

pentru stoparea comunicării în rețelele de comunicații electronice și mijloace de detectare a obiectelor și substanțelor interzise, în scopul asigurării ordinii și siguranței interioare, prevenirii și curmării încălcărilor de regim sau a infracțiunilor. Astfel, în scopul implementării prevederilor art. 221 alin. (1¹) din *Codul de executare*, Administrația Națională a Penitenciarelor a elaborat *proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Regulamentului privind sistemele de blocare și/sau întrerupere controlată a comunicațiilor electronice în perimetrele instituțiilor penitenciare*. Anunțul privind inițierea promovării proiectului menționat este înregistrat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției la compartimentul „Transparență decizională”, directoriul „Proiecte de acte normative”, rubrica „Registrul proiectelor de acte normative”, cu nr. 672. Respectiv, la etapa actuală decade necesitatea reglementării unei astfel de acțiuni.

La acțiunea 4.1.2. „*Revizuirea prevederilor Legii nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații în vederea racordării la prevederile Codului de procedură penală*”, comunicăm că în vederea eliminării deficiențelor constatate în procesul aplicării *Legii nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații*, semnalate atât de către reprezentanții autorităților publice (organelor care exercită activitate specială de investigații și organelor cu funcții de supraveghere a celor dintâi), cât și de către reprezentanții societății civile, Ministerul Justiției a elaborat un proiect de lege în acest sens. Modificările și completările operate prin acest proiect de lege au drept scop asigurarea eficienței activității speciale de investigații, pe de o parte și măsurilor speciale de investigații dispuse și efectuate în afara procesului penal, ocrotirea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor împotriva acțiunilor abuzive și în exces ale agenților statului, pe de altă parte. În perioada 24 iunie-22 iulie 2022 proiectul de lege a fost supus consultărilor publice. În prezent proiectul se definitivează în baza opiniilor recepționate și urmează a fi prezentat repetat pentru consultare publică. Prin urmare, această acțiune se va exclude.

La acțiunea 2.1.3. „*Conectarea Republicii Moldova la Sistemul european de avertizare timpurie (EWS) pentru colectarea și schimbul de informații privind apariția substanțelor psihoactive noi (NPS), inclusiv la schimbările cauzate de apariția focarelor de epidemie*”, se va exclude Ministerului Justiției de la rubrica „Instituție responsabilă” cu includerea Ministerului Sănătății. Or, în conformitate cu prevederile *Hotărârii Guvernului nr. 698/2017 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției*, ministerul este responsabil de elaborarea și promovarea politicilor în domeniul justiției, integrității, anticorupției. Politicile de ocrotire a sănătății sunt elaborate și promovate de către Ministerului Sănătății.

Adițional, Ministerul Justiției se va exclude în calitate de coexecutor de la acțiunile 1.4.1, 1.6.1, 1.6.2, 2.2.1 din considerentul că vizează măsuri care nu interferează cu domeniul de competență al instituției. În același timp, menționăm că competența Ministerului Justiției conform prevederilor *Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative* de a expertiza juridic toate proiectele de acte normative

elaborate de alte instituții nu determină faptul includerii ministerului în calitate de coexecutor la toate acțiunile care impactează cu modificarea cadrului normativ.

În același timp, la definitivare proiectul se va revizui sub aspectul regulilor de tehnică legislativă.

La pct. 1 textul „, conform anexei” se va substitui cu textul „(se anexează)”.

La pct. 3 propunem substituirea cuvântului „către” cu cuvintele „până la data de”.

La pct. 6 se va indica și sursa publicării hotărârii Guvernului ce se propune a fi abrogată.

Întru respectarea uzanțelor normative, în parafa de aprobare a Programului cuvintele „Anexa la HG” se vor substitui cu cuvintele „Aprobat prin Hotărârea Guvernului”.

În Capitolul I:

După indicarea Strategiei de securitate informațională a Republicii Moldova pentru anii 2019-2024 și a Planului de acțiuni al acesteia, se va indica actul normativ prin care au fost aprobate.

Relevăm necesitatea redactării textului prin excluderea acronimului „etc.”, deoarece semnificația acestuia este periculoasă sub aspect de interpretare extensivă.

Se va ține cont că, notele de subsol nu sunt specifice actului normativ și se vor exclude.

Referințele la actele normative se vor expune conform prevederilor art. 55 alin. (5) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, astfel încât la indicarea datei de adoptare a actului normativ să se indice numărul de ordine, ca element de identificare, la care să se adauge anul în care a fost adoptat, aprobat sau emis acesta, fiind despărțite de o bară „/”.

În Capitolul II se va indica corect denumirea Dispensarului Republican de Narcologie.

De asemenea, în Capitolul II când se face referință la anumite articole se va indica și actul normativ din care face parte.

Secretar de stat

Veronica MIHAILOV-MORARU



MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE ȘI INTEGRĂRII EUROPENE
AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND EUROPEAN INTEGRATION
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Str. 31 August 1989 80, MD-2012 Chișinău • Tel: (373 22) 578205 • Fax: (373 22) 232302 • <http://www.mfa.gov.md>

Nr. DI/3/041-11117 din 12 octombrie 2022

La nr. 18-23-9503 din 30 septembrie 2022

Ministerul Afacerilor Interne

Copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a examinat *proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 (număr unic 721/MAI/2022)* și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.

Cu referire la acțiunea 1.5.3. din proiectul Planului de acțiuni pentru implementarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 care prevede „Inițierea procedurilor de ratificare a celui de-al doilea Protocol Adițional la Convenția privind criminalitatea cibernetică (Convenția de la Budapesta 2001)”, MAEIE atrage atenția asupra faptului că, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova și HG nr. 442/2015 pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale, procedura de ratificare trebuie să fie precedată de etapa semnării.

În acest context, acțiunea 1.5.3. urmează a fi expusă în următoarea redacție „Îndeplinirea procedurilor de semnare și ratificare a celui de-al doilea Protocol Adițional la Convenția privind criminalitatea cibernetică (Convenția de la Budapesta 2001)”.

Totodată, deoarece potrivit competenței sale funcționale MAI este instituția responsabilă de îndeplinirea procedurilor interne necesare pentru încheierea și ulterioara implementare a Convenției vizate, în coloana „*Instituție responsabilă*” din Plan, Ministerul Afacerilor Interne urmează a fi indicat pe primul loc ca principal responsabil, fiind urmat de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Procuratura Generală și Ministerul Justiției.

Digitally signed by Mîtu Mihail
Date: 2022.10.13 17:48:20 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova



Mihai MÎȚU
Secretar General

**Ministerul Educației și Cercetării
al Republicii Moldova**

MD-2033, mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60



**Ministry of Education and Research of
the Republic of Moldova**

MD-2033, Chișinău, 1, Piața Marii Adunări Naționale
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

Nr. 07-09/4695 din 18.10.2022
la nr. 18-23-9503 din 30.09.2022

Ministerul Afacerilor Interne

Copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Educației și Cercetării a examinat și susține, fără obiecții și propuneri, proiectul hotărârii de Guvern *cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 (număr unic 721/MAI/2022)*.

Ministru

Anatolie TOPALĂ



Nr.03-2941 din 26.10.2022
La nr. 18-23-9503 din 30.09.2022

Ministerul Afacerilor Interne
copie: **Cancelaria de Stat**

Cu referire la examinarea proiectului de hotărâre *cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 (nr. unic 721/MAI/2022)*, în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele.

La proiectul Planului de acțiuni:

Acțiunea 6.1.1 „*Analiza situațională a problemelor generate de consumul de droguri și alcool elaborată și diseminată trimestrial*”- realizarea acestei acțiuni excedează competențele Ministerului Economiei. Astfel, considerăm judicios excluderea ministerului din lista instituțiilor responsabile de realizarea acesteia.

Obiecție valabilă și pentru **acțiunea 6.1.2** „*Analiza unui model de cooperare și schimb de date cu APL, Organizațiile necomerciale și celelalte instituții responsabile*”.

Aferent **acțiunii 6.2.2** „*Implementarea softului de recunoaștere facială pentru identificarea infractorilor aflați în căutare, cât și a persoanelor dispărute fără veste*” – comunicăm disponibilitatea ministerului de participare în procesul de examinare/avizare a proiectului pentru dezvoltarea aplicației respective, însă Ministerul Economiei urmează a fi exclus din lista instituțiilor responsabile de implementarea softului de recunoaștere facială.

Secretar general

Digitally signed by Voicu Ina
Date: 2022.10.26 09:59:07 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova



Ina VOICU

Ex: Ina Școlnii;
Tel: 0 22 250 607;



MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA

21.10.2022 nr. 05-17/ 229/1457

La nr. Număr unic 721/MAI/2022

*Referitor la proiectul de hotărâre cu privire
la aprobarea Programului de prevenire și
combatere a criminalității pentru anii 2022-2025*

Ministerul Afacerilor Interne
(e-mail: secretariat@mai.gov.md)

Copie: Cancelaria de Stat
(e-mail: cancelaria@gov.md)

Cu referință la solicitarea Cancelariei de Stat nr. 18-23-9503 din 30.09.2022, Ministerul Finanțelor a examinat *proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 (număr unic 721/MAI/2022)* și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.

Comentarii de ordin general

Conform prevederilor pct.11 supct. 6) din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.386/2020, **costurile** pentru realizarea obiectivelor precum și cheltuielile planificate în acest scop urmează să corespundă prevederilor Cadrului bugetar pe termen mediu. Prin urmare, ținând cont de faptul că, planificarea și alocarea resurselor publice se efectuează în strânsă corelare cu prioritățile Guvernului și obiectivele politicii bugetar-fiscale pe termen mediu, autorul urmează să revizuiască costul măsurilor propuse în proiectul Programului, pentru a asigura conformitatea acestora cu sumele care au fost stabilite în documentul Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2023-2025.

Astfel, proiectul Programului, Planul de acțiuni și Nota informativă, în partea ce ține de costuri/mijloace financiare planificate pentru perioada următoare, trebuie ajustate conform Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2023-2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.692/2022.

Este de menționat, că aprobarea unui act normativ neasigurat financiar încalcă prevederile art.131 alin.(6) din Constituția Republicii Moldova, care expres stipulează, că **nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.**

Comentarii de ordin specific

La proiectul Programului,

Întru respectarea prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, se recomandă autorului:

- să revadă abrevierea textului „Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană”, fără expunerea fragmentată în text;
- descifrarea abrevierii „JAI”;
- elaborarea unui Glosar pentru a clarifica esența mai multor cuvinte, cum ar fi: „site-urilor phishing”, „darknet”, având în vedere tematica specifică IT;
- expunerea textului într-un limbaj simplu, de exemplu, cuvântul „Insurmontabil”.

Autorul, de cele mai multe ori, prezintă tabele, figuri, grafice cu deficiențe de tehnoredactare, de exemplu:

- în tabelul nr. 1, rubrica anului 2020, cifrele „20,6⁴” și „446,1⁵” conțin indici de referință (cu o numerotare aleatoare) fără a fi prezentate informațiile în notele de subsol enunțate;
- tabelul cu date privind infracțiunile „*contra vieții și sănătății persoanei*”, necesită a fi completat cu denumirea tabelului, numerotarea și sursa de date;
- după Figura nr. 8 urmează o figură înserată în text, care, la fel, necesită a fi redactată conform cerințelor unice;
- în textul proiectului Programului se regăsesc două Figuri cu nr.9.

La compartimentul **VI. „Costuri”**, Tabelul se recomandă a fi completat cu unitatea de măsură. Costurile pentru realizarea obiectivelor urmează să corespundă prevederilor documentului Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2023-2025.

La **Planul de acțiuni**,

Se reiterează propunerea Ministerului Finanțelor expusă în scr. nr. 05-17/180/1131 din 18.08.2022, și anume, după rubrica „*Costuri de implementare (mii lei)*” se consideră oportun completarea cu o rubrică separată „*Sursa de finanțare*”. Concomitent, costurile din proiectul Planului de acțiuni vor fi reflectate/divizate separat pe ani, inclusiv proiecte finanțate din surse externe.

La **acțiunea 1.4.1** „*Elaborarea proiectului de act normativ privind reglementarea criptomonedelor drept „activ sau reprezentare digitală a unei valori virtuale” la nivelul cadrului normativ național*”, opinăm privind:

- excluderea Ministerului Finanțelor ca prima instituție responsabilă pentru acțiunea dată, întrucât reglementarea domeniului criptomonedelor, ca activ sau reprezentare digitală a unei valori, nu se încadrează în limitele domeniului său de competență;
- necesitatea identificării autorității/instituției responsabile de reglementare și supraveghere a domeniului respectiv, reieșind din domeniul de competență a acesteia;
- consultarea intenției respective cu IP „Agenția de Guvernare Electronică”, Comisia Națională a Pieței Financiare și Banca Națională a Moldovei, ținând cont de faptul că, domeniile de activitate ale acestora ar putea fi tangențiale cu domeniul criptomonedelor, prin conținutul conceptului specificat în acțiune. Totodată, se recomandă includerea acestor autorități/instituții ca instituții responsabile pentru acțiunea respectivă, experiența și suportul cărora va contribui nemijlocit la identificarea reglementărilor optime pentru domeniul vizat.

Subsecvent, se propune autorului revizuirea Indicatorilor de monitorizare, de exemplu: „*Propuneri elaborate expediate în adresa MJ*”, „*Proiect elaborate*”, „*Procedură inițiată*”. A se consulta Ghidul metodologic Integrarea prevederilor Strategiei Naționale de dezvoltare în documentele de planificare și documentele de politici publice la nivel național¹, aprobat prin Ordinul Cancelariei de Stat nr. 65 din 15 iulie 2021.

Prin urmare, proiectul urmează a fi analizat și revizuit prin prisma obiecțiilor expuse.

Secretar general al ministerului

Digitally signed by Roșca Dina
Date: 2022.10.24 09:51:20 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova



Dina ROȘCA

Executori: Lilia Caracivovschi, Călin Bălan
Tel.: (022) 26 26 71, (022) 26 27 16

¹ https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/ghid_copertat_coral.pdf



Ministerul Infrastructurii
și Dezvoltării Regionale
al Republicii Moldova

Nr. 09-5407 din 20.10.2022
la nr. 18-23-9503 din 30.09.2022

Ministerul Afacerilor Interne
e-mail: secretariat@mai.gov.md

copie: **Cancelaria de Stat**
e-mail: cancelaria@gov.md

Cu referire la proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 (număr unic 721/MAI/2022), în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele.

În conținutul Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025, de la pct.2.2, subpct.2.2.1, este necesar excluderea textului: „comercializarea cartelelor de telefonie mobilă PrePay fără a identifica cumpărătorul acestora”. Totodată, din Planul de acțiuni pentru implementarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025, este necesar de exclus, de la pct. 1.6, subpct. 1.6.1 care prevede „Modificarea Legii nr. 241/2007 privind comunicațiile electronice, prin interzicerea procurării unei cartele preplătite de telefonie mobilă fără prezentarea buletinului de identitate, permis de ședere, alt act ce atestă identitatea persoanei, precum și înregistrarea cartelei pe numele persoanei care a cumpărat-o”.

Aceste obiecții se datorează faptului că la nivelul Uniunii Europene nu există o legislație unitară pe subiectul identificării obligatorii a utilizatorilor cartelelor preplătite de telefonie mobilă (PrePay), inclusiv în Codul european al comunicațiilor electronice¹ nu este stipulată această prevedere.

Prezentarea actului de identitate la procurarea cartelelor preplătite (PrePay) se practică în unele țări, dar a fost demonstrat că nu este o soluție eficientă în diminuarea fenomenului de utilizare a serviciilor de telecomunicații anonime la săvârșirea infracțiunilor, deoarece la procurarea cartelelor pot fi prezentate și acte de identitate falsificate. Inclusiv în Raportul de evaluare referitor la Directiva privind păstrarea datelor (Directiva 2006/24/CE)² este menționat faptul că: „Unele

¹ <https://is.gd/FGj0Ny>

² <https://is.gd/DwRYpe>

state membre au susținut că, în special atunci când sunt achiziționate într-un alt stat membru, cartelele SIM preplătite, ai căror posesori nu sunt identificați, ar putea fi, de asemenea, utilizate de persoane implicate în activități infracționale ca mijloc de evitare a identificării în cursul cercetării penale. Șase state membre (Danemarca, Spania, Italia, Grecia, Slovacia și Bulgaria) au adoptat măsuri care necesită înregistrarea cartelor SIM preplătite. Acestea și alte state membre (Polonia, Cipru, Lituania) au susținut opțiunea adoptării de măsuri la nivelul UE pentru înregistrarea obligatorie a identității utilizatorilor de servicii preplătite. Eficacitatea acestor măsuri naționale nu a fost dovedită. Au fost evidențiate limitări potențiale, de exemplu, în cazurile de furt de identitate sau atunci când cartela SIM este achiziționată de un terț ori atunci când un utilizator activează serviciul de roaming prin conectarea cu o cartelă cumpărată într-o țară terță”.

Menționăm că, în proiectul Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025, nu este prezentată o analiză corespunzătoare sau referință la un studiu care ar confirma că implementarea obligativității de identificare la procurarea cartelelor preplătite (PrePay) și interzicerea comercializării acestora fără prezentarea unui anumit act de identitate va contribui la diminuarea fenomenului de utilizare a serviciilor de telecomunicații anonime în săvârșirea infracțiunilor.

Astfel, considerăm că obligativitatea de identificare la procurarea cartelelor PrePay nu va duce la rezultatul scontat în procesul de contracarare a criminalității, deoarece este puțin probabil că, pentru comiterea infracțiunilor, infractorii vor utiliza cartele preplătite înregistrate pe numele propriu. În același timp, infractorii pot utiliza:

- cartele SIM furate, înregistrate pe numele unor persoane terțe;
- cartele SIM înregistrate pe numele unor persoane terțe, fără consimțământul și permisiunea acestora (inclusiv pe bază de acte de identitate furate sau copii de acte de identitate utilizate neautorizat);
- cartele SIM înregistrate pe numele unor persoane din păturile social vulnerabile, inclusiv contra plată (persoane în etate, persoane cu dizabilități, persoane fără domiciliu, persoane cu venituri scăzute, etc.);
- cartele SIM emise de furnizori din alte state, în care nu este obligația de înregistrare a utilizatorilor, și utilizate în roaming în Republica Moldova.

Astfel, vor fi create premise pentru apariția unei „piețe-negre” a cartelelor SIM a furnizorilor de comunicații din Republica Moldova înregistrate pe terțe persoane, în special persoane defavorizate sau alte persoane fără ca acestea să cunoască acest lucru. La fel, există riscul că va apărea o „piață-gri” de cartele din alte state, în care nu există această obligativitate de identificare, ce pot fi utilizate în roaming pe teritoriul țării noastre.

De asemenea, în Hotărârea Curții Europene de Justiție din 21.12.2016 pe clauzele C-203/15 și C-698/15³, Curtea Europeană de Justiție a apreciat că o obligație generală și nediferențiată de păstrare a datelor tuturor abonaților și utilizatorilor înregistrați constituie o interferență disproporțională asupra dreptului de viață privată. Asemenea obligație de păstrare a datelor personale trebuie să fie aplicată indivizilor concreți, în privința cărora există suspiciuni rezonabile, bazate pe probe obiective, de implicare în activități criminale.

Implementarea obligativității de identificare la procurarea cartelelor preplătite (PrePay) și interzicerea comercializării acestora fără prezentarea unui anumit act de identitate, va afecta practic toți utilizatorii serviciilor de comunicații electronice mobile, inclusiv cetățenii Republicii Moldova din stânga Nistrului ce utilizează cartele preplătite emise de furnizorii de comunicații mobile autorizați legal pe teritoriul Republicii Moldova, astfel există riscul ca utilizatorii respectivi să procure și să utilizeze doar cartelele și serviciile furnizorilor locali neautorizați din regiunea transnistreană. De asemenea, măsura se va răsfrânge și asupra populației din toate localitățile rurale din țară, deoarece în prezent cartelele preplătite sunt comercializate prin intermediul diferitor unități comerciale și oficii poștale din aceste localități, care în condiții noi pot refuza comercializarea acestora (inclusiv, reieșind din necesitatea respectării cerințelor prevederilor legislației cu privire la protecția datelor cu caracter personal). Prin urmare, va deveni dificilă distribuirea cartelelor în zonele rurale unde nu va exista posibilitatea înregistrării și comercializării acestora și utilizatorii din localitățile respective vor fi nevoiți să suporte cheltuieli suplimentare pentru deplasarea de exemplu în centrele raionale pentru a procura și înregistra cartela.

Prin identificarea obligatorie la procurarea cartelelor vor fi create riscuri semnificative ce vizează datele cu caracter personal și pericole ulterioare, cum ar fi sustragerea identității, la fel vor apărea multiple dificultăți legate de protecția datelor cu caracter personal în ceea ce privește utilizarea și păstrarea datelor de către agenții de distribuție pentru înregistrarea cartelelor pe anumite persoane. Pentru verificarea actelor de identitate va fi necesar dotarea punctelor de comercializare cu mijloace de verificare a actelor, și anume cu echipament corespunzător pentru a asigura înregistrarea identității utilizatorilor, ceea ce va spori semnificativ costurile pentru furnizorii de telecomunicații și, eventual, reflectate în tarifele percepute de la utilizatori. Implementarea obligației de înregistrare a cartelelor preplătite va avea un impact social semnificativ, deoarece conform raportului trimestrial recent al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI)⁴, peste 66% din utilizatori folosesc cartele preplătite; conform datelor ANRCETI⁵, în anul 2021

³ <https://is.gd/VSxsOU>

⁴ <https://is.gd/RByfC4>

⁵ <https://is.gd/ascSbt>

veniturile înregistrate pe piața cu amănuntul în bază de abonamente și cartele preplătite au depășit cifra de 2,5 miliarde de lei, din care cota veniturilor generate de utilizatorii cartelelor PrePay a constituit 20,7%, adică circa 537,1 mln. lei. Astfel, există riscul că implementarea acțiunii date va avea ca efect direct diminuarea numărului de utilizatori și scăderea vânzărilor (veniturilor) furnizorilor de telecomunicații și, în consecință, vor scădea contribuțiile acestora la bugetul statului.

În contextul celor expuse supra, se consideră că implementarea obligației de înregistrare a cartelelor preplătite PrePay și interzicerea comercializării acestora fără prezentarea unui anumit act de identitate nu va contribui la diminuarea fenomenului de utilizare a serviciilor de telecomunicații anonime în săvârșirea infracțiunilor, dar va duce la creșterea costurilor pentru furnizorii de comunicații mobile, la majorarea prețurilor pentru utilizatorii finali, ceea ce va cauza pierderi substanțiale pentru bugetul de stat urmare a micșorării vânzărilor din serviciile date și va avea un efect negativ economic și social, afectând industria TIC în Republica Moldova.

Secretar general

Digitally signed by Dabija Lilia
Date: 2022.10.22 15:25:06 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova



Lilia DABIJA



MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 03/3456 din 20.10.2022

La. Nr. 18-23-9503 din 30.09.2022

Ref.: Aviz PHG cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

e-mail: secretariat@mai.gov.md

Copie: CANCELARIA DE STAT

e-mail: cancelaria@gov.md

Ministerul Sănătății, urmare a examinării documentului menționat supra (**număr unic 721/MAI/2022**), **autor – Ministerul Afacerilor Interne**, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.

Pe tot parcursul textului urmează să fie completată denumirea Strategiei Naționale de Dezvoltare “Moldova 2030”, conform proiectului de lege aprobat de Parlament în prima lectură, ”Moldova Europeană 2030”.

Obiectivul specific nr. 2 „Optimizarea, către anul 2023, a procedurii de includere sub controlul statului a substanțelor psihotrope și analogilor acestora” se propune să fie formulat în „Optimizarea către anul 2023 a procedurii de includere sub controlul statului a analogilor de substanțe stupefiante și/sau psihotrope”.

Acțiunea 2.1.1. „Elaborarea instrumentului de operaționalizare a procesului de completare a substanțelor psihotrope și analogilor acestora” se propune să fie reformulată în „Elaborarea instrumentului de operaționalizare a procesului de completare a tabelor și listelor substanțelor narcotice, psihotrope și precursorilor acestora, supuse controlului, cu listele analogilor de substanțe stupefiante și/sau psihotrope”.

Acțiunea 2.3.2, la coloana instituții responsabilă, se propune de completat cu Ministerul Sănătății.

MINISTRU

Ala NEMERENCO

Ex: Marcela Țirdea
Tel: +373 22 268 829,
e-mail: marcela.tirdea@msmps.gov.md

str. Vasile Alecsandri 2, MD-2009, mun. Chișinău
Tel. +373 22 268 885, +373 22 268 818; Fax. +373 22 738 781; e-mail: office@ms.gov.md
<https://ms.gov.md>



MINISTERUL MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
MINISTRY OF LABOR AND SOCIAL PROTECTION
МИНИСТЕРСТВО ТРУДА И СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ

str. Vasile Alecsandri 2, MD-2009, mun. Chișinău
tel. +373 22 268 883, +373 22 268 816; e-mail: office@social.gov.md, web: <https://social.gov.md>

Nr. 05/3196 din 07.10.2022
La nr. 18-23-9503 din 30.09.2022

Cancelaria de Stat

Copie: Ministerul Afacerilor Interne

Prin prezenta, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, informează despre examinarea proiectului hotărârii cu privire la aprobarea programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 (număr unic 721/MAI/2022) și comunică următoarele:

În scopul sporirii accesului la măsurile de ocupare a forței de muncă și integrarea pe piața muncii a unor categorii vulnerabile, art. 23 alin. (3) din Legea 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, stabilește categoriile de șomeri care necesită suport suplimentar pe piața muncii, inclusiv persoanele care se luptă cu consumul de substanțe stupefiante ori psihotrope, după reabilitarea lor socială și psihologică.

Respectiv, această categorie de persoane se pot adresa la subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), pentru a fi înregistrate cu statut de șomer și a beneficia de toate măsurile prevăzute în Legea citată, inclusiv subvenționarea angajatorilor pentru acceptarea angajării lor.

Cu referire la acțiunea 2.4.3, prevăzută la Obiectivul general 2 din proiectul Programului: Stabilirea parteneriatelor cu reprezentanții societății civile, care oferă servicii de asistență consumatorilor de droguri, menționăm că ANOFM va dezvolta parteneriate cu reprezentanții societății civile, instituții de stat sau private, care oferă servicii de reabilitare categoriei date de persoane, pentru a stabili un mecanism de informare și referire a persoanelor după tratament/reabilitare, către subdiviziunile teritoriale ale ANOFM, pentru a fi înregistrate cu statut de șomer și acordarea serviciilor și măsurilor de ocupare, inclusiv angajarea în câmpul muncii.

Luând în considerație prevederile Legii menționate, Ministerul Muncii și Protecției Sociale înaintează următoarea propunere la proiectul Programului:

La acțiunea 2.4.3, Obiectivul general 2, se propune ca indicator de monitorizare pentru ANOFM „Număr de persoane după reabilitarea socială și psihologică, înregistrate cu statut de șomer”.

Secretar de stat

Felicia BECHTOLDT



Procuratura Republicii Moldova

Republica Moldova, MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73,
tel.: (+373) 22-828-373, (+373) 22-828-375; e-mail: proc-gen@procuratura.md

12 octombrie 2022 nr.4-1d/22-
La nr. 18-23-9503 din 30.09.2022

Ministerul Afacerilor Interne

Copie: **Cancelaria de Stat**
(la nr.18-23-9503)

Procuratura Generală a examinat proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 (**număr unic 721/MAI/2022**), expediat pentru avizare.

Apreciind conținutul proiectului menționat, în limita competențelor legale, expunem obiecțiile și propunerile indicate *infra*:

1. Cu privire la Planul de acțiuni privind implementarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 (în continuare – Plan), pentru acțiunile ce urmează a fi realizate, în special cele prevăzute la pct. 1.5.1., 1.5.2., 1.5.3., 2.4.1., 3.1.5., 5.1.1., 5.1.2., 5.1.3., 5.2.1., 6.2.3., considerăm just de a fi efectuată o delimitare a instituțiilor responsabile în calitate de coordonator de instituțiile care vor contribui la realizarea acestor acțiuni.

La fel, se impune precizarea indicatorilor de îndeplinirea cărora vor fi responsabile instituțiile care vor contribui la implementarea acțiunilor din Plan.

Or, în corespundere cu pct.42 din *Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice* aprobat prin *Hotărârea Guvernului Nr. 386 din 17.06.2020*:

„42. În cazul în care documentul de politici publice prevede mai multe autorități și instituții publice responsabile pentru aceleași acțiuni, rolul de coordonator al implementării îi revine primei”.

Prin urmare, prima instituție indicată va coordona implementarea acțiunii, urmată de instituțiile care contribuie la realizarea acesteia.

În acest context, pentru certitudinea distribuirii sarcinilor între instituțiile care vor contribui la realizarea acțiunilor din Plan, în acord cu competențele Procuraturii, care în corespundere cu prevederile art.73 din Constituția Republicii Moldova nu este un subiect cu drept de inițiativă legislativă, considerăm oportună completarea la rubrica „Indicatorii de monitorizare”, în tot textul, după indicatorii „Proiect elaborat” sau „Proiect de act normativ aprobat de Guvern” după caz, cu următorii indicatori:

- numărul de participări în cadrul ședințelor grupului de lucru;
- propuneri de modificare a cadrului normativ;
- avize elaborate.

Indicatorii de monitorizare nominalizați, ar putea reveni ca sarcină instituțiilor care contribuie la realizarea acțiunilor din Plan, *inter alia* și Procuraturii Generale.

Subsecvent, reieșind din funcțiile Procuraturii prevăzute la art.5 din Legea nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, nu este clar sub ce aspect Procuratura Generală va putea contribui la executarea și implementarea spre exemplu a acțiunilor prevăzute la:

- pct.1.6.1. Modificarea Legii Nr. 241/2007 privind comunicațiile electronice, prin interzicerea procurării unei cartele preplătite de telefonie mobilă fără prezentarea buletinului de identitate, permis de ședere, alt act ce atestă identitatea persoanei, precum și înregistrarea cartelei pe numele persoanei care a cumpărat-o;

- pct.1.6.2. Crearea instrumentelor regulatorii necesare în scopul obligării utilizatorilor de internet de a se autentifica cu numărul de telefon (național/internațional) la rețele WiFi publice (prin: identificarea listei actelor normative ce urmează a fi modificate și elaborarea proiectului de act normativ);

- pct.6.2.2. Implementarea softului de recunoaștere facială pentru identificarea infractorilor aflați în căutare, cât și a persoanelor dispărute fără veste;

- pct.5.1.3. Organizarea evaluării și pregătirii profesionale ale organelor de urmărire penală în aplicarea instrucțiunilor privind completarea chestionarelor de TFU/TC;

Prin urmare, propunem revizuirea Planului de acțiuni sub aspectul excluderii Procuraturii Generale din lista instituțiilor responsabile de implementarea acțiunilor nespecifice domeniului de activitate al acesteia.

În același context, cu privire la acțiunile prevăzute la pct. 1.5.3., 3.1.5., 5.2.1., 6.2.3., este necesar a fi specificate expres instituția/instituțiile responsabile de îndeplinirea unuia sau mai multor dintre indicatorii de monitorizare, și completarea după caz a acestor indicatori.

În acest mod, va fi asigurată previzibilitatea activităților ce necesită a fi incluse în Planul anual de activitate a instituțiile publice responsabile și implicate în implementarea Programului, precum și buna organizare la îndeplinirea obiectivelor/acțiunilor din Planul de acțiuni.

2. Într-o altă ordine de idei, se mai atestă că două acțiuni distincte din Plan sunt numerotate cu pct.6.2.2., motiv pentru care atragem atenția asupra renumerotării corespunzătoare a acțiunilor din Plan.

**Procuror – șef interimar al Secției
analiză criminologică și inițiative
legislative a Procuraturii Generale**

Nicolae Zanevici



**SERVICIUL DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD-2004, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 166 tel. 022-239-625, fax 022-234-068, e-mail: sis@sis.md

„ 17 ” octombrie 2022

Nr. E/1738

La scrisoarea Cancelariei de Stat
nr. 18-23-9503 din 30.09.2022

Ministerul Afacerilor Interne

Copie: **Cancelaria de stat**

Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova a examinat proiectul hotărârii Guvernului „*Cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025*” (**număr unic 721/MAI/2022**) și, în limita competenței funcționale, comunică lipsa de obiecții și propuneri.

Alexandru MUSTEAȚA
Director



**SERVICIUL
PREVENIREA ȘI COMBATEREA
SPĂLĂRII BANILOR**



MD-2005, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 26, Tel. (+373) 21-21-20, www.spcsb.gov.md
office@spcsb.gov.md

Nr. 01/2-30-1312 din 19 octombrie 2022

**Cancelaria de Stat
Ministerul Afacerilor Interne**

E-mail: cancelaria@gov.md
secretariat@mai.gov.md

La solicitarea nr. 18-23-9503 din 30.09.2022 privind avizarea proiectului de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 (**număr unic 721/MAI/2022**), autor – Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (în continuare – SPCSB), comunică următoarele.

Privind Anexa la Programul de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025, propunem excluderea SPCSB din acțiunea nr. 1.4.2. și nr. 1.5.5. ca autoritate responsabilă, întrucât în calitate de autoritate competentă, SPCSB efectuează *investigații financiare care constau din activități de colectare a informației, analiză și verificarea tuturor relațiilor financiare și economice, precum și verificarea clienților care pot fi legați de acțiunile de spălare a banilor, de infracțiunile asociate acestora și de acțiunile de finanțare a terorismului, activități ce țin de identificarea, stabilirea sursei și urmărirea bunurilor utilizate, obținute din aceste infracțiuni, a fondurilor teroriștilor și a altor bunuri care sunt sau pot fi obiect al măsurilor asigurătorii și/sau al confiscării, precum și activități de investigare a dimensiunii rețelei criminale și a gradului de criminalitate aferente.*

Prin urmare, dat fiind faptul că investigațiile financiare desfășurate de către SPCSB sunt distincte de investigațiile speciale reglementate de Legea nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații, considerăm că SPCSB urmează a fi exclusă din autoritățile responsabile de modificarea Codului penal privind incriminarea infracțiunilor nominalizate, precum și de elaborarea propunerilor privind reglementarea pedepselor penale pentru infracțiunile săvârșite cu criptomonede.

Referitor la acțiunea 1.4.1. *Elaborarea proiectului de act normativ privind reglementarea criptomonedelor drept „activ sau reprezentare digitală a unei valori virtuale” la nivelul cadrului normativ național*, este necesar a menționa că potrivit proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, plasat pe pagina web oficială <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=V4YbzIJZSP4%3d&tabid=285&language=ro-RO>, a fost inclusă noțiunea de *active virtuale și furnizori de servicii privind activele virtuale*.

Director adjunct

Andrian MUNTEANU



Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova



MD 2012, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 75, tel. (373-22) 255-324, fax: 25-53-24

Nr. 38/5055 din „13” decembrie 2022

Cancelaria de Stat

În conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, Ministerul afacerilor interne remite pentru examinare și aprobare în ședința Guvernului *proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022 – 2025 (număr unic 721/MAI/2022)*, însoțit de dosarul proiectului actului normativ.

Anexă:

nota informativă pe 6 file;
proiectul de hotărâre de Guvern pe 57 file;
sinteza obiecțiilor și propunerilor pe 63 file;
avizele pe 42 file;
Fișa de prezentare a proiectului pe 2 file;

Secretar general al ministerului

Serghei DIACONU